

54109

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı

MUSTAFA NECATİ KARAER'İN

ŞİİRİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Hulusi GEÇGEL

T. 54109

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Hasan ÇEBİ

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

EDİRNE-1996

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

Üye :

Üye :

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu
onaylarım.

..... 1996

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VI
TABLolar LİSTESİ	IX
KISALTMALAR LİSTESİ	X

BİRİNCİ BÖLÜM

I.HAYATI, ŞAHSİYETİ VE ESERLERİ

1.1. Hayatı	1
1.2. Şahsiyeti	12
1.3. Eserleri	28
1.3.1. Manzum Eserleri	28
1.3.1.1. Yayınlanmış Olanlar	28
1.3.1.2. Yayınlanmamış Olanlar	31
1.3.2. Mensur eserleri	32
1.3.2.1. Yayınlanmış Olanlar	32
1.3.2.2. Yayınlanmamış Olanlar	33
1.3.3. Gazete ve Dergilerde Çıkmış Muhtelif Yazıları	34

İKİNCİ BÖLÜM

2. MUSTAFA NECATİ KARAER'İN ŞİİRİ

2.1. Şiire Yönelişi.....	36
2.2. Şiirinin Var Oluş Safhaları.....	37
2.2.1. Şiirinde Devreler	38
2.2.1.1. Hazırlık Devresi	38
2.2.1.2. Olgunluk Devresi	48
2.2.2. İlham Kaynakları	50
2.2.3. Değişiklikler	55
2.2.4. Başka Dillere Çevrilen Şiirleri	62
2.3. Karaer'in Şiir Anlayışı	65
2.3.1. Şiir Nedir, Ne Değildir ?	66
2.3.2. Şiirde Gaye	73
2.4. Şiirinin Özellikleri	75
2.4.1. Dış Yapı Özellikleri	75
2.4.1.1. Nazım Birimi	75
2.4.1.2. Nazım Şekli	77
2.4.2. İç Yapı Özellikleri	92
2.4.2.1. Dil ve Üslûp	93
2.4.2.1.1. Ahenk Unsurları	94
2.4.2.1.1.1. Armoni	94
2.4.2.1.1.2. Ritim	99
2.4.2.1.1.2.1. Vezin	100
2.4.2.1.1.2.1. Kafiye	109

2.4.2.1.2. Kelime Kadrosu	116
2.4.2.1.2.1. Kelime Çeşitleri	117
2.4.2.1.2.1.1. İsimler	118
2.4.2.1.2.1.2. Sıfatlar	121
2.4.2.1.2.1.3. Fiiller	123
2.4.2.1.2.1.4. Zamirler	125
2.4.2.1.2.1.5. Zarflar	127
2.4.2.1.2.1.6. Edatlar	129
2.4.2.1.2.2. Yabancı Kelimeler	130
2.4.2.1.2.3. Kelime Grupları	132
2.4.2.1.2.4. Cümle	135
2.4.2.1.2.5. Hayal Unsurları	139
2.4.2.2. Muhteva Unsurları	154
2.4.2.2.1. Dış Äleme Ait Unsurlar	154
2.4.2.2.1.1. Yeryüzü İle İlgili Unsurlar	154
2.4.2.2.1.2. Gökyüzü İle İlgili Unsurlar	161
2.4.2.2.1.3. Cemiyet ve İnsan	163
2.4.2.2.1.4. Renkler	166
2.4.2.2.1.5. Zaman	169
2.4.2.2.2. İç Äleme Ait Unsurlar	171
2.4.2.2.2.1. Aşk	171
2.4.2.2.2.1.1. Kadın ve Aşk	171
2.4.2.2.2.1.2. İnsan Sevgisi	174
2.4.2.2.2.1.3. Yaşama Sevinci	175

2.4.2.2.2.2. Şikâyet	177
2.4.2.2.2.2.1. Zamandan Şikâyet	177
2.4.2.2.2.2.2. Yalnızlık ve Hasret Duygusu	179
2.4.2.2.2.3. Dinî ve Millî Unsurlar	181
2.4.2.2.2.3.1. Dinî Unsurlar-Dinî Duyuş	182
2.4.2.2.2.3.2. Millî Unsurlar	183
2.4.2.2.2.3.2.1. Milliyet Duygusu	184
2.4.2.2.2.3.2.2. Mâzî Fikri-Tarih Şuuru	186
2.4.2.2.2.3.2.3. Türk Büyükleri-Atatürk	189
2.4.2.2.2.3.2.4. Vatan-Bayrak-İstiklâl	190
3. SONUÇ	193
4. EKLER	199
5. BİBLİYOGRAFYA	209
5.1. Hakkında Yazılanlar	211
5.2. Başvurulan Kaynaklar	231
6. İNDEKS	237
6.1. Şahsiyetler	237
6.2. Yer Adları	239
6.3. Edebî Eserler, Edebî Topluluklar, Gazete ve Dergiler	240

ÖNSÖZ

Cumhuriyet Devri şairlerimizden olan Mustafa Necati Karaer, şiir yazmaya halk edebiyatı ürünlerinden ilham alarak başlamış ve zamanla, geleneğin sağlam temelleri üzerinde şahsî bir üslûba kavuşmuştur.

Mustafa Necati'nin hayatını, şahsiyetini ve şiirini bütün yönleriyle değerlendirmeyi hedefleyen bu çalışma, iki ana bölümden meydana gelmektedir:

“*Hayati, Şahsiyeti, Eserleri*” ismini taşıyan birinci bölümde, “eser” ile “sanatkâr” arasındaki sıkı münâsebet göz önüne alınarak, Mustafa Necati Karaer'in mümkün olduğu kadar ayrıntılı bir biyografisi verilmiş; şahsiyet özellikleri ve bunları hazırlayan sebepler tespiti çalışılmış ve müsvedde halinde olanlar” da dahil, bütün eserleri kısaca tanıtılmıştır.

Çalışmamızda asıl ağırlık, üslûp çalışmalarının yapıldığı “*Mustafa Necati Karaer'in Şiiri*” isimli ikinci bölüme verilmiştir. Sanatçıya ait

olan yayımlanmış / yayımlanmamış bütün şiirler, Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın "*Metinde mevcut her şeyi mânâlandırarak, müellifin şahsî davranış tarzına bağlamak, bütün ile arasındaki münasebeti meydana çıkarmak icap eder* (Şiir Tahlilleri-1, Önsöz)" sözleriyle ifade ettiği "metin tahlilleri" metodu doğrultusunda tahlil edilerek, sanatçının şahsî üslûp özelliklerinin tespitine çalışılmış ve mümkün olduğunca "istatistikî veriler" le tablolardan faydalanılarak, objektif ve doğru hükümlere varılmaya gayret edilmiştir.

Araştırmamız, sanatçının Türk şiirindeki yerini tespitte çalıştığımız "*Sonuç*", "*Ekler*", "*Bibliyografya*" ve "*İndeks*" kısımlarıyla son bulmaktadır. "*Sonuç*" kısmında, çalışmanın bütününde ayrıntılarıyla ortaya konulan hususların sistematik bir özeti verilmiştir.

Bu çalışmanın Mustafa Necati Karaer'le ilgili bütün sorulara cevap veremeyeceği tabiidir. Ancak, şair hakkında yapılan geniş kapsamlı ilk araştırma olması sebebiyle, bundan sonra yapılacak akademik araştırmalar için bir basamak teşkil edebileceği kanaatindeyiz.

Çalışmamız süresince gerek evrak, gerekse şahsî bilgi olarak her türlü malzeme temininde yardımlarını esirgemeyen sanatçının eşi Şükran KARAER' e ve oğlu Cem KARAER'e ; malzeme temini ve bunların değerlendirilmesinde özel kütüphanesinden, bilgi ve tecrübesinden her an faydalanma imkânı bulduğum kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr.Saadettin YILDIZ'a ayrı ayrı teşekkür ederim.

Danışmanlığımı üstlenen, bilgi ve tecrübesinden yararlanmam hususunda geniş bir müsamaha gördüğüm hocam Sayın Yrd .Doç. Dr.Hasan ÇEBİ'ye teşekkür etmeyi zevkli bir görev sayıyorum.

Hulusi GEÇGEL
Çanakkale, Haziran 1996

TABLÖLAR LİSTESİ

1. Hazırlık Devresi Şiirlerinde Vezin
2. Hazırlık Devresi Şiirlerinde Nazım Birimleri
3. Hazırlık Devresi Şiirlerinde Türkçe ve Yabancı Kelimeler
4. Hazırlık Devresi Şiirlerinde Kelime Çeşitleri
5. İsim Değişikliği Yaptığı Şiirler
6. Şiirlerdeki Nazım Birimleri
7. Şiirlerin Vezinlere Göre tasnifi
8. Şiirlerdeki Kafiye Örgüleri
9. Kelime Çeşitleri
10. Kelime Hâlindeki Şahıs Zamirlerinin Dağılımı
11. Menşelerine Göre Kelimeler

KISALTMALAR

Ank.	:	Ankara
C	:	Cilt
D.	:	Dergi
G.A.T.A.	:	Gülhane Askerî Tıp Akademisi
Gzt.	:	Gazete
F.	:	Farsça
Fr.	:	Fransızca
İ.Ü.E.F.	:	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
M.S.B.	:	Millî Savunma Bakanlığı
s.	:	Sayfa
S.	:	Sayı
ş.n.	:	Şairin Notu
Ön. ver.	:	Önce Verildi
T.D.K.	:	Türk Dil Kurumu
Üni.	:	Üniversite
Yay.	:	Yayımları
Kült. ve Tur. Bak	:	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Y	:	Yunanca

1. HAYATI VE ŞAHSİYETİ

1.1. Hayatı

Mustafa Necati Karaer'in doğum tarihi, resmî kayıtlarda 2 Nisan 1929 olarak geçmektedir (Ek:2-a, b, c, d). Ancak, hem kendisinin hem de eşinin verdiği bazı bilgiler, bu tarihin doğruluğu konusunda tereddüt uyandırmaktadır.

Şükran Karaer, 2 Ağustos 1995 tarihinde yaptığımız bir mülâkatta, eşinin 1926 doğumlu olduğunu ifade etmiştir. Mustafa Necati Karaer ise, bu konuda şunları söylemektedir:

Nüfus hâğıdına bakılırsa, 2 Nisan 1929'da Kayseri'de doğmuşum. Rahmetli anam ise, bir kayısı zamanı doğduğumu ve erkek çocuklarda âdet olduğu üzere, askere geç gitmem için yaşımın geç yazdırıldığını söylerdi. Kayseri'nin iklim şartları göz önüne alınırsa, temmuz sonları ve ağustos başlarında doğmuş olmalıyım!

Şairin doğum tarihiyle ilgili olarak, Mustafa Necati ve Şükran Karaer'in verdiği bu bilgileri dikkate almak zorundayız. Zira, doğum tarihi ile ilgili resmî kayıtlar, neticede insanların beyanlarına göre yapılmaktadır. Ayrıca, erkek çocuklarının askere geç gitmeleri için nüfusa geç yazdırılmaları, Anadolu'da çok sık görülen bir durumdur.

Bu bilgiler ışığında, Mustafa Necati Karaer'in 1926 yılında dünyaya geldiğini kabul etmek mümkündür.

Babası, "Karabeyoğulları" diye anılan bir aileden gelen ve mahalle fırıncılığı yapan Hasan Hüseyin Efendi'dir. Annesi ise, "Yağcıoğulları" ailesinden Lâtife Hanım'dır. İçli türküler ve maniler söyleyen, asker mektuplarının yazılışında ve düğünler için baklava börek yapılışında özellikle aranan bir ev hanımıdır.

Mustafa Karaer, ailenin dört erkek çocuğundan biri olarak dünyaya gelir. Henüz ilkokul ikinci sınıf öğrencisiyken şiir yazma denemelerine başlar. Yazdığı ilk şiir (1938), "*Gazi Saharya'da*" ismini taşımaktadır.

İlkokulu 1941'de tamamlayan Mustafa Karaer, ortaokula Kayseri Lisesi orta kısmında başlar. 1942'de babası vefat eder. Zaten kıt kanaat geçinen aile geçim sıkıntısına düşer. O yıllar, ekmekten beze kadar hemen her şeyin karneyle verildiği İkinci Dünya Savaşı yıllarıdır. Bir süre sonra ağabeyinin de askere alınması üzerine annesi, kucağında çocuğuyla yengesi ve küçük Mustafa yapayalnız kalırlar. Mustafa Necati, okuldan arta kalan yarım gününü kilim dokuyarak geçirmekte, evinin ekmeğini kazanmaya çalışmaktadır.

Ortaokul birinci sınıf öğrencisi iken, "*Türk*" isimli şiiri, il gazetesi "Kayseri"nin 19 İkinci Kânun (Ocak) 1942 tarihli ve 1600 sayılı nüshasında yayınlanır. Yine aynı yılın yaz tatilinde. İstanbul'da çıkarılan haftalık Çınaraltı dergisinin 29 Ağustos 1942 tarihli 49. sayısında "Yurdumun Dağlarına" isimli şiiri yayınlanır. Bu şiirde ilk

defa olarak "Necati" mahlasını kullanan şair, artık "*Mustafa Necati Karaer*" imzasını kullanacak ; resmî kayıtlar hariç, bu adla anılacaktır.

Ortaokul sıralarında iken, Türkçe öğretmeni Sabahat Ayrıl Hanım, şiire meraklı bu öğrencisiyle ilgilenir. Küçük şairin bir defter dolusu şiir denemelerini okur ve bunlardan ikisinin Erciyes dergisinde yayınlanmasını sağlar.

Ortaokulu ekonomik sıkıntılar içinde tamamlayan Karaer, o zamanlar Konya'da bulunan Kuleli Askerî Lisesi'nin giriş imtihanlarını kazanır(1944). Lise yıllarında, edebiyat öğretmeni Albay İsmail Hakkı Erdoğan'ın ilgisini görür. Şairin ileriki yıllarda "*heybetli vücudu, beyaz saçları ve her zaman güler yüzüyle*" hatırladığı İsmail Hakkı Bey, öğrencisinin şiir denemelerini düzeltir ve altlarına teşvik edici sözler yazar.

Mustafa Karaer, Kuleli Askerî Lisesi'ni üçüncü olarak bitirir ve Harp Okulu'na girer. 1947 yılında Ankara'da bulunan Kara Harp Okulu'na girişiyle birlikte, edebiyat çevresi de genişler. Lise yıllarında tanışıp arkadaş olduğu Gültekin Samancı (Sâmanoğlu)'nın aracılığıyla, kendilerinden bir sınıf önde olan Bekir Sıtkı Erdoğan'la tanışır ve üç Harbiyeli, kısa sürede birbirinden ayrılmayan "*üç şiir dostu*" olurlar.

Mehmet Önder, şiire meraklı bu gençlerle tanışmalarını şöyle anlatmaktadır:

1947 yılında Ankara'da Nûr adlı bir edebiyat dergisi çıkarıyordum. Birkac sayı sonra, derginin idarehânesini Konya'ya naklettim. Konya'daki evim aynı zamanda idarehâne idi.

Eylül ayının ortalarına doğru bir ikindi üzeri Konya'daki evimin kapısı çalındı. Dışarı çıktığım zaman, çakı gibi üç askerî lise öğrencisiyle karşılaştım. Biri Gültekin Sâmanoğlu, ikincisi Mustafa Necati Karaer, üçüncüsü de Mehmet Erdoğan idi. O gün geç saatlere kadar konuştuk. Güzel yazıyorlardı. Şiirlerini yayınlayacağımı söyledim, sevinerek ayrıldılar

O günden sonra çok görüşür olduk. Üçü de, o yıl askerî liseyi bitirerek Ankara'da Harp Okulu'na gittiler. Ben de Ankara'da Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi son sınıf öğrencisi idim. Hafta sonları benim Sakarya Caddesi'ndeki küçük dairemde buluşuyorduk. Bu kez aramıza, yine Harp Okulu öğrencisi Behir Sıtkı Erdoğan da katılmıştı.²

Ankara'ya gelişinin daha ilk senesinde şiir çevresi hızla gelişmeye başlar. Hukuk ve Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültelerinde askerî öğrenci olarak okuyan ve geceleri Harp Okulu'nda kalan, şiir ve edebiyata meraklı Yusuf Tahir Turgay, Faruk Çağlayan ve Osman Güngör (FeYZoğlu) ile arkadaş olur; bunların yardımıyla İlhan Geçer, Mehmet Çınarlı ve Ayhan Hünelp gibi şairlerle tanışır.

Hemen her hafta sonu, öğleden sonraları Behçet Kemal Çağlar'ın Sıhhiye Cihan Sokak'taki evinde yapılan şiir toplantılarına katılır. Bu toplantılarda önce sanat ve edebiyattan konuşur, sonra da oturma sırasına göre en yeni şiirlerini okurlar. Genç-yaşlı birçok şairin katıldığı bu toplantılara zaman zaman Orhan Seyfi Orhon, Aşık Veysel gibi ustalar da katılırlar.

O yıllarda, Ankara Ulus'taki "İstanbul Pasta Salonu" şairlerin, yazarların, ressamların buluştukları ve yeni yeni dostlukların kurulduğu mekânlardandır.

²Mehmet Önder. "Mustafa Necati Karaer İçin". *Türk Edebiyatı D.*. Sayı: 258 (Nisan 1995). s.10.

Mustafa Necati Karaer, Ankara'da bulunduğu bu yıllarda şiirlerini önceleri Bayrak, Nilüfer, Ülkü, Kaynak, Pınarbaşı gibi gazete ve dergilerde yayımlar. "*Çınaraltı*" dergisinin yayın hayatına başlaması (1948) üzerine, Karaer ve arkadaşlarının çoğu artık bu dergide yazarlar. Derginin kapanması üzerine şiirleri, *Sadırovan*'da görölmeye başlanır.

"*Çınaraltı*" ve "*Sadırovan*" dergileri yayın hayatında olduğu sürece, bunlarda yazmayı tercih eder. Bu dergilerin kapanmasından sonra ise, Çağrı, Doğu, Elif, Her Hafta, Türk Dili, Türk Yurdu, Yedigün ve başka dergilerde de şiir ve yazıları görölecektir.

Kendisinin de yöneticileri arasında bulunduğu Hisar dergisinin çıkmasından sonra artık şiir ve yazılarını burada yayımlar.

30 Ağustos 1949'da istihkâm asteğmeni çıkan Karaer, Ankara'da bir yıl da subay olarak okuduktan sonra, 1950-51 yılları arasında Eyüp'teki İstihkâm Okulu'nda temel eğitim kursu görür. Aynı yıl Şükran (Altmışyedioğlu) Hanım'la evlenir. Bursa'nın Karacabey ilçesinde bulunan 6. tümen İstihkâm Taburu'nda ilk kıta görevine başlar.

İlk şiir kitabı olan Sevmek Varken (1972)'deki Geçen Bahar, 59 Mustafa, Bir Kasaba'dan, Eski Mahalle, Akşam Yemeği, Gün Sonu, O Şehrin Hikâyesi, Evimizin Önü, Tılsım Bozuldu, Kâğıthane Zamanı, Şimdi Kestelek Köyü'nde, 30 Ağustos, Kasım Düşüncesi, İstanbul Kapılarında, N'olmuş, Bu Gece Kavaklar, İnce Bir Duman, Zil Çaldı ve

Köşebaşındaki isimli şiirlerini Karacabey'de yazar. İlk çocuğu Cem Karaer (1952) burada dünyaya gelir.

Resim, müzik, sinema gibi sanat dallarına da ilgi duyan şair, Karacabey'de yağlıboya resim çalışmalarına başlar. İleriki yıllarda Hisar dergisinde yayımlanan bazı şiirlerin (Ocak 1965 sayısındaki Hamit Macit Selekler'in "Sone" si, Ocak 1968 sayısındaki Tevfik Fikret'in "Karilerime" isimli şiiri) resimlendirmesini de kendisi yapar.

Karacabey'de üsteğmenliğe yükselen Karaer, birliğinin 1956 yılında Çanakkale'nin Ezine ilçesine intikal ettirilmesi üzerine buraya yerleşir. Şairin ikinci çocuğu Can aynı yıl burada doğar. Karacabey'de başlayan yağlıboya resim çalışmaları Ezine'de de devam eder. Hattâ, okul- aile birliğine gelir sağlamak için bir müzayedede satılmak üzere kendisinden istenilen bir Atatürk portresini, üzerinde günlerce çalışarak hazırlar. Müzayede sonucunda tabloyu alan kişi, onu toplantının yapıldığı okulun salonuna asılmak üzere hediye eder.

1957'de şark görevi için Sarıkamış'taki İstihkâm Taburu'na tayin edilir. Bir süre sonra da Hisar'ın birinci dönem yayın hayatı sona erer (1 Ocak 1957). Aynı yıl, dışarıdan imtihanlara katılmak üzere, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kaydını yaptırır. 1959'da şark görevini tamamlar ve Ankara'daki 2. Ordu İstihkâm İnşaat Taburu'na tayini çıkar ve aynı yılın Ağustos ayında yüzbaşılığa terfi eder.

Mustafa Necati, Ankara'da şair dostlarıyla tekrar bir araya gelmiştir; fakat, Hisar dergisi yayın hayatında değildir. Hisar yöneticileri, Türk

Yurdu dergisinin edebiyat sayfalarının yönetimindedirler ve Hisar dergisinin ikinci dönem yayını için faaliyet de yoktur.

Ankara Türk Ocağı binasında yapılan bir sanat toplantısında, Mehmet Çınarlı'nın "*Türk Yurdu dergisinin sanat yönünden zayıf olduğunu, güçlendirilmesi gerektiğini*" söylemesi üzerine, Mehmet Çınarlı başkanlığında bir sanat kolu kurulur. "*Türk Ocağı Sanat Kolu*" nda Hisarcılardan İlhan Geçer, Gültekin Sâmanoğlu ve Mustafa Necati Karaer de yer alarak, Türk Yurdu dergisinin sanat ve edebiyat sayfalarının yönetimine katılırlar.

Ocak binasının büyük salonunda "*Bahar Şiirleri*" adıyla, herkese açık olan ve çok rağbet gören şiir günleri ile de bu çalışmalar desteklenir. Düzenli olarak düzenlenen şiir günleri, her türlü toplantının yasaklandığı 1960 ihtilâline kadar devam etmiştir.

1959'da Hisar çıkmamaktadır; ama, kurucularının büyük bir kısmı Ankara'da bulunmaktadır. Akşamları, daha çok Yenişehir'de Zafer Meydanı civarındaki Ceylan Lokantası'nda toplanırlar. Hisar kurucularından başka Nurettin Özdemir, Turgut Özakman gibi şair ve yazarların da katıldığı bu toplantılarda bol bol şiir okunmaktadır.

1961'de Hukuk Fakültesi'ni hiç sene kaybetmeden bitirir. 1962'de birliğiyle Konya'ya gider. Ramazan sonrasında ağır bir mide kanaması geçirir. Dönemin 2. Ordu kumandanı Orgeneral Cemal Tural, sıkıyönetim komutanı olarak Ankara'dadır. Konya'daki ilgililer, Karaer'in durumunu telefonla kendisine duyururlar ve bir uçakla Ankara'ya nakledilirse, Gülhane Askerî Tıp Akademisi'nde yapılacak

bir ameliyatla kurtulabileceğini söylerler. Bu telefon görüşmesinden on beş dakika sonra, istenilen uçak Konya'ya doğru havalanır. Uçakla GATA'ya yetiştirilen Karaer, yapılan başarılı bir ameliyat neticesinde sağlığına tekrar kavuşur.

Ameliyat sonrası, 1963'te Orta Menzil Komutanlığı Bağımsız İstihkâm Bölük Komutanı olarak, tekrar Ankara'ya döner. Aynı yılın ağustos ayında binbaşılığa terfi ettirilerek, Milli Savunma Bakanlığı İnşaat ve Depo Komutan Yardımcılığı'na getirilir ve aynı anda M.S.B. İnşaat ve Emlâk Daire Başkanlığı İcrâ Subaylığı görevi de ek olarak kendisine verilir. Daha sonra, hukuk tahsili de dikkate alınarak, aynı bakanlığın Nato Enfratrüktür Daire Başkanlığı İstimlâk Müdürü olur.

Mustafa Necati'nin Ankara'ya dönüşüyle beraber, Hisar'ın yayın hayatına yeniden kazandırılması çalışmaları hızlanır. Gültekin Sâmanoğlu ve Mustafa Necati dergiyi yeniden çıkarma lüzûmünden bahsederler. Sanat çevrelerinin de baskısı neticesinde, Mehmet Çınarlı iknâ edilir ve Ocak 1964'te çıkan 76. sayı ile, Hisar'ın ikinci dönem yayın hayatı başlar. Bu sayıda yer alan "*Ölüm Serenadi*" isimli şiir, sanatçının ölüme çok yaklaştığı mide ameliyatının izlerini taşır.

Hisar'ın ikinci yayın döneminde Mustafa Necati'nin cansiperâne çalışması vardır. Derginin "*Yeni Yayınlar*" sayfasını da, Kasım 1965-Mart 1968 arasında kendisi hazırlar.

Bu ikinci dönemin ilk yıllarında, Karaer kendisini tamamiyle dergiye vermişti. Tüic bilmediği matbaa harflerini ve işaretlerini öğrenmiş, sayfaların nasıl düzenlendiği hakkında bilgi edinmişti. İşin teknik tarafını yavaş yavaş ona bırakmaya başladık.

.....

Karaer'in bu merak ve titizliği, Hisar'ı -ilk altı aydan sonra- şeklen de bir hayli güzelleştirmişti.⁸

1967 yılı Ağustos ayında, Kırklareli'deki 33. Tümen İstihkâm Taburu Harekât ve Eğitim Subaylığı görevine tayin edilen Karaer, ailesini Ankara'da bırakarak bu görevine başlar. Niyeti, emekliliği için gerekli olan bir yılı doldurmak ve askerlikten ayrılmaktır. Nitekim, 20 Ocak 1969'da kendi isteğiyle emekli olur ve İstanbul'a yerleşir.

28 Ocak 1969'da Basın İlân Kurumu Genel Müdürlüğü'nde şef olarak çalışmaya başlar. 1970 yılında kurumun "muhasabe müdür yardımcısı", 1976'da da "koordinasyon ve idare müdürü" olur. 18 Eylül 1978'de "genel müdür yardımcılığı"na getirilir ve vefatına kadar da bu görevini sürdürür.

İlk şiir kitabı "*Sevmek Varken*", 1972'de Hisar yayınları arasında çıkar. 1973 yılında, "*Fercüman Gazetesi'nin 1001 Temel Eser*" serisi arasında "*Karacaoğlan*" isimli inceleme-araştırma eseri yayınlanır. Bu eser, Müzik-San Vakfı tarafından "*Türk Folkloruna Üstün Hizmet Ödülü*" ne lâyık görülür. Bu kitabın geliştirilmiş ikinci baskısı ise, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca yayınlanan "*Türk Büyükleri Dizisi*"nde yer alır (1988).

1977'de, ikinci şiir kitabı "*Güvercin Uçurmak*" yayınlanır. "*Kuşlar ve İnsanlar*" ismiyle topladığı şiirler, 1981'de, Atatürk'ün doğumunun 100. yılı münasebetiyle açılan şiir yarışmasında birincilik ödülü kazanır. Bu şiirler, anılan bakanlık tarafından 1982 yılında kitap

⁸Mehmet Çınarlı. Sanatçı Dostlarımız. (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1975). s. 94-95.

hâlinde basılır. Aynı yıl, Ankara Gazeteciler Cemiyeti de, bu eserinden dolayı sanatçıya, "*yılın şairi*" ödülünü vermiştir.

1984'te, Yugoslavya'nın Struga kasabasında yapılan milletlerarası şiir festivalinin yirmi üçüncüsüne, Türkiye'yi temsil etmek üzere İlhan Geçer'le birlikte katılır. Sanatçı, bu konudaki hatıralarını, beş dizilik bir yazı halinde "*İnanç*" dergisinde (Ekim 1984-Şubat 1985) yayınlamış ve bu dergi tarafından "*yılın şairi*" seçilmiştir.

Hisar'ın ikinci yayın döneminin de sona ermesi üzerine, "*Kerem ile Asli*" hikâyesini tamamen manzum bir şekilde yazma çalışmasına ağırlık verir. 1970 yılında kaleme almaya başladığı ve bazı bölümlerini Hisar dergisinde yayınladığı bu eser, 1985'te tamamlanarak Dergâh yayınları arasında çıkar ve bu eserinden dolayı, Türkiye Yazarlar Birliği tarafından sanatçıya "*yılın şairi*" ödülü verilir.

Basın İlân Kurumu'ndaki görevinin yanısıra şiir çalışmalarını da aksatmadan sürdüren şair, son yıllarda sağlık durumundan şikâyetçidir. 1962'de geçirmiş olduğu mide ameliyatı onu hayata bağlamış, ancak ağrı son bulmamıştır. Ağrının safra kesesindeki taşlardan ileri geldiği zannıyla, Ocak 1995'te safra kesesi ameliyatı olmuş, fakat ağrı sebebi ortadan kaldırılamamıştır.

14 Mart 1995 salı günü fenalaşan Mustafa Necati, Florence Nightingale Hastahanesi'ne kaldırılır. Ancak, teşhisi dahi yapılamayan bir hastalıktan ötürü, aynı gün saat 22.30 sularında vefat eder.

16 Mart Perşembe günü, Levent Camii'nde kılınan cenaze namazını müteakip, sanatçı dostlarının da katıldığı bir törenle, Kâğıthane Hasdal Mezarlığı'nda toprağa verilir.

Mustafa Necati'nin vefatı, sanat camiasında ve basında büyük bir üzüntüyle karşılanır. Sanatçının ölümünün hemen ardından, Türk Edebiyatı Dergisi'nin Nisan 1995'te çıkan 258. sayısında, şair Mehmet Zeki Akdağ'ın yazdığı şu şiir yayınlanır:

HİSAR* ÇINARLARI

-M. Necati Karaer' in aziz ruhuna-

*Alcı kuş yine kaptı bir Can' ı
"Güvercin"^{***} çığlığı sardı her yanı,
Göçtü gitti Kerem' in son sultanı
Ah. Neler kaybettik hünerimizden..*

*Daha demin ilk sözünü bitirdi,
Az söyledi, özü, çağa yetirdi,
Şiir sâdik yârenini yitirdi,
Bir büyük dal koştı çınarımızdan..*

*Aziz bildiğimiz şiir unutuldu,
Nice arzu, söylenmeden gutuldu,
Ney' ler yasta, "Ses" in^{***} dili tutuldu
Gözyaşı çağlıyor pınarımızdan*

M. Zeki AKDAĞ

* Hisar dergisi şairleri (şairin notu)

** Karaer'in şiir kitabı "Güvercin Uçurmak" (ş. n.)

*** Karaer'in basılmamış eseri: "Ses Mimarları" (ş. n.)

1.2. ŞAHSİYETİ

Şahsiyetin teşekkülünde aile, okul ve çevre başta olmak üzere birçok faktör rol oynar. Bu tesir sistemi içinde yer alan unsurların her biri, şahsiyetin şekillenmesine değişik nispetlerde tesir ederler. Mustafa Necati'nin şahsiyet özelliklerini ve bunları hazırlayan sebepleri, bu unsurları tek tek ele almak suretiyle incelemeye çalışacağız.

"*Aile*", şahsiyet gelişiminin ilk filizlendiği, temellerinin atılmaya başlandığı kurumdur. Soydan gelen ve kişilik üzerinde belirleyici rolü olan genetik özellikler anne-babadan kazanılır. Yeni doğmuş bir bebeğin, belli bir yaşa kadar, bütün dünyası, ailesidir.

Çocukların gözünde en yüce, en saygıdeğer varlıklar, anne babalarıdır. Ailenin diğer fertleri onların yerini alamazlar. Bunlardan birinin kaybindan doğan ve çocuk ruhunda çok önemli izler bırakan boşluğu doldurmak imkânsızdır.

Mustafa Necati, henüz ortaokul birinci sınıf öğrencisi iken, bir çocuğun yaşayabileceği acıların en büyüğüyle tanışır: Babası vefat etmiştir. Küçük şair, babasının öldüğü gün şiir defterine şu mısraları yazar:

İhtiyar Babam *

-Gece saat 12' de ölen babama-

*Mehtaplı bir gecenin meş' um uğultuları,
Fırtınalı gönlüme, bak neler söylüyor
Hazin hazin çağlayan Kayseri' nin suları
Bütün ümitlerimi bir lâhzada kuruyor.*

12.11.1942 Perşembe

Aile reisinin vefatı, aile fertleri için çok daha sıkıntılı günlerin de başlangıcı olur. Evin büyük oğlu Ahmet'in askere alınması, bu sıkıntıları had safhaya ulaştırır. Bütün bu olumsuz şartlara, bir de, devrin savaş atmosferini katmak gerekir. Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik darboğaz, bu şartlardaki bir ailede çok daha ağır olarak hissedilmektedir.

Bütün bu acı ve sıkıntılar, şahsiyet gelişimi sürmekte olan bir çocuk üzerinde, tabii ki tesir bırakacaktır. Şiirinin her döneminde vazgeçilmez temalardan olan "*can sıkıntısı, yalnızlık, korku, ölüm...*" gibi duyguların alt yapısını çocukluk yıllarında aramanın yanlış olmayacağı kanaatindeyiz. Nitekim, 1952'de yazdığı "*Kaybolan*" isimli şiir, çocukluk yıllarında çekilen bu sıkıntıları dile getirmektedir:

Kaybolan

.....

*Sonra harp harp diyordu gazeteler, dünya harbi
 Çocuklar, harp harp diye söktü heceyi,
 Ağabeyim, boz urbayı giyip gitti.
 Anam, gündüze kattı geceyi
 Anam bir şeyler bekliyordu
 Oturmuş, sokak kapısının eşğinde
 Oturmak zordu babacığım.*

.....

(Güvercin Uçurmak,s.90)

Ortaokulu büyük sıkıntılar içinde bitiren Mustafa Necati, Kuleli Askerî Lisesi'nin imtihanlarını kazanır ve aile ocağından ayrılarak, yatılı okul hayatına başlar. Bundan sonraki tahsil yıllarını askerî okullarda tamamlaması, şahsiyetinin şekillenmesinde önemli bir rol oynayacaktır.

Okulun insan şahsiyetine tesiri konusunda eğitimbilimci Orhan Çaplı şu bilgileri vermektedir:

Ailenin dışında ve aileden sonra çocuğun kişiliği üzerinde en çok etkisi olan kurum okuldur. Bir çocuğun okulda geçirdiği zamanı süre bakımından göz önüne getirecek olursak, yalnız bu yönden okulun önemi hemen çıkar ortaya. Örneğin: Öğretmenlerin bir hafta içinde çocuklarla doğrudan doğruya kurduğu ilişkiler için ayırdıkları zaman, bir ana-babanın ayıracağı zamandan daha çoktur. Bu da gösteriyor ki okula giden çocuklar, süre bakımından ana-babalardan daha çok öğretmenlerinin etkisi altındadır.⁴

Askerî okullarda okumanın, Karaer'in şahsiyeti üzerindeki en bariz tesirinin "disiplinli, tertipli, titiz ve dikkatli bir insan olmasındaki altyapıyı hazırlamak" olduğu düşünülebilir. Mustafa Necati'yi yakından

⁴ Orhan Çaplı. Çocukların Gençlerin Eğitimi (4. Basım. Ankara: 1977). s.140.

tanıyanlar, onun bu vasıflarına ısrarla işaret etmektedirler. Sanatçının yakın dostu, şair Mehmet Çınarlı bu konuda şunları söylemektedir:

Titiz ve dikkatli insan, her yerde titiz ve dikkatlidir. Karaer, Nisar'ın mizanpajını yaparken ne ise, orduda veya emekli olarak girdiği Basın-İlan Kurumu'nda çalışırken de odur.⁵

Sanatçının şair dostlarından Yavuz Bülent Bakiler, konuyla ilgili olarak Karaer'in bir hatırasını naklederek, sonunda bir tespitte bulunmaktadır:

Fakültenin birinci sınıfında, bir gün siyasî tarih profesörümüz, aynı zamanda dekanımız Coşkun Uçok, kendisini ilânen aratmış. Karaer korkuya kapılmış, sivil elbiselerini giyerek huzura çıkmış. Coşkun Uçok, Karaer'e bir defter uzatmış. "Bu defter sizin olmalı" demiş. "Çocuklar bulup bana getirmişler! sizin, siyasî tarih kitabını özetlediğiniz bir defter! Karaer teşekkür ederek deftere uzanırken Coşkun Uçok sormuş: "Siz subaysınız galiba" demiş. Karaer hiç bir şey söyleyememiş. "Evet" dese kaydı silinecek, "hayır" dese yalan olacak. Dekan kanaatini olgunlukla açıklamış. "Biliyorum demiş. Siz subaysınız. Çünkü ancak bir subayın not defteri bu kadar titizlikle düzenlenmiş olabilir. Alın ve bir daha kaybetmeyin!"

Mustafa Necati Karaer'den daha dikkatli, daha titiz, daha tertipli bir şair tanımadım.⁶

Şükran Karaer eşinin, arkadaşları arasında "*Milimetrik Mustafa*" olarak anılacak derecede titiz ve düzenli bir insan olduğunu söylemektedir.⁷

Kuleli Askerî Lisesi'ni okumak üzere Konya'ya giden Karaer, doğup büyüdüğü çevreden ilk defa ayrılmakta, gurbet acısı ile ilk defa

⁵Çınarlı. Ön. Ver., s. 94.

⁶Y. Bülent Bakiler. "Mustafa Necati Karaer de ". *Türkiye Gazetesi*, 25 Mart 1995. Kendisiyle. 02.08. 1995 tarihinde İstanbul'da yaptığımız mülâkattan.

tanışmaktadır. Şiir defterindeki bu devreye ait olan şiirlerinin çoğu, anne hasretini ve gurbet acısını işler:

Gurbette Saatler

*Yillardır içimde biriken gözyaşlarım
Bir damlaydı, göl oldu, şimdi de bir nehirdir
O coşarsa ben durur, durursa ben başlarım
Bu: "Gurbette saatler" ıstıraptır, zehirdir...*

(Birinci Defter, 30. 08. 1944)

Gurbet

*Ben gelirken gözlerin ah niye yaştı anne
Bakışların sonsuzdu sözün yavaştı anne
İçerime bir acı haber ulaştı anne
Bu nehrin ortasında ebedi kalıyorum.....*

(Birinci Defter, 09.03.1945)

"Yunus Toprağını sevmiş ve o toprağın insanlarına gönül vermişim. Onların aşkları da mutlulukları da, dertleri de acıları da, yoksullukları da gönül zenginlikleri de benimdir."⁸ ifadesinde kendisini bulan vatan ve millet sevgisi, Karaer'in en coşkun duyguları arasındadır. Bu duyguların perçinleşmesinde aile ve okul atmosferinin yanında, yetiştiği çevrenin de payı olmuştur.

⁸İsa Kocakaplan. "Şiirimiz Alıcısı olmayan Bir Meta Durumuna Girdi". Türk Edebiyatı Dergisi. S:94 (Ağustos 1981). s. 25.

Sanatçı, komşuluk münasebetlerinin en geniş anlamıyla uygulandığı bir muhitte doğmuş ve yetişmiştir. Böyle muhitlerde, aile fertlerinden başka, komşuların da çocuk üzerinde denetim hakkı söz konusu olduğundan, kusurlu bir davranışında çocuğun karşısına çıkacak birileri mutlaka olacaktır. Bu denetim mekanizması, çocukların daha az hata işlemelerini, yaşadıkları toplumun değerlerine ters düşmemelerini sağlamaktadır.

Asker olması sebebiyle, Türkiye'nin her köşesinden gelen "Mehmetçik" şahsında, insanımızı yakından tanıma fırsatı bulan, görevi icabı Anadolu'nun birçok yerini gören şair, Türk Milletine ve toprağına "aşk" duygusuyla bağlıdır.

Türk insanının ahlâkî güzelliğine, görev yağtığı Çanakkale'nin Ezine ilçesinde başlarından geçen ve unutamadığını söylediği şu hadiseyle bir kez daha şahit olur:

Günlerden bir gün eşim, alış veriş için pazarın yolunu tutar, yanında da beş yaşlarında oğlum Cem var. Yolda, ille de "dondurma" diye tutturur. "Oğlum bozuk para yok!" sözleri üzerine "cüzdanı göster!" demeye başlar. Cüzdan açılır, gerçekten bozuk para yok. Yola devam edilir. pazara gelinir, alış veriş başlar. Başlar ama, daha ilk satıcının önünde cüzdandaki elli liranın yerinde yeller estiği anlaşılır ve eve boş file ile dönlür.

Durumu öğle yemeğinde öğrendim. Belediye hoparlöründen yapılan duyuru üzerine de para bulundu. Bunda ne var diyeceksiniz, değil mi? Peki parayı bulup daha ben oradan ayrılmadan koşu koşu belediyeye getiren kimdi biliyor musunuz? Tenehesi beş kurustan colere su taşıyan ve her seferinde ancak on kuruş kazanabilen yaşlı ve yoksul bir adam.⁹

⁹Ergüzel. Ön. ver.. s. 43.

Şair tarafından çok yakından tanınan Anadolu insanı, bazen “sütçü,” bazen “Mahalle bakkalı Kalit Efendi”, bazen da “Kahveci Hüsmen Ağa” olarak şiirlerinde görülecektir:

Eski Mahale

.....

*Birden karışverdim aranızda komşular,
Suyunuzda, ekmeğinizde benim de kısmetim varmış,
Demeyin bu insan kimin nesi?
Yer etmiş içimde ayrı ayrı, baksanıza,
Kepinizin ağlaması, gülmesi.*

*Hangi şehre gitssek bulur bizi
Sabahı kapıya getiren sütçünün sesi,
Mahalle bakkalı Kalit Efendi,
Güneşe karşı hasır iskemleler dizi dizi,
Dolar taşar Hüsmen Ağa'nın kahvesi.*

...

(Sevmek Varken, s.75)

Milletini aşk derecesinde seven bir insan, elbette onun tarihiyle de gurur duyacak; bugünüyle olduğu kadar, dünüyle de ilgili olacaktır. Milletimiz için gurur vesilesi olan olaylar ve bu olayların kahramanları, şairin işlediği temalar arasında yer alırlar:

İstanbul Destanı

...

*Bir Mayıs'ı vardı Fatih'in
İstanbul'a bakar.
Bir Mayıs'ı vardı Mustafa Kemal'in
Samsun'a çıkar.
Mayıs ayları hürriyete gebe*

*Mayıs ayları beyaz.
Su uyur, düşman uyur, ağam
Asker uyumaz.*

(Sevmek Varken, s.26)

Anadolu toprağı ile Türk insanının kaynaşması "*Sultanahmet Meydanı*" isimli şiirde şair hassasiyetiyle işlenir:

Sultanahmet Meydanı

...
*İşte Malazgirt' ten yola çıkan tay
İşğundaki müslüman ordu.
Ki Türk eden rüzgar, Türk eden su
Baştan başa Anadolu toprağını.
Bire uğta Edirne, bir uğta Ağrı,
Diliyle, duygusuyla bizim olan
Dertli Yunus Emre, Aşık Karacaoğlan
Yolumuzda ağlar, evimizde güler.
Irmakların süt kardeşi türküler
Uzak yakın dağlarımıza çarpan,
Bu sestedir Türkçe, bu sestedir vatan.*

...

(Güvercin Uçurmak, s. 79)

İnsanın ruh dünyası üzerinde, beden sağlığının da önemli bir tesiri vardır. Ruh ve beden sağlığı, iki hassas dengeyi oluşturmaktadır. Bunlardan birinde görülebilecek bir hastalık, hemen diğerini de etkileyecektir.

Mustafa Necati, 1960'tan vefatına kadar, beden rahatsızlıklarından şikâyetçi olmuştur. 1962'de mide, 1995'te ise safra kesesi ameliyatı olmuş, ancak teşhisi dahi yapılamayan ağrı, peşini hiç bırakmamıştır.

"Ölüm Serenadı" isimli şiir, 1962'de geçirdiği mide kanaması üzerine, son anda ameliyata yetiştirilebilmesi sayesinde ölümden dönen şairin ruhî durumunu aksettirmektedir:

Ölüm Serenadı

*Baharların peşi sıra, selâm bırakmadan
Gitti aydınlığı sabahların,
Daha çeşmeler akmadan;
Bir tepeden sesleniyor ölüm,
Bir tepeden.*

...

(Sevmek Varken, s.129)

Tabii, sanatçının ruh dünyasındaki karamsarlığı, sadece sağlık problemine bağlamak doğru değildir. Ta çocukluk yıllarındaki sıkıntılara kadar uzanabilecek bir tesir sahası dikkate alınmalıdır.

Yayın hayatında olduğu sürece şiirlerini yalnızca Hisar dergisinde yayımlayan ve hemen her sayısına bir şiirini gönderen Karaer'in, 1968-1977 yılları arasında daha az şiir yayınladığı görülmektedir. Hisar dergisinin en verimli şairlerinden biri olan sanatçının, bu devrede 26 şiir yayınlaması dikkat çekici bir durumdur.

Bu şiirlerdeki "*korku, ölüm, sıkıntı, acı, hüznün, kaçma isteği, hayattan ve insanlardan şikâyet*" gibi hâkim temalar, karanlık bir ruh dünyasının şiirlerindeki akisleridir. Bu devrede yazılan şiirlerin isimleri de, bize bu konuda bir fikir verebilir: Bir Serseri Kurşun, Acı Ağırlık, Gece Yürüyüşü, Beni Ölümle Tanıştır, Gülen Acı, Ağır Sular Yorgunuyum, İki Zaman Arasında, Bir Kibrit Çakılıyor, Var mı Dost...

1977'de basılan "Güvercin Uçurmak" isimli şiir kitabındaki bölümlerden biri, "Can Sıkıntısının Evi" başlığını taşımaktadır. Bu bölüme ait olan 14 şiirden 11'i, 1968-1972 yılları arasında yazılmıştır.

Şairin bu yıllardaki ruh hâliyle ilgili olarak, yakın dostu Mehmet Çınarlı şunları söylemektedir:

Bir ara onun ruh dünyasında derin bir kötümserlik hüküm sürmeye başladı. "Korku" dan, "tabanca" dan, "ölmek" ten , "öldürmek" ten söz eden mısralara; şiirlerinde sık sık rastlanır oldu.

Yolladığı bir şiirde:

*Maviye boyuyorsun acıları,
Sesi soluğu çıkmıyor bir daha,
Sağ ol deniz sağ ol canım.
Yolumun düşmesi uzak değil,
Beni ölümlle tanıştırsultanım.
(Mayıs 1978)*

demesi beni büyük bir endişeye düşürdü. Şiirle beraber gelen mektubunda: "Son kitabı okuyup meraklanma. İntihar edecek değilim." diye teminat vermesi de endişemi yok etmedi.

1974 yılı Ağustos'u'nda özel olarak İstanbul'a gidip, kendisiyle uzun uzun konuştum. Zaten içine kapanık olduğunu söylediğim şair dostumu türlü olaylar insanlardan büsbütün uzaklaştırmıştı. Kendisini yorgun ve bezgin gördüm. Elinden geldiği kadar dertlerini paylaşmaya, özel hayatındaki bazı problemleri fazla büyütmemesi ve çaresizlikle bağlarını yeniden kurması için onu ikna etmeye çalıştım.¹⁰

¹⁰ Çınarlı. Ön. ver. s.102-104.

Şairin ikinci şiir kitabı "*Güvercin Uçurmak*" 1977'de yayınlanır. Kendi ifadesiyle, "*şair yok, şiir yok diye yakınıp duranların bu kitaba kayıtsız kalmaları*" sanatçıyı üzer. Mehmet Çınarlı'ya gönderdiği bir mektupta, bu konudaki şikâyetlerini anlatır.

Edebiyat tarihçisi, eleştirmeci vs. diye isim yapmış birtakım dostlarımızın adlarını vererek, bunların imzalayıp golladığı kitabı hakkında eleştirme kaleme almak şöyle dursun, iki satırlık bir teşekkür mektubu bile yazmadıklarını bildiriyor, "ama üzülmediğim falan yok. Zaten kimseden bir şey beklemiyorum." diyordu.¹¹

Bu tür davranışlar, zaten tabiatı gereği içine kapalı olan şairi daha da üzmüş, âdeta çevresine küsmesine sebep olmuştur. Karaer, 1972'de yazdığı bir dörtlükte, karamsar ruh hâlini aksettirmekte, dostlarından şikâyet etmektedir:

Var mı Dost

*Yeryüzünde senden başka var mı dost,
Tabancalar mı dost, kurşunlar mı dost?
Roller değişse de hep aynı aktörler,
Düşman bile saymam, şunlar mı dost?
(Kuşlar ve İnsanlar, s.70)*

Şairin ruh dünyası genel olarak karamsar olmakla beraber; zaman zaman yaşama sevinciyle coşan, aydınlık bir hâl de almaktadır.

Bu Sabah da

*Ses bulutları ki gönüllerce gür,
Yedigöze'den colere dökülür;
Ah sadıroanlarla minarelerle.*

¹¹ Çınarlı. Ön. ver., s.102-104.

*Bu sabah da ayaktaym çok şükür.
(Kuşlar ve İnsanlar,s.68)*

Günaydın

*Günaydın masamdaki bahardakı,
Ya o eller ya çiçeğin sevdalı,
Seninle çiçeğe durmak yeniden
Ne söylerse söylesin kahve falı?
(Kuşlar ve İnsanlar,s.72)*

"Kuşlar ve İnsanlar", sanatçının daha çok 1977'den sonra yayınladığı şiirlerini topladığı ve 1982'de yayınladığı şiir kitabıdır. Kitaba ismini veren "Kuşlar ve İnsanlar" şiiri, 12 Eylül öncesi ülkemizde yaşanan terör olayları üzerine yazılmıştır.

Yirmi seneyi aşkın bir süredir Beyazıt'ta oturan şair, buranın tarihî atmosferini her an içinde yaşamakta, o manevî havayı solumaktadır.

Beyazıt Meydanı, şair için özel bir kıymete sahiptir. Burası, "Müslüman güvercinler"le insanların dost oldukları bir mekândır. Ne yazık ki, 1970'li yıllarda öğrenci hareketleri ve terör olayları sebebiyle bu tarihî mekânların huzur dolu atmosferi değişmiş, yerini kan ve ölüm almıştır. Sabah ve akşam vakitlerinde işe bu mekânlardan yürüyerek gidip gelen ve bundan büyük bir haz alan Karaer, tedirginlik ve can korkusu sebebiyle bu zevkinden mahrum kalmıştır.

Milletimizin o yıllarda yaşadığı bu acı olaylar, sanatçı hassasiyetine sahip olan Karaer'i daha derinden etkilemekte ve üzmektedir. Şairin bu hoşnutsuzluğu giderek genişler ve bütün insanlardan şikâyet hâlini alır. "*Kuşlar ve İnsanlar*" şiiriyle şair, "*insanların bir bakıma kuşlar gibi barış içinde yaşamaları*" mesajını vermektedir:

Kuşlar ve İnsanlar

...

*Üç zamanı birden dolaşyorum
Kuşların dili ve yolları aynı,
İhtilik girmemiş ülkelerine
Ellerinde gemici fenerleri
Ya güneşi arayan şu insanlar,
Başka yıldızlardan mı gelmişler ne?*

*İhtin ateşe verilen kitaplar
Ya dinamit oluyor ya tabanca
Gel gör dünyamızı Yunus Emre.
Kem ekme hem de hürriyet aşkına,
Ne zaman düşecek bilen var mı
Ne zaman üçüncü cemre ?
(*Kuşlar ve İnsanlar*)*

Mustafa Necati, seveni çok olan bir insan olduğu hâlde, yaradılışı itibariyle yalnızlıktan hoşlanan bir şairdir. İçerik kapalı ruh yapısı sosyal ilişkilerini de etkilemiş, insanlardan uzak kalmayı tercih eder hâle gelmiştir. Son yıllarında da çevresini büsbütün daraltmış, İstanbul'daki şair dostlarından sadece Gültekin Sâmanoğlu ve İlhan Geçer ile görüşür olmuştur. Öyleki, eviyle işyeri arasındaki yol haricinde, dışarıya çıkmamakta, arkadaş toplantılarına katılmamaktadır.

1978'de yazılan Şu dörtlük, Şairin yalnızlık duygusunun derinliğini göstermektedir:

Yetmiyor

*Acılara bunca acı yetmiyor,
Yol yetmiyor, arabacı yetmiyor;
Kişi yalnızlığı yurt belledi mi
Başka yurt tutmaya gücü yetmiyor.
(Kuşlar ve İnsanlar, s.71)*

Mustafa Necati Karaer'in Şahsiyetine tesir eden faktörleri, "aile, okul, çevre ve beden-ruh sağlığı" başlıkları altında belirleyip, bunların tesir derecelerini Şiirlerinden rnekler de vererek tespite çalıŐtık. Şüphesiz, insanların en belirleyici özelliklerinden olan Şahsiyet gibi bir kavramın teşekkülünü bu sayıda faktörle izaha çalıŐmak yeterli olamayabilir; fakat bunların, kişilik oluŐumunda baş rolü oynayan unsurlar olduğu bilinmektedir.

Araştırma konumuzla ilgili olarak bizi ilgilendiren asıl husus, Şairin Şahsiyet zelliklerinin sanatına ne derecede aksettiği, onu nasıl Őekillendirdiđi meselesidir.

Prof. Dr. Sadık Tural, eser ile müessir arasındaki münasebetin edebî incelemeler bakımından önemini Şöyle ifade etmektedir:

Şahsiyet (kişilik) kavramını, terim seviyesine çıkararak edebiyat araŐtırmalarında edebî Şahsiyet terimini kullanıyoruz.

Bir edebiyat metnini/ eserini kavramamıza ve değerlendirmemize yardımcı olan bilgilerin bir kısmı, yazarın hayatına ve edebî kişiliğine aittir.¹²

Mustafa Necati'nin hayatı ve şahsiyeti ile eserleri arasında sıkı münasebetler bulunmaktadır. Sosyal çevre (ailesi, doğup büyüdüğü mahalle, yetiştiği okullar, mesleği ve görev yaptığı birçok kasaba ve şehir), onun şiirlerine doğrudan malzeme olarak girdiği gibi, gerekli olan altyapıyı hazırlamak suretiyle, üslûbunun dil ve şekil yapısını da hazırlamıştır.

Olgunluk dönemi şiirlerinde yerleşerek, üslûbunun orijinallliğini sağlayan ve edebî şahsiyetinin en belirgin özelliklerinden biri olan hususî duyuş tarzı, şiirinin her döneminde görülen "*yalnızlık, can sıkıntısı, korku, ölüm*" gibi temalarla tezahür etmektedir.

Mustafa Necati'nin şahsiyet özelliklerini ve bunları hazırlayan sebepleri incelemeye çalıştığımız bu bölümü kapatmadan önce, sanatçının kişiliğinin karakteristik vasıflarını şöyle sıralayabiliriz:

O, hayatının her safhasında titiz ve tertipli bir insandır. Hangi sahada olursa olsun, yaptığı her işin en mükemmele ulaşması için çaba harcamış ve bu özelliğinin bir sonucu olarak da, "*işçiliği titiz*" şiirler ortaya çıkarmıştır.

Vatanını ve milletini aşk derecesinde sevmiş, dünü, bugünü ve yarını tek bir çizgi hâlinde tasavvur eden bir tarih şuuruna ve milliyetçilik anlayışına sahip olmuştur.

¹² Sadık Tural. Şahsiyetler ve Eserler (Ankara: Ecdâd Yayınları, 1973). s.10.

Sanatı her türlü siyasî ve ideolojik tartışmaların uzağında tutmuş, "öz şiir" anlayışına uygun şiirler yazmıştır. Sanatçı, uç noktadaki siyasî ve ideolojik yaklaşımlara hoş bakmamış, ancak gazete ve dergilerde çıkan yazılarında, sanatı ideolojik gayeyle kullanmak isteyenlerle münakaşa etmekten kaçınmamıştır.

Zengin bir hayal dünyasına sahip olan sanatçı, şiirlerinde sık sık yarattığı masal atmosferine sığınmış, belki de bu şekilde, gerçek dünyanın sıkıntılarından kaçmaya çalışmıştır.

Karaer, küçük yaşlarda ana kucağından asker ocağına girmiştir. 2. Dünya Harbi'nin çetin günlerini ve sonrasını askerî öğrenci olarak kışlada yaşamıştır. Sanıyorum, bunun için şiirlerinde doyasıya yaşanmamış bir çocukluk döneminin hayallerini, düşlerini, o günlere dönme arzusunu bulmak mümkündür.¹³

Mutlu bir aile hayatına ve kalabalık bir arkadaş çevresine sahip olan sanatçı, tabiatı icabı hoşlandığı yalnızlığı tercih ederek, özellikle son yıllarında arkadaş toplantılarına katılmamış, "kendini yalnızlığını, kendisi yaratır" hâle gelmiştir.

¹³ Ahmet Özdemir. "Mustafa Necati Karaer'in Ardından". Türk Edebiyatı D. . Sayı:258 (Nisan 1995). s. 14.

1.3. ESERLERİ

Mustafa Necati Karaer'in beşi manzum, biri mensur olmak üzere altı adet kitabı basılmıştır. Bu sayıda eser, şiire küçük yaşlarda başlayıp, vefat edinceye kadar(1938-1995) aralıksız olarak yazan bir sanatçı için "az" bulunabilir. Ancak, gazete ve dergilerde yayınlayıp bir kitapta toplanmamış şiirleri de dikkate alınırsa, bu sayının az olmadığı görülür.

Şair, tespit edebildiğimiz kadarıyla, 101'i yayınlanmamış, 333'ü ise yayınlanmış olmak üzere "434 adet" şiir yazmıştır.

"*Sev Mimamlarımız'dan Sürler*" adlı eseri, sanatçının ölümünden sonra basılmıştır. Yayınlanmamış eserleri arasında, "*Kırkikindilerle Gelen*" ismini verdiği bir şiir kitabı ile, "*Karuncalar*" isimli üç perdelik piyesi baskıya hazır hâlde bulunmaktadır.

1.3.1. MANZUM ESERLERİ

1.3.1.1. Yayınlanmış Olanlar

Sevmek Varken:

Birinci Baskı: Hisar Yayınları, Yay. No:16, İstanbul-1972, 165 s.

Kitap, *Sevmek Varken, Kalk Destanı, Bir Albümden Resimler, Anadolu Penceresi, Gecelerle Gelen* olmak üzere beş bölüme ayrılmıştır.

Eserde, 1948-1966 yılları arasında yazılmış çoğu "*aşk, yalnızlık, can sıkıntısı, zaman, Atatürk*" temalarını işleyen 72 adet şiir bulunmaktadır.

Güvercin Uçurmak:

Birinci Baskı: Hisar Yayınları, Yay. No:27, İstanbul 1977, 125 s.

Güvercin Uçurmak, Ağır Sular Yorgunuyum, Yunus Toprağı ve Can Sıkıntısının Evi isimlerini taşıyan dört bölümden meydana gelmektedir.

Çoğunlukla 1967-1976 yılları arasında yazılan ve "*sevgi, barış, hardeslik, yaşama sevinci, can sıkıntısı, ölüm...*" duygularını ele alan 52 adet şiir bulunmaktadır.

Kuşlar ve İnsanlar :

Birinci Baskı: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Doğumunun 100. Yılında Atatürk Yayınları: 37, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 428, Ankara 1982, 78 s.

Bu eser, 1981'de Atatürk'ün doğumunun 100. yılı münasebetiyle, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından açılan şiir yarışmasında "*birincilik*" ödülünü kazanmıştır.

Eser; *Kuşlar ve İnsanlar. İstanbul Destanı, Kasım Düşüncesi, Dörtlükler* bölüm başlıkları altında toplanan 44 şiirden oluşur.

1977-1981 yılları arasında yazılan bu şiirlerde, "*sevgi, barış, zaman, Atatürk, İstanbul...*" temaları işlenmektedir.

Kerem ile Aslı :

Birinci Baskı: Dergâh Yayınları, Yayın No: 113, Türk Klasikleri:8, İstanbul 1985, 207 s.

Türk halk hikâyesi "*Kerem ile Aslı*"yı tamamen manzum olarak işleyen eser, 1979-1984 yılları arasında yazılan 99 manzumeden meydana gelmektedir.

Bu eserinden dolayı şaire, "*Türkiye Yazarlar Birliği*" tarafından "yılın şairi ödülü" verilmiştir. (Ek:4)

Ses Mimarlarımızdan Şiirler

Birinci Baskı: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul 1995, 48 s.

1993'te baskıya hazır hâle getirilen bu eser, şairin ölümünden sonra yayınlanmıştır.

Klasik musikimizin "*meşhur 25 bestekârını ele alan 25 şiir*" i ihtiva eder. Şiirler, 1986-1992 yılları arasında yazılmıştır.

1.3.1.2. Yayınlanmamış Olanlar

İlk Ses:

Şair, ilk ve orta öğrenim sıralarındayken yazdığı şiir denemelerini "*İlk Ses*" ismini verdiği bir defterde toplamıştır.

Defter, *İlk Ses*, *Irakun*, *Gurbet Eşiğinde*, *Fıkralar*, *Hediye* isimlerini taşıyan beş bölüme ayrılmakta ve 1938-1945 yılları arasında yazılmış 79 adet şiiri ihtiva etmektedir.

Şiir okumaya hevesli bir çocuğun kalem tecrübesi olarak vasıflandırabileceğimiz bu manzumeler, vezin-kafiye-cümle bakımlarından aksamakta olup, hayal dünyası yönüyle de zayıftır. Şairin zamanla yerleşen üslûbundan oldukça uzak olan bu manzumeler, sanatçı tarafından tamamen estetik sebeplerle kitaplarına alınmamıştır.

Bir Türkü Tutturdum :

Mustafa Necati, 1947-1950 yılları arasında yazdığı 46 adet şiiri, "*Bir Türkü Tutturdum*" isimli şiir defterinde muhafaza etmiştir.

Mustafa Necati'nin Kara Harp Okulu'nu okumak üzere Ankara'ya gelişinden sonra yazdığı bu şiirler, "*İlk Ses*" te görülen teknik aksamaların hemen hemen ortadan kalktığı, işçiliği daha titiz olan ve şairin gerçek üslûbunu bulmaya başladığı ürünlerdir.

Bu defterde bulunan şiirlerin 32'si çeşitli gazete ve dergilerde yayınlanmış olup, "*Kördüğüm*" ve "*Terzinin Kızı*" isimli şiirler de "*Sevmek Varken*" adlı kitabına alınmıştır.

1.3.2. MENSUR ESERLERİ

1.3.2.1. Yayınlanmış Olanlar

Karacaoğlan :

Birinci Baskı : Tercüman 1001 Temel Eser, Yayın No:26, İstanbul 1973, 380 s.

Karacaoğlan'ın hayatını, sanatını ve şiirlerini ele alan "*inceleme-araştırma*" kitabıdır. Araştırmacı ciddiyetiyle hazırlanan, önyargılardan uzak ve titiz bir inceleme ürünü olan eserde, Karacaoğlan'ın hayatıyla ilgili bilgilere yenileri eklenmekte; sanatına ve şiirlerine bir şair gözüyle yaklaşmaktadır.

Sanatçı bu eseriyle, Müzik-San Vakfı tarafından, "*Türk Folkloruna Hizmet Ödülü*" ne lâyık görülmüştür (Ek:5).

İkinci Baskı: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Yayın No:963, Türk Büyükleri Dizisi:100, Ankara-1988, 174 s.

Karacaoğlan'ın hayatıyla ilgili yeni bilgileri de ihtiva eden genişletilmiş baskıdır.

1.3.2.2. Yayınlanmamış Olanlar

Karıncalar :

1962'de yazılmış olan üç perdelik piyestir. Baskıya hazır olarak ailesinde bulunmaktadır.

1.3.3. Gazete ve Dergilerde Çıkan Muhtelif Yazıları

Şiirlerini, -aralarında Hisar, Türk Yurdu, Türk Dili, Millî Kültür, Türk Edebiyatı gibi tesir sahası geniş yayın organlarının da bulunduğu- 54 değişik dergi ve gazetede yayınlayan Mustafa Necati, zaman zaman dil ve edebiyat üzerine düşüncelerini ortaya koyan yazılar da yayınlamıştır. Bu yazıların çoğu, Hisar dergisinin genel sanat görüşlerine paralel bir anlayışla kaleme alınmış olan, fakat Karaer'in şahsî titizliğini de gösteren yazılardır.

Bir süre (Kasım 1965-Mart 1968), Hisar dergisinin “Yeni Yayınlar” sayfasını da hazırlayan sanatçı, değişik türdeki edebî eserler hakkında değerlendirmelerde bulunmuş; okuyucuya ulaşmasında fayda gördüğü

eserleri -kitap tanıtma yazılarının genel karakterine uygun, kısa ve sathî değinmeler çerçevesinde- tanıtıcı yazılar yazmıştır.

1. "*Davran*", Bayrak Gazetesi, 8 Mayıs 1948
2. "*Bir Yağmur Başladı*", Hisar Dergisi, Nisan 1950
3. "*Belki*" (hikâye), Kudret Gazetesi, 20-21 Ekim 1950
4. "*Şehit Üzerine Düşünceler ve Toprak Ana*", Hisar Dergisi, Kasım 1950
5. "*Sür Üzerine Düşünceler ve Bir Daha*", Türk Dili Dergisi, Mart 1960
6. "*Sürlerimizde Yenilik Anlayışı*", Türk Yurdu Dergisi, Nisan 1960
7. "*Türkçede Yabancı Kelimeler*", Hisar Dergisi, Şubat 1964
8. "*Sanatçının Dili*", Hisar Dergisi, Mart 1964
9. "*Yeni Yayınlar*", Hisar Dergisi, Kasım 1965-Mart 1968 Arası
10. "*Zaman Saatinin Düşündürdükleri*", Hisar Dergisi, Aralık 1965
11. "*Radyoda Hisar Saati*", Hisar Dergisi, Şubat ve Mart 1967
12. "*Merak Ediyoruz*", Hisar Dergisi, Aralık 1967-Ocak 1968
13. "*Çağlar'ın Ardından*", Hisar Dergisi, Aralık 1969
14. "*Hisar 30 Yaşını Doldururken*", Hisar Dergisi, Ekim 1979
15. "*Behçet Necatigil de Gitti*", Hisar Dergisi, Ocak 1980
16. "XXIII. Geleneksel Milletlerarası Struga Sür Festivali-1", İnanç Dergisi, Ekim 1984
17. "XXIII. Geleneksel Milletlerarası Struga Sür Festivali-2", İnanç Dergisi, Kasım 1984
18. "XXIII Geleneksel Milletlerarası Struga Sür Festivali-3", İnanç Dergisi, Aralık 1984

19. "XXIII: *Geleneksel Milletlerarası Struga Sür Festivali-4*", İnanç Dergisi, Ocak 1985
20. " XXIII: *Geleneksel Milletlerarası Struga Sür Festivali-5*", İnanç Dergisi, Şubat 1985
21. " *Ah, O Küçük Hesaplar, O Kışkıncılıklar*", İstanbul Postası Gazetesi, 9 Aralık 1985
22. " *Karacaoğlan'la İlgili Yeni Gelişmeler*", Türk Edebiyatı Dergisi, Ocak 1988
23. " *Karacaoğlan'la İlgili Yeni Gelişmeler-2*", Türk Edebiyatı Dergisi, Şubat 1988
24. " *Seçmeli Edebiyat İçin Ne Dediler?*", Türk Edebiyatı Dergisi, Aralık 1991

2. Mustafa Necati Karaer'in Şiiri

2.1. Şiire Yönelişi

Mustafa Necati Karaer, kendisiyle yapılan bir röportajda İsa Kocakaplan'ın "Şiire başlayışınızı, sizi buna iten sebepleri neler olarak düşünüyorsunuz?" sorusuna şu cevabı verir:

-Bilirsiniz, Anadolu'nun uzun ve karklı kış geceleri, yakacağı bol evlerde toplanılarak "Kerem ile Asli", "Aşk Garip" ve "Billar Köşk" gibi halk hikâyeleri okunur, Karacaoğlan'dan koşmalar ve türküler çalınıp söylenir, masallar anlatılır.. Çocukluğum bunları dinlemekle geçti.. Beni şiir yazmaya iten ilk sebepleri, bu hikâye ve masal atmosferinde aramak, sanırım ki yanlış olmaz. Okula başlayınca, haftada veya ayda bir çıkarılan "Duvar Gazetesi"nde okuduğum şiirler de beni bir hayli etkiledi

Sorunuz beni o günlere, yıllar öncesine götürüyor şimdi: Kapısı Erciyes Dağı'na bakan eski evimiz. Sokak kapısının eşliğine oturmuşum. üsüyen ellerinde sarı defter kalemi ilk şiirimi yazıyorum: Yıl 1988 ve ilkokul ikinci sınıfta bir çocuk..!

¹ İsa Kocakaplan. "Şiirimiz Alıcısı Olmayan Bir Meta Durumuna Girdi". Türk Edebiyatı D. S:94 (Ağustos 1981). s. 24.

Sanatçının mülâkat sorusuna verdiği bu cevaptan, kendisini şiir yazmaya iten ilk sebepler arasında “doğup büyüdüğü mahalle” ve “okul” atmosferini saydığını görüyoruz. Mustafa Necati'nin şahsiyet özelliklerini ve bunları hazırlayan sebepleri tespitte çalıştığımız “Şahsiyeti” bölümünde, “aile-okul ve çevre” unsurlarının şahsiyetin teşekkülünde ne derece tesirli olduklarını izaha çalışmıştık.

Mustafa Necati, henüz ilkokul ikinci sınıf öğrencisiyken (1938) yazdığı “Çocukluk” isimli yayınlanmamış manzumesinde hedefini tayin etmiştir:

...

Yarın büyüyeceğim.

Şair olmak dileğim.

Güçlü olsun bileğim.

Daim işleyeceğim.

(İlk Ses)

Küçük çocuğun şair olma temennisi gelip geçici bir heves olarak kalmamış, 1938'den vefatına kadar (1995) hiç kesintisiz şiir yazmıştır.

2.2. Şiirinin Var Oluş Safhaları

Mustafa Necati, şahsî bir üslûba ulaşıncaya kadar şiirinin iç ve dış yapısında yoğun çalışmalar yapmış ve şiirimizde belirli bir yer edinmiştir. Yazdığı bütün şiirlerini müsveddeleriyle beraber özenle muhafaza eden sanatçı, şiirinin her safhası hakkında bilgi sahibi olunabilmesi imkânını da hazırlamıştır.

Sanatçının iç ve dış yapı özellikleriyle artık şahsî üslûbunun damgasını taşıyan şiirler yazdığı merhaleyi “olgunluk devresi”, bu yapı kuruluncaya kadar geçen arayış dönemini de “hazırlık devresi” olarak değerlendireceğiz.

2.2.1. Şiirinde Devreler

2.2.1.1. Hazırlık Devresi

Mustafa Necati'nin çocukluğu, halk hikâyeleri ve masallar anlatılan, koşmalar ve türküler çalınıp söylenen bir muhitte geçer. Kendisinin de çeşitli vesilelerle ifade ettiği gibi, onu şiire doğru çeken sebepleri bu “hikâye ve masal atmosferi”nde aramak yanlış olmaz.

İlkokul ikinci sınıf öğrencisiyken şiir yazma denemelerine başlar. “Türk” isimli şiiri, pazartesi ve perşembe günleri çıkan il gazetesi “Kayseri”nin 19 İkinci Kânun (Ocak) 1942 tarihli ve 1600 sayılı nüshasında yayınlanır. Şiirin sonunda, “Kayseri Lisesi: orta kısmı 1-F, No: 201 Mustafa Karaer” ibaresi bulunmaktadır.

1942'nin yaz tatilinde, Çınaraltı(*) dergisinin 29 Ağustos 1942 tarihli ve 49 sayılı nüshasında, “Yurdumun Dağlarına” isimli şiiri yayınlanır. Büyük bir tesir alanı ve tirajı olan bir dergide şiir yayınlatabilmek, Mustafa Necati için büyük bir şevk kaynağı olur.

(*) Haftalık olarak İstanbul'da yayınlanan ve Orhan Seyfi Orhon ile Yusuf Ziya Ortaç'ın idare ettikleri bu fikir ve sanat dergisi. Peyami Safa, Faruk Nafiz, Midhat Cemal, Halide Nusret ve Şukufe Nihal gibi meşhur sanatçıların yanında, Türk şiir geleneğine bağlı genç ve yetenekli inzalara da sayfalarını açıyor ve bir bakıma 1940'lı yıllarda Garipçilerin başlattığı şiir akımının karşısında yer alıyordu.

O yıllarda çıkan ve en mühimleri arasında “Çınaraltı, Millet, Ülkü, Türk Yurdu, Varlık ve Yeni Adam”ı sayabileceğimiz pek çok sanat ve edebiyat dergisi çıkmakta ve Mustafa Necati, bunların çoğunu Raşit Efendi ve Halkevi kütüphanelerinde okumakta, eline para geçtikçe de satın almaktadır.

1947’de Kara Harp Okulu’nu okumak üzere Ankara’ya giden sanatçının şiir çevresi bir anda genişlemiş, şiirinin iç ve dış yapısında gelişmeler olmuştur.

Karaer, şiir yazmaya 1928’den, Ankara’ya gittiği 1947’ye kadar yazdığı şiirlerini “İlk Ses” isimini verdiği bir defterde toplamıştır. Defter, “İlk Ses, Irkım, Gurbet Eşiğinde, Fıkralar:Kısım-2 Şiirler ve Hediye” isimlerini verdiği beş bölüme ayrılmış olup, 79 adet şiiri ihtiva etmektedir.

Sanatçının şiirindeki iç ve dış yapı değişikliklerini, gelişmelerini, kısacası şiirinin oluşumunu daha iyi takip edebilmek için, ilk şiir denemelerini topladığı ve “İlk Ses” ismini verdiği defterindeki manzumeleri incelemek gerekir.

İlk Ses: 1938-1940 yılları arasında yazdığı 15 adet manzumeyi bu bölüm başlığı altında toplamıştır. Bunlar, ilkokula gitmekte olan bir çocuğun ilk şiir denemeleri olmaktan öteye gidemeyen manzumelerdir.

“Atatürk, bayrak, vatan” gibi millî duygular; “anne, baba, kardeş sevgisi..” gibi aile bağları; “kuş, tavşan, kelebek...” gibi hayvan sevgisi çocuk hissiyatıyla dile getirilmiştir.

Manzumelerden biri serbest vezinle; diğeleri ise, hece vezninin yedili (10'u), on birli (2'si) ve on dördlü (2'si) kalıbıyla yazılmıştır.

Nazım birimi olarak dokuzunda 4'lük, dördünde beyit, birinde 8'lik ve birinde de karışık (8'lik-16'lık) bentler kullanılmıştır.

Kafiye örgüsü ise altısında mesnevî, ikisinde koşma tarzına uygun olup; üçünde çapraz ve dördünde de karışık düzenlidir.

Irkım : 1940-1941 yılları arasında yazılmış olan 13 adet manzumede, bölüm başlığından da anlaşılacağı gibi, daha çok “vatan, millet, istiklâl ve Atatürk”, bir kısmında ise “tabiat” sevgisi işlenmiştir.

Manzumelerin tamamı (altısı 14'lü, dördü 7'li, üçü 11'li) hece vezniyle yazılmış; nazım birimi olarak 11'inde dördlük, ikisinde ise beyit kullanılmıştır.

Geleneğe ait kafiye yapısı olarak manzumelerin yedisinde mesnevî, birinde ise koşma tarzı tercih edilmiş; iki çapraz, birer de düz, sarma ve karışık kafiye kullanılmıştır.

Gurbet Eşiğinde : Ortaokula başladığı 1941-1942 yılları arasında yazdığı 10 adet manzumeyi bu kısımda toplamıştır. Bölümün ismi “Gurbet Eşiğinde” olmakla beraber, manzumelerin sadece birinde gurbet teması işlenmiştir.

Bu manzumeler belli bir tema altında toplanmamaktadır: Vatan sevgisi, tabiat, akşamdan şikâyet, Atatürk, İnönü, şöhret tutkusu...

Manzumelerin ikisi serbest vezinle, sekizi ise hece (üçü 14'li, ikisi 11'li ve 7'li, biri 8'li) vezniyle yazılmıştır.

Yedi adet manzumede geleneğe ait nazım birimi olan dörtlük tercih edilirken, ikisinde karışık, birinde ise yedi mısradan meydana gelen bentler kullanılmıştır.

Bu kısımdaki manzumelerde koşma tipi kafiyenin hiç kullanılmadığı dikkat çekmektedir. Manzumelerden beşinde çapraz, üçünde serbest ve ikisinde de mesnevî tipi kafiye kullanılmıştır.

Fıkralar, KısımII-Şiirler : Bu bölüm, "*Kısım-1. Fıkralar*" ve "*Kısım-2. Şiirler*" olmak üzere iki kısımdan meydana gelmektedir. Birinci kısımda, kendi yazdığı iki adet mizahî fikra mevcuttur. Defterde en çok şiir, (1942-1945 yılları arasında yazılmış 35 adet manzume) bu bölümde bulunmaktadır. Bu manzumelerden "Köyden Sesler: 3 Mehmet" Erciyes dergisinin Nisan 1944 tarihli 22. sayısında; "Köyden Sesler: 2 Hacer'in Türküsü" ise, yazıldıktan üç sene sonra Büyük Çağ dergisinin Kasım 1947 tarihli sayısında yayımlanmıştır.

Mustafa Necati, Kuleli Askerî Lisesi'ni okumak üzere 1944'te Konya'ya gider. Ailesinden ve doğup büyüdüğü muhitten ilk defa ayrılmaktadır. Bu manzumelerin % 40'ı sıla hasreti, ayrılık acısı duygularını dile getirir. Şiirlerinde bu zamana kadar göremediğimiz "karşı cinse aşk" duygusu, bu kısımdaki manzumelerde görülmekte.

“aşk” teması ilk sırayı almaktadır. Vatan-millet sevgisi ise, % 20’lik nispetle, başlıca temalarından olarak, bu şiirlerde de görülmektedir.

Şiirinin dış yapısında gelenek tesiri devam etmektedir: Manzumelerin ikisi serbest vazinle yazılırken, 33’ü hece vezniyle yazılır. Hecenin 14’lü kalıbı on yedi manzumede (% 49 nispette) kullanılarak ilk sırayı alır. Bu kalıbı altı manzumeyle 8’li, beş manzumeyle 11’li, iki manzumeyle 7’li ve bir manzumeyle de 12’li kalıplar takip ederken, iki manzumede ise hece vezni kalıplarını karışık olarak kullanır.

Manzumelerde daha çok (% 66) dört mısradan meydana gelen bentler oluşturulmuştur. Karışık sayıda mısralardan meydana gelen bentlerle yazılmış manzume sayısı üçtür. Yine üç manzumede, serbest nazım şekli kullanılmıştır.

Mustafa Necati on beş şiirde koşma tipi, dokuz şiirde çapraz kafiye kullanırken, dokuz şiirinde ise “kendisine has, kararlı bir örgü” oluşturmuştur.

Sanatçının bu yıllarda şiirinin iç ve dış yapısında “arayış” içinde olduğu görülür. Bu bölümde yer alan “Hazandan Sonra” isimli şiirine koyduğu bir dip notta “Rondel nazım şekli (Fransız nazım şekillerinden)” ibaresi bulunmaktadır. Bu, şairin arayış sahasının yabancı edebiyatları da içine alacak kadar geniş olduğu anlamına gelir.

Hediye: Defterin son bölümünü teşkil eden 6 adet manzume bu kısımda toplanmıştır. 1945-1946 yılları arasında yazılan bu

manzumelerin tamamında hece vezni kullanılmış olup, karşı cinse duyulan aşk teması işlenmektedir.

Mustafa Necati, 1947-1949 yılları arasında yazdığı şiirlerini "*Bir Türkü Tutturdum*" ismini verdiği bir defterde toplar. Bu zaman dilimi, sanatçının Ankara'ya gelişinden Hisar dergisinin çıkarılışına kadar geçen süreyi ihtiva etmektedir. Bu şiirlerden 32'si çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanmış, 7'si de muhtelif şiir günlerinde okunmuştur.

Şairin, hazırlık döneminde yazdığı ve iki defterde topladığı hazırlık dönemi şiirlerini, sanatının gelişim çizgisini daha doğru değerlendirebilmek için, iç ve dış yapı özellikleri bakımından daha teferruatlı olarak incelemek gerekmektedir.

Şiirde, ritim temin eden unsurlardan biri vezindir. Şairin hazırlık devresi şiirlerinde kullandığı vezni, bir tablo hâlinde şöyle gösterebiliriz:

Safhalar	HECE VEZİNİ							SERBEST	
	7'li	8'li	10'lu	11'li	12'li	14'lü	16'lı	Karışık	VEZİN
İLK SES	18 %23	7 %9	1 %1	13 %16	1 %1	31 %40	-- --	3 %4	5 %6
BİR TÜRKÜ TUTTURDUM	2 %5	7 %15	-- --	19 %41	-- --	11 %24	1 %2	1 %2	5 %11
TOPLAM	20 %16	14 %11	1 %0.8	32 %26	1 %0.8	42 %34	1 %0.8	4 %3	10 %8

TABLO: 1- Hazırlık Devresi Şiirlerinde Vezin

Tabloda da görüldüğü gibi, şiirlerde % 92 nispetinde hece, % 8 nispetinde ise serbest vezin kullanılmıştır. Buradan, "Mustafa

Necati'nin halk şiirini kaynak olarak aldığı, şiirinin temellerini gelenek üzerine kurduğu" değerlendirmesinde bulunmak mümkündür.

Sanatçının, hece vezni kalıplarında zamanla tercih değiştirdiği görülmektedir. "*İlk Ses*" te, hecenin 14'lü kalıbı birinci, 11'li kalıbı üçüncü sırada yer alırken; "*Bir Türkü Tutturdum*" da, 11'li kalıp ilk sıraya yükselmiştir. Ancak, devrenin geneline bakıldığında, 14'lü kalıbın birinci, 11'li kalıbın ikinci, 7'li kalıbın ise üçüncü sırada kullanıldığı görülür.

Halk şiirinde, hece vezninin daha çok 7'li, 8'li ve 11'li kalıpları kullanılırken, Mustafa Necati, şiirinin bu devresinde 14'lü kalıbı tercih etmektedir. Hecenin 14'lü kalıbıyla, duygu ve düşünceleri daha çok kelimeyle söyleyebilme imkânı bulunmaktadır. Şiirinin bu ilk yıllarında, henüz "yoğun bir söyleyiş" gücüne sahip olamayan Karaer, hecenin uzun kalıplarını tercih etmiş; devrenin sonlarına doğru, 11'li kalıbı ilk sıraya çıkarmış; üslûbunu kurduğu 1950'den sonra ise, 14'lü kalıbı hiç kullanmamıştır.

Mustafa Necati'nin bu hazırlık devresi şiirlerinde, şiirin vazgeçilmez unsurlarından biri olan "ritm"i, büyük bir nispette hece vezniyle temin ettiği; ancak, üslûbunu henüz bulamamış bir sanatçı elinde bu veznin "vasıta" olmaktan öteye gidemediği söylenebilir.

Şiirde ritmi temin eden unsurlardan biri de kafiyedir. Mustafa Necati, şiirinin her safhasında, müzikalite değeri olan bu unsurdan vazgeçmemiş. ustalık devresi şiirlerinde, onun mânâyı yoğunlaştırabilme imkânından da faydalanmasını bilmiştir.

79 adet şiirin bulunduğu "İlk Ses" te, kafiye yapısını 22 şiirde (% 28) çapraz, 20 şiirde (% 25) kendine has kararlı, 19 şiirde (% 24) koşma ve 18 şiirde de (% 23) mesnevî tipinde kullandığı görülür.

46 adet şiiri ihtiva eden "*Bir Türkü Tutturdum*" da ise, kafiye yapısının % 48'i koşma tipinde, % 28'i de kendine has kararlı bir örgüde yoğunlaşmıştır.

Hazırlık devresinde kullanılan kafiye yapısına genel olarak baktığımızda, ilk üç sırayı % 33'le toşma tipi, % 26'yla kendine has kararlı ve % 19'la çapraz kafiye almaktadır.

Şiirlerinde, hece vezniyle geleneğe bağlı olan şairin, kafiye yapısı ile yenilik arayışı içinde olduğu söylenebilir.

Aşağıdaki tablo, şairin vezin ve kafiyeden başka, nazım birimi yönünden de geleneğin tesirinde olduğunu, ondan faydalandığını göstermektedir:

SAFHALAR	NAZIM BİRİMİ									
	MİSRA	BEYİT	ÜÇLÜ	DÖRTLÜ	BESLİ	YEDİLİ	SEKİZLİ	KARİŞİK		
İLK SES	3	%4 9	%1	56	%71	2	%3 1	%1 8	%10	
BİR TÜRKÜ TUTTURDUM	1	%2 3	%7 1	%2 28	%61 1	%2 2	%4	10	%22	
TOPLAM	4	%3 12	%10 1	%0.8 84	%68 1	%0.8 4	%3 1	%0.8 18	%14	

TABLO:2- Hazırlık Devresi Şiirlerinde Nazım Birimleri

Mustafa Necati, duygu ve düşüncelerini, daha çok dört mısradan meydana gelen bentler içinde vermektedir. Halk şiirinde de anlam birimi olarak, dörtlük kullanılmaktadır.

Değişik sayıda mısralarla teşkil edilmiş bentler, şiirinde yenilik arayışı içinde olan şairin, "nazım birimi" sahasında da bu arayışını sürdürdüğünü göstermektedir.

Şairin hazırlık devresi şiirleri, vezin, kafiye ve nazım birimi gibi şekil özellikleri yanında; kelime kadrosu, Türkçe ve yabancı kelime nispetleri gibi şiirin iç yapısını da kuran unsurlar yönüyle de değerlendirilmesi gerekmektedir.

Mustafa Necati, sanatının her döneminde halkın konuştuğu Türkçe'yi esas almış ve sade bir Türkçe kullanmıştır. Aşağıda vereceğimiz tablo, şairin hazırlık devresinde de yabancı kelimelere - dilimize yerleşmiş olanlar hariç- pek yer vermediğini göstermektedir:

ESERLER	TÜRKÇE KELİME		YABANCI KELİME	
İLK SES	3471	% 75	1131	% 25
BİR TÜRKÜ TUTTURDUM	2791	% 77	848	% 23
TOPLAM	6262	% 76	1979	% 24

TABLO: 3- Hazırlık Devresi Şiirlerinde Türkçe ve Yabancı Kelimeler

Bu tablo da göstermektedir ki, Mustafa Necati, şiirinin sadece dış yapısıyla değil, iç yapısıyla da halk şiirinin tesiri altındadır. 1938-1949 yılları arasında yazılmış olan bu şiirlerde, % 76 nispetinde Türkçe, % 24 nispetinde de yabancı kelime kullanılması dikkate değer bir durumdur. Şair, mümkün olduğu kadar sade bir dil kullanmaya gayret etmiştir. Türkçenin tabii kullanımı dahilinde, yabancı kelime nispetini daha aşağılara çekmenin çok zor olacağını söylemek mümkündür.

Şiirlerdeki kelime çeşitlerini tasnif ettiğimiz zaman, isimlerin ilk sırayı aldığını; sıfat, zarf ve fiillerin hemen hemen aynı nispetlerde kullanıldığını görürüz:

ESERLER	KELİME ÇEŞİTLERİ						TOPLAM
	İSİM	SIFAT	FİİL	ZARF	ZAMİR	EDAT	
İLK SES	1700 %37	829 % 18	818 % 18	800 % 17	222 % 5	233 % 5	4602
BİR TÜRKÜ TUTTURDUM	1492 %42	600 % 16	645 % 17	672 % 18	103 % 3	157 % 4	3639
TOPLAM / ORT	3191 % 39	1429 % 17	1463 % 18	1472 % 18	325 % 4	390 % 4	8241

TABLO: 4- Hazırlık Devresi Şiirlerinde Kelime Çeşitleri

Sanatçıların dış âlemi idrak tarzlarına göre, kimileri varlıkların ve kavramların kendilerini, kimileri hareketlerini; kimileri de onların hareketlerinin vasıflarını öne çıkarmaktadır. Sanatçıların dış âlem karşısındaki bu tutumları dikkate alındığında, Mustafa Necati'nin birinci grupta yer aldığı görülür (Tablo:4).

Şair, bu dönemde varlık ve kavramların kâdileriyle ilgiliyken, nesnelere hareketlerini ifade eden fiillere şiirlerinde % 18 dolaylarında yer vermiştir. Bu nispet, şahsiyet özelliklerinin yerleştiği "olgunluk devresi"nde daha da düşmektedir.

Bu konu, şairin "olgunluk dönemi" şiirlerinin de dahil edileceği "kelime çeşitleri" bahsinde, daha ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmeye çalışılacaktır.

1.2.1.2. Olgunluk Devresi

Sanatçının şahsiyet teşekkülünün tamamlandığı, artık "Mustafa Necati Karaer" üslûbunu taşıyan şiirlerin yazıldığı 1950'den sonraki dönemi, "olgunluk devresi" olarak vasıflandıracamız. Nitekim, kitaplarını 1950'den sonra yazdığı şiirlerinden seçmeler yapmak suretiyle meydana getirilmesi, şairin de, bu tarihi, sanatının dönüm noktası olarak düşündüğünü göstermektedir.

Hazırlık devresinde Mustafa Necati, daha çok halk şiiri tarzında manzumeler yazar. Üslûp arayışı içinde olduğu bu şiirlerinde vezin-kafiye ve nazım birimi gibi -henüz "dış yapı elemanları" özelliğini taşıyan- bu unsurları, geleneğin kuvvetli tesiri altında (çoğunlukla nazım birimi olarak dörtlük, ölçü olarak hece vezni ve kafiye örgüsü olarak da koşma tipi) kullanır. Şiirin iç ve dış yapısında zamanla değişiklikler yapan şair, halk şiirini taklit etmekten sıyrılarak; senteze dayalı, şahsî bir üslûba ulaşır. Geline bu safhada şekil ve muhteva, -artık- şiirin iki unsuru olarak kalmamış, estetik bir terkibe kavuşarak "ahenkli bir bütün" teşekkül etmiştir.

Mustafa Necati'nin hazırlık ve olgunluk devresi eserleri, araştırmamızın ikinci bölümünde bütün yönleriyle ele alınmış, şiir cehdinin tamamı genel olarak değerlendirilmiştir. Bu kısımda, şairin olgunluk devresi şiirlerinin genel özelliklerinden -ana hatlarıyla- bahsedeceğiz.

Üslûbunu geleneğin temelleri üzerinde kuran şair, bu devreye ait şiirlerinde nazım birimi olarak % 23 nispetinde dörtlük kullanır. Yine bu rakama yakın bir nispette (% 24), değişik sayıda mısralardan meydana gelen bentler kurarak, nazım biriminde şahsî bir tasarrufa ulaşır.

Hazırlık devresinde, daha çok halk şiiri tarzında manzumeler yazan sanatçı, zamanla kendisine has bir üslûba ulaşmış, şiirlerin % 81'ini serbest düzenli nazım şekilleri ile yazmıştır. Geleneğe ait nazım şekillerini, az sayıda da olsa, aynen kullandığı gibi; onlar üzerinde değişiklikler yapmak suretiyle, yeni şekiller de elde etmiştir.

Şiirlerinde eşit sayılı mısralardan meydana gelen bentler ve kaideleri gelenek veya kendisi tarafından tespit edilmiş kafiye örgüsü kullanarak sıkı bir şekil disiplinine sahip olan Karaer, % 82 nispetinde serbest vezin kullanmak suretiyle söyleyiş imkânını genişletir. Nazım birimi ve kafiye ile kaidelere bağlanırken, serbest vezin ile sınırları genişleten şiir anlayışı, şairin olgunluk devresi şiirinin temel vasıflarındandır.

Hazırlık devresi şiirlerinde daha çok şekil unsuru olarak görülen ve geleneğin tesiri altında kullanılan kafiye, olgunluk devresi şiirlerinde ritim temin eden bir unsur olarak da görülmüş ve kendisine has bir örgü nizamı içinde tatbik edilmiştir.

Her türlü konunun -estetik gaye ön plâna alınmak şartıyla- şiire sokulabileceği fikrinde olan Karaer, daha çok yalnızlık, can sıkıntısı, aşk ve zaman gibi şahsî hissiyatını tema edinen şiirler yazmıştır.

2.2.2. İlham Kaynakları

Edebiyatta “ilham” tabiri, “...sanatçının eserini vücuda getirirken etkisi altında kaldığı şey veya onu eser vermeye iten coşku olarak kabul edilir.”² Biz burada sanatkârın sanat hayatı boyunca tesirinde kaldığı ve sanatına muhtelif vasıflar katan her türlü faktörü, bir "müessirler bütünü"nü kastediyoruz. Dolayısıyla, "ilham perisi" kavramının tedâi ettirdiği manevî tesirler yanında, en yakın günlük hayata dair tesirleri de bu kavramın sınırlarına dahil ediyoruz. Bu mânâda:

- a) İnsan ve toplum hayatındaki olaylar- hisler (günlük hayat müşahedeleri),
- b) Hayal gücü (hüzün yaratma),
- c) Fikir ve his ortamı (şahsî tefekkür ve tahassüs),
- d) Meslekî tecrübe ve meslekî bakış açısı,
- e) Maziye ve tarihe ait unsurlar: Türk tarihi, kültürü, tarihî şahsiyetler, sanatkârlar ve milli kültür unsuru olarak muayyen sanatlardan gelen ilhamlar, Mustafa Necati'nin sanat cehdini yönlendiren, kamçılaman, biçimlendiren ana unsurlar, temel ilham kaynakları olarak değerlendirilebilir.

a) *İnsan ve toplum hayatındaki olaylar -hisler (günlük hayat müşahedeleri).*- Mustafa Necati, günlük hayatta cereyan eden ve kendisini, başkalarını ya da toplumu ilgilendiren olayları; bunların

insan ve toplum ruhunda bıraktığı tesirleri müşahede etmiş ve şiirlerinde malzeme olarak kullanmıştır.

Türlü konulardaki şiirlerimin yazılışlarını hatırlamaya çalışıyorum birer ikişer. Önce işin bir yaşanmışlığı, bir hazırlığı olmuştur. Bu dönemde çeşitli yaşantılar ya da yaşanılması tasarlanıp düşünülmüş, yürekte işlenmiş şeyler, duygulanmalar, etkilenmeler var. Bunlar ya benimle, ya toplumla ya da başka kişilerle ilgili. Toplumun sarsan devrimler, savaşlar; aşklar, tedirginlikler ve ölümler gibi.⁸

Mustafa Necati'nin hayatı ve -aşk, yaşama sevinci, yalnızlık, acı, ölüm... gibi- şahsî duyguları; yaşadığı cemiyetin sosyal ve kültürel değerleri, onu hem şiir yazmaya yönelten, hem de şiirlerinin muhtevasını teşkil eden amiller arasındadır.

Sanatçı şiirlerinde, bazen bir türküden, bazen bir hikâyeden, bazen de bir halıdan esinlenerek, kendi cemiyetinin insanlarını anlatır. Bu konuda, şair Abdullah Satoğlu şunları söyler:

Karaer'in şiirlerinde de, rahmetli Ziya Osman saba'nunkiler gibi analar, çocuklar, gelinlik kızlar, sevgililer, fakir insanlar, kuşlar aile, cemiyet ve kucak kucak insan sevgisi yer alır.⁹

b) **Hayal gücü (hüzün yaratma).**- Mustafa Necati'nin şiiri hakkında söz edenlerin ekseriyeti, onun hayal dünyasının zenginliğine işaret etmektedirler. Bu değerlendirmeler arasında; "elini dokundurduğu her şeyi masallaştıran"⁵, "masal dünyasına özlem duyan, "özlediği dünyayı realite dışında arayan"⁶, "şiirinin havasına çoğu

Ahmet Köklügiller ve İbrahim Minnetoğlu. Şair ve Yazarlarımız Nasıl Yazıyorlar. (İstanbul: Minnetoğlu Yayınları. 1974). s.229.

Abdullah Satoğlu. "M. N. Karaer ve Şiirleri Üzerine". Erciyes D.. Sayı 209 (MAYIS 1995). S.2.

Ahmet Kabaklı. Tercüman Gzl. 24 Haziran 1983.

Alemdar Yalçın. "Sevmek Varken". Türk Edebiyatı D.. Sayı 3 (Mart 1972). s. 19.

zaman bir masal havası hakim olan, ... taze buluşlarla ve hayallerle örülü, emel ve zevk ürünü şiirler yazan"⁷, "masal ve destan unsurlarından yararlanan"⁸ gibi ifadeler sayılabilir.

(...) Buna daha çok gençlik yıllarında "yokluk"-undan dolayı hissinin kattığı duyguları eklemeliyiz bir de. Ki ben, "hüzün yaratma" diyorum ona. Yani hayal gücü dedikleri şey. Bence yeterli değildir bu güç şiir yazmak için. Sair en azından, yaşayamadığının "yokluğunu" yaşamalı, yaşayabilmeli, ilahlerinde duymalı ve depo edebilmeli bilinç altı karanlıklara.⁹

c) **Fikir ve his ortamı (şahsî tefekkür ve tahassüs).**- Mustafa Necati, "kendisiyle, toplumla ya da başkalarıyla ilgili olayları- hisleri" ve bunları harmanlayacağı "hayal gücü" nü şiirin muhteva unsurları arasında saydıktan sonra, yazmak için ruhen de hazır olmak gerektiğini söyler:

(...) İkincisi elverişli bir ruhsal ortam. Tetiğine dokunulmasını bekleyen dolu bir tüfek. Ha patladı, ha patlayacak. Öyle bir durum işte. Artık en küçük bir hareket, bir ses, hatta tek bir kelime kıvılcım olup tutuşturmaya, şiirin kapısını aralamaya yeter de artar bile.¹⁰

Mustafa Necati, kendisini şiir yazmaya çeken fikrî ve hissî ortamla ilgili olarak şunları söyler:

Ben, çoğu zaman elimden kitabı bırakıp yazmaya başlarım. Orada bir kelime yoluma ışık tutmuştur da ondan. Bazen bildiğim bir şiiri, sessiz tekrarlarken, hağüt-halemi aradığım olur yazmak için. İş hayatının en sıkışık anlarında, imtihan kapılarında, en güç şartlar altında bile yine kendimi şiirin eşliğinde bulduğum olmuştur. Uyku tutmayan gece yarılarında yazmışumdur...

⁷İlhan Geçer. "Karaer'in Ardından". Türk Edebiyatı D., Sayı 258 (Nisan 1995), s.13.

⁸Satoğlu, ön. ver., s.2.

⁹Köklügiller ve Minnetoğlu, ön. ver., s. 229.

¹⁰Köklügiller ve Minnetoğlu, ön. ver., s.229.

Düşünüyorum, günü saati yok bu işin. Ancak tek başına bulunmak, göz altında tutulmamak şart benim için. Evet, tam ve kesiksiz bir yalnızlık. Şiir ve yalnızlık birbirine öyle yakın görünür, tıpkı sevgili gibi. Elverişli ortam bu bence!"

Birçok seveni bulunduğu halde yalnızlıktan hoşlanan, âdeta "kendi yalnızlığını kendisi yaratan" Mustafa Necati, şiir yazabilmek için elverişli ortam olarak "yalnızlık"ı seçmekle ve "şiir" ile "yalnızlık"ı birbirine sevgili gibi yakın unsurlar olarak telâkki etmekle, edebî eserin meydana gelişinde "mizaç"ın ne derece müessir olduğunu da -bizzat eseri ibdâ eden kişi olarak- ortaya koymaktadır.

d) Meslekî tecrübe ve meslekî bakış açısı.- Mustafa Necati, 1944'te Kuleli Askerî Lisesi'ni kazanarak ilk adımını attığı askerlik mesleğini emekli oluncaya kadar (1969) sürdürmüş ve ülkemizin muhtelif yerlerinde vazife yapmıştır.

Sanatçının şahsiyet teşekkülünü incelerken, okul ve meslek hayatının, şahsiyet oluşumundaki tesirlerini izaha çalışmış; bu unsurların, Mustafa Necati üzerindeki en bariz tesirlerinin "disiplinli, tertipli, titiz ve dikkatli bir insan olmasındaki alt yapıyı hazırlamak" olduğuna işaret etmiştik.

Askerlik mesleği, Karaer'in şiirine -üslûbun ayrılmaz parçaları olan- iç ve dış yapı cihetiyle tesir etmiş, şekil titizliği yanında; askerî deyimler, Mehmetçik, kışla hayatı... gibi muhteva unsurları olarak da şiirlerinde yer almıştır.

¹Aynı. s. 229.

Mustafa Necati, ilham kaynakları arasında "askerlik" mesleğiyle ilgili olarak şunları söyler:

Şairin mesleği ile şiiri arasında bir ilişki, bir köprü kurulabilir mi? Kurulabilir şüphesiz. Ama sınırlı, ama dikkatli, ama ölçüyü elden bırakmayarak, askerim. Kıbrıs olayları patlak verdiğinde Trakya'da arazide bulunuyordum. Rüzgâr ve yağmurun kasıp kavurduğu bir gün, -on, on beş dakika içinde- postallarımı çıkartıp üç defa su boşalttım. İşte o günün akşamında yazıldı "Çağların Türküsü". Bu insanlığın verdiği özgürlük savaşını anlatan bir şüirdi... Bazı askerî deyimler ve o ortamdan alınmış kesitler göze çarpar mısralarımda, şüirlerimde. Konu bakımından paralellik kurmaya çalıştığım da olur.¹²

e) Maziye ve tarihe ait unsurlar: Türk tarihi, kültürü; tarihî şahsiyetler, sanatkârlar ve millî kültür unsuru olarak muayyen sanatlardan gelen ilhamlar.- Mustafa Necati'nin şiirinde, Türk tarihinin önemli olayları ve bu olayların kahramanları; Türk folkloru ve edebiyat, resim, müzik gibi sahalarda verilmiş kültür ürünleri ve bunların sanatkârları ilham kaynağı olarak yer almışlardır.

Tarihi ve zamanı "dün- bugün- yarın" perspektifi içinde şuurlu bir şekilde idrak eden şair, Büyük Hun İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne, Malazgirt'ten Kurtuluş Savaşı'na , Orhan Bey'den Mustafa Kemal Atatürk'e uzanan tarihî olay ve şahısları - milliyetçilik anlayışının da bir tezahürü olarak- şiirlerinde işlemiştir. Şairin Türk tarihine bakış açısını, şu mısralar ortaya koymaktadır:

¹²Aynı. s.231.

Trakya'dan Bir Köprü Kurduk

....

*Sabahla bir güvercin çıkageldi
Aydınlık siperler ardından,
Yüreğimin üstüne basa basa.
Bir Malazgirt ağustosunu bir Dumlupınar,
Dünleri yarınlara bağlayarak
Trakya'dan köprü kurduk Kıbrıs'a...
(Güvercin Uçurmak, s.28)*

Mustafa Necati, Türk halk hikâyelerinin en meşhurlarından olan "Kerem ile Aslı" hikâyesini tamamen manzum bir formla yeniden yazmış; "Ses Mimarlarımız'dan Şiirler" de, Hafız Post'tan Leylâ Hanım'a kadar uzanan 25 Türk bestekârını ele alan şiirler yazmıştır.

Çocukluğu "Kerem ile Aslı", "Âşık Garip", "Billûr Köşk" gibi halk hikâyelerinin okunduğu, masalların anlatıldığı bir çevrede geçen sanatçı, Türk milletinin kültürel değerlerini yakından tanımış ve bu değerleri şiirlerinde ele almıştır.

2.2.3. Değişiklikler

Şiir, şairin kafasında / kalbinde doğmaya başlayıp, tamamlanmaya kadar yoğun bir çalışmayı gerektiren bir türdür. Hatta, yayınlanarak okuyucuya sunulduğu hâlde, üzerinde değişiklikler yapılan şiirlerin varlığı, sanatçının estetik veya psikolojik sebeplere bağlı olarak, tamamlanmış şiirleri üzerinde de değişiklikler yapabildiğini göstermektedir. Şüphesiz, şairin kafasında şekillendiği hâliyle, çok kısa bir süre içinde yazılmış - veya söylenmiş- şiirler de mevcuttur; ancak,

şairlerin karalama defteri, şiir notları, yazılı ve sözlü ifadeleri ve yayımlandıktan sonra değiştirilen şiirlerin varlığı bu tarz şiirlerin az olduğunu göstermektedir.

Mustafa Necati'nin "şiir karalama defteri"nde ve yayınlanan şiirleri üzerinde yaptığı muhtelif değişiklikler, sanatçının şiirleri üzerinde hayli çalıştığını göstermektedir. Sanatçının şiirleri üzerindeki -isim, kelime, mısra seviyesinde veya daha büyük çapta yapılan- değişiklikler, duyguyu veya fikri daha açık hâle getirebilmek, söyleyiş güzelliğini yakalayabilmek gibi estetik sebeplere bağlanabilir.

a) *İsim Değişiklikleri:*

Mustafa Necati bazı şiirlerinin isimlerini, temayı daha iyi vurgulayabilmek düşüncesiyle değiştirmiştir. İsim değişiklikleri, tablo:5'te görüldüğü gibi, ekseriyetle, daha önce gazete ve dergilerde yayınlanan veya şiir defterinde bulunan şiirlerin kitaplara alınması sırasında yapılmıştır.

Sanatçının isim değişikliği yaptığı şiirleri şunlardır:

İLK İSMİ	YERİ	YENİ İSMİ	YERİ
IRKIM	İlk Ses (şiir Deft.)	TÜRK	Kayseri Gz. (1 OCAK 1942)
KADINLAR-III	Dağarcık D. (Ağustos 1964)	JAPON OYUNCAĞI	Sevmek Varken
Y.ASAK YAŞAMALAR	Hisar D. (Ağustos 1964)	SULARIN DÖNÜŞ	Sevmek Varken
DÖRTLÜKLER	Hisar D. (Ocak 1978)	AYAK SESLERİ	Kuşlar ve İnsanlar
DÖRTLÜKLER	" "	BİN CAN İLE	" "
"	" "	NAR MI DOST?	" "
"	" (Temmuz 1978)	BU SABAH DA	" "
"	" "	NETMİYOR	" "

"	"	"	"	GÜNAYDIN	"	"
"	"	"	" (Kasım 1979)	KOLAY DEĞİL	"	"
"	"	"	"	BİLMESİNLER	"	"
"	"	"	"	BU DÜNYADAN	"	"
HACER'İN TÜRKÜS	İlk Ses			HACER KIZIN		
				TÜRKÜSÜ	Büyük Çağ D. (Kasım 1947)	
GECE KAVAKLAR	Hisar D. (Şubat 1952)			BU GECE KAVAKLAR	Sövmek Varken	
İSTANBUL BULUTU						
OLMAK	Karalama Defteri			İSTANBUL OLMAK	Hisar D. (Temmuz 1864)	
GEMİLERİ YAKMAK/						
KARANLIK MERDİVEN	"	"		BİR SERSERİ KURŞUN	Güvercin Uçurmak	

TABLO:5- İsim Değişikliği Yaptığı Şiirler

b) Kelime Değişiklikleri :

İlk şekli:

Son şekli:

Zil Çaldı

Zil Çaldı

...

...

İşte bana doğru geliyor sun yine

.....

Asma dallarının arasından,

.....

Bir ışık parçası doluyor kalbime

.....

*Simsiyah gözlerinin karasından.**Aydınlık.....*

...

...

*(Hisar, Haziran 1964)**(Sövmek Varken, s.154)*

İlk şekli :

Son şekli :

Ölüm Serenadı

Ölüm Serenadı

...

...

Kusluk vaktinde bir cami avlusu

.....

Mermerlerle gelen kanat sesleri

.....

*Avuc dolusu hafiflik, gönül dolusu**Kubbe.....**Uh bir sadırvanda islanıyor ölüm*

.....

Uh bir sadırvanda.

.....

*(Şiir Karalama Defteri)**(Sövmek Varken)*

İlk şekli :

Son şekli :

Duman Kesti Yolları

Duman kesti Yolları

...

Yüregim öyle pır pır edip durur,

Kanat sesleri ama dört yanım har,
Ne olur, bulutlar ne olur,

Sevgilere açılacak kapılar

Bardahtan boşanurcasına bir yapmur

(Hisar, Ocak 1967)

...

.....*ama nerede kuşlar*

(Sevmek Varken, s.139)

İlk şekli:

Son şekli:

Ölümler Nasılsınız

Ölümler Nasılsınız

...

İşte harınız da uyandı
Acaba neden telâşlı, ürkek?
Dudağında buruk bir meyva tadı
Auçlarında kurumuş bir çiçek
 ...

(Karalama Defteri,
 18 Eylül-19 Kasım 1968)

...

.....*sevgiliniz de*.....

(Hisar, Haziran 1964)

c) Mısra Değişikliği:

İlk Şekli:	Son Şekli :
....	...
<i>Gecenin bıçak gibi biletiği camlara</i>	<i>Kışla gecesinin camlarına</i>
<i>Serçe ağızları çiziyorum</i>
...	...
<i>Kapalıçarşı' dan imgeler aldım,</i>	<i>Karanlığın yağmurunda sırlıklam</i>
<i>Islanıyorum gök kırmızısı ıslanıyorum</i>
<i>Serçe parmağımı eme eme</i>
....	...
<i>(Sür Karalama Defteri)</i>	<i>(Güvercin Uçurmak,s.105)</i>

1. Müsvedde:

O Garipler

*Bir yolunu bulmasın o garipler
Kafalar boşaldıkça dolar hüpler
Kusursuz olsa da cambazlıkları
Er geç kopar oynadıkları ipler !*

(Sür Karalama Defteri, 6. 12. 1991)

2. Müsvedde:

O Garipler

.....
Gözleri açıldıkça dolar hüpler
.....
.....

(Sür Karalama Defteri, 15.01. 1992)

Son Şekli:**O Garipler**

.....
Alıcı kuşlar gibi gökten iner

(*Sür Karalama Defteri, 26.05.1992*)

d) Büyük Çaplı Değişiklikler:**İlk şekli:****Son şekli:****İrkım**

*Zeferin meş'alesi, yüceler yücesi Türk;
 İnsarlığın timsali, istikbâlin sesi Türk!..*

*Umman oldun köpürdün Asya'nın sinesinden
 Yalçın kayalı dağlar eridi, gür sesinden*

*Tanrı'nın göklerine yaslanmış yüce başın,
 Sen ki, levent, gibisin fakat ezeli yaşın..*

*Engelleri yıkarak ta harice taşmışsın
 Asırlık menzilleri bir hamlede aşmışsın..*

*Medeniyetin seli ve hilkatin eşisin
 Cihanın dört yanında yükseliş günesisin*

*Damarındaki alkan umman gibi akıyor
 Düşman kitlelerini girdaplarda yakıyor*

*Türk'ün ruhundaki aşk bakın saha kalkıyor
 Türk .A.T. U'nun izinde gayesinde varıyor*

*Medeniyet güneşi ufukları sarıyor
 Türk hedefsiz ok gibi okyanusu yarıyor!..*

*Ey yüksesik himalayalar artık elvada olsun
 Varacağımız diyarlar yeşilliklerle dolusun
 (Birinci Defter, 1970)*

Türk*

*Tanrının göklerine yaslanmış yüce başın
 Sanki levent gibisin fakat ezeli yaşın,
 Cevahirdir toprağın, gümüştür dağın taşın*

*Engelleri aşarak ta harice taşmışsın,
 Asırlık menzilleri bir hamlede aşmışsın;
 Medeniyet eğrini doğudan sen aşmışsın.*

*Sir yanındaki al kan umman gibi akıyor
 Düşman kitlelerini girdaplarda yakıyor
 Türk'ün ruhundaki aşk bakın saha kalkıyor*

*Türk .A.T. U'nun izinden gayesine varıyor
 Medeniyet güneşi ufukları sarıyor
 Türk hedefsiz ok gibi okyanusu yarıyor.*

(*Kayseri Gazetesi, 1 Ocak 1972*)

İlk Şekli :

Son Şekli:

Yasak Yaşamalar

Yasak Yaşamalar

I

I

*Kışkanyorum suların dönüşünü,
Uçsuz-bucaksız denizlere;
Dönülmezliğinde hoyrat zamanın
Gelip gelip durmak, yasak yere...*

.....
.....
.....
.....

*Baktım değişmeyen bu renklerden
İyice sıkı şarkılar
Kaçmak, şehirlerden evlerden;
Kaçmak, sabahlara kadar.*

.....
.....
.....
.....

*Bütün gözleri unutmak,
Damarlarımızda çiçek açtı bahar,
Ama özgürlüğün tadına varan
Gecelere soyunmuş yarasalar.*

.....
.....
.....
.....

II

II

*Anlıyorsun değil mi, bazan gerek,
Balonların ipini koyvermek,
Belki bir kurtulustur delirmek
Oysa deli de değilim.*

.....
.....
.....
.....

*Kimse bağışlayamaz beni, biliyorum,
Siz de biliyor musunuz, sevmek suçum?
Taze ölümler bekleyen sabırsız
Böcekler kadar açım,
Ölü de değilsin!*

(Hisar D., Ağustos 1964)

*Gel, uzun kavak olalım, düşünelim
Kırkikindiler altında sırsıklam.
Gel, eskimez güneşlerle ısınalım. Mezar
Nedir bunca savaş, nedir bunca kin? Üstelik*

(Sevmek Varken, s.27)

İlk Şekli:

Son Şekli:

Kördüğüm

Kördüğüm

*Bir ağac kesitinde
İç içe daireler,
Biri sen, biri ben.*

.....
.....
.....

*Mahallede bir düğün
İki kişi düğünde
Biri sen, biri ben.*

Düğünde iki kişi

.....

*Çok uzak iki şehir
Ve yolları gözleyen
İki garip kişiden
Biri sen, biri ben...*

(Kaynak D., Mart 1948)

*İki uzak şehirde
İki kişi düşünür,
Biri sen, biri ben...*

(Sevmek Varken, s.86)

İlk şekli:

Son Şekli:

Ölümler Nasılsınız

Ölümler Nasılsınız

*Sizi ilgilendirmiyor olmalı
Ak sabahlar, alaca karanlıklar
Sizi ilgilendirmiyor olmalı
Belki alabildiğine bir rüzgâr*

*Kadınlar, cumartesiler, parklar
Artık hepsi oyun, hepsi düş.
Sokak kapısındaki anahtar,
Merdivenler, halılar hepsi küsmüş.*

*Aşkla baktığınız pencereler
Oturduğunuz masa, içtiğiniz bardak
Sırdaşınız basma perdeler, öyle
Belki yorganunuz henüz sıcak.*

*İşte sevgiliniz de uyandı,
Acaba neden telâşlı, ürkek?
Dudağında buruk bir meyve tadı
Avuçlarında buruşmuş bir çiçek.*

*Yağmurları siz de biliyorsunuz
Özlemle toprağınızı öperler.
İnsanlar, insanlar çıldırmış,
İnsanlar birbirini yerler.*

(Kısır D., Haziran 1964)

*Sevgileriniz uyanırsa geceleri
Umuda kapılmayın, sebep başka,
Yeryüzü kurallarıdır isteyen
Anlarsınız ya?*

*İnsanlar, insanlar çıldırdı iyice,
.....*

(Sevmek Varken, s.151)

2.2.4. Başka Dillere Çevrilen Şiirleri

Mustafa Necati'nin, "Çağların Türküsü", "Kum Saati" ve "Bahar Kurşunları" isimlerini taşıyan üç adet şiiri İngilizceye çevrilmiştir.

"Çağların Türküsü", Hisar dergisinin Temmuz 1971 tarihli sayısında "Hisar Şairlerinden İngilizceye Çeviriler: 5" bölüm başlığı altında, şair Talât Sait Halman tarafından çevrilmiştir:

Song Of The Ages

*I know it is not an alarm clock,
But it arrives on time and larries
At the mind's open door, sadly,
A poppy red, with a long stalk
And sweating snow florrries.*

*With, its warmth intact, the old song
Of troubadour Koroğlu comes on and on;
Look now it's wind, now it's rain
Lovely even if it's a dream, but where
Has a milky freedom of pigeons gone?*

*Bencath the quilt off the night,
Tank towers and borrels are shivering
A bird nest caught in the wind's pinkle
Is dargged along, wide awake,
And, shorn of human warmth, a spring*

*Out of the Cyprus mountains in the west
Gushes a water, copper-red and bitter
Go back to the bygone ages, to vietnam
Wemen who do the wash surely know
Water is always the same old water*

*That's why I don't care for red rates:
Each one is a bullet buisting out of gun,
Where the first sharp, edged stone fell,
In the saaring smoke of the first fire
Delirios with delight, weary from fun.*

*Always the same game, the same images.
At the end, the doors close one by one
A bird, at the window of the ages,
Says: "children, if you wish it so,
From the world's fountains
The bluest milk of birds would flow."*

Çağların Türküsü

*Biliyorum bu çalar saat değil,
Ama gelip durur vaktinde belli
Açık kapısında düşüncenin, mahzun
Bir gelincik kırmızısı, uzun saplı
Ve terleyen har taneleri.*

*Yümemiş sıcaklığıyla gelir de gelir
Koroğlu'nun çağırduğu eski türkü
Bakarsın rüzgâr, bakarsın yağmur,
Düş olsa bile güzel, ama nerde
Sütbeyaz bir güvercin özgürlüğü.*

*Üsür yorganı altında yorganın
Tankların kuleleri ve namlular.
Rüzgârın serçe parmağında giden
Bir kuş yuvası, uyanık
Ve kopmuş insan sıcaklığından bir
bahar*

*Ve bir su, bakur çalığı, acımuş;
Kıbrıs dağlarının batısından çıkar;
Git çağlar öncesine, git Vietnam'a
Her aynı su hep aynı, bilirler
Çamaşır yıkayan kadınlar.*

*Kırmızı gülleri ondan sevmem
Ki tabancalardan çıkmış birer kurşun.
İlk siori taşın düştüğü yerde,
Uzun damanlarında ilk ateşin
Kızla öldürmüş, hasta yorğun.*

*Her aynı oyundur oynanan, hep aynı düş
Kapanır sonunda üst üste kapılar.
Çağların penceresinden bir kuş.
Çocuklar diyor, "siz isterseniz çocuklar
Bütün çeşmelerinden dünyanın
Masmaavi kuş sütü akar."*

“Kum Saati” isimli şiir, yine Talât Sait Halman tarafından tercüme edilerek, “Hisar şairlerinden İngilizce Çeviriler:14” dizisi içinde, Nisan 1973 sayılı Hisar dergisinde yayınlanır:

Hourglass

*On these tables I forgot my hands
Side by side with cigarette packs,
Besom friends of shattered glasses
Unaware of human warmth...
I have no hands as you can see.
On these tables I forgot my hands*

*I left my eyes in the distant Aprils
At the age of academes gone mad;
clouds drifted through, billowing
Now I meditate the Great wall of Chinna..
I have no eyes as you well know
I left my eyes in the distant Aprils*

*In these streets I lost my songs,
Perhaps a gust of wind swept them away,
Maybe some wild youngsters found them
Or some women where nights take a turn
I have no songs as it must be clear to you
In there streets I lost my songs.*

*Our blue stretches and goes
With repentances still smoldering
Frought the springs to dead points
Where beams keep coming and bush
left life's hunger keep growing,
Our love resembles an hourglass*

Kum Saati

*Bu masalarda unuttum ellerimi
Çigara kutularıyla yan yana,
Kırık kadehlerle can-çiğer,
İnsan sıcaklığından habersiz...
Siz de görüyorsunuz ya, ellerimiz yok,
Bu masalarda unuttum ellerimi.*

*Uzak Nisanlarda bıraktım gözlerimi,
Akasyaların çıldırma zamanı:
Aradan bulutlar geçti, hoyratça
Şimdi, Çin seddi'ni düşünüyorum
Anlıyorsunuz ya, gözlerim yok,
Uzak Nisanlarda bıraktım gözlerimi*

*Bu sokaklarda yitirdim şarkularımı,
Belki alıp götürmüştür bir rüzgâr
Belki delikanlılar bulmuştur
Belki kadınlar, gecelerin dönemecinde
İşte görüyorsunuz ya, şarkularım yok,
Bu sokaklarda yitirdim şarkularımı.*

*Uzak gider baharlar arasından,
Dumanı üstünde pişmanlıklarla
Ölü noktalara maviliğimiz.
Işıkların gelip gelip kaybolduğu yerde
Açığı büyüyedursun yaşamanın
Bir kum saatine benziyor sevgimiz*

Alan Mounfort'un hazırladığı ve Deniz Gökçer ile Bozkurt Kuruç'un seslendirdikleri “Çağdaş Türk Şiiri” isimli şiir resitalinde, şiirleri seçilen on beş şair arasında yer alan Mustafa Necati Karaer'in

“Bahar Kurşunları” isimli şiiri, önce Türkçe, sonra İngilizce olarak okunmuştur.

Spring Bullets

I

*The are clouds of sound in my ears:
I am shot in the heart of spring;
Not a particle of blood flows.
Ask the apricot blossom if you wish
Clearly, all the gungs were empty
No bullet emerget, no sound.*

II

*I can't believe it is the fountain's surge I hear
For what then are there bullets blue and
mauwe
Embedded in my heart's four corners?
We have boarded the carriage of the sun
To go to bed with dead is even fine
If there's a violin to keep us warm.*

III

*It is the humming of the swallows wings
The sky's first lullaby, first joy,
For rainless clouds are an empty cradle.
No one shares a quilt for shooting me;
I craved it my drunken loving heart
Honey combed with spring bullets.*

Bahar Kurşunları

I

*Kulaklarımda ses bulutları
Orta yerinde vurdular baharların
Bir damla kanım akmadı.
İsterseniz kayı çiçeklerine sorun
Bütün tabancalar boştu, besbelli
Kurşun çıkmadı, ses çıkmadı.*

II

*Geşmelerin sesi mi, inanmam
Ya bu mavi kurşunlar, mor
kurşunlar
Yüreğimin dört köşesinde yatan?
Güneşin arabasına binmişiz
Ölümün koynuna girmek bile, güzel
Varsa içimizi ısıtan bir keman.*

III

*Kanat sesleridir kurlangıçların
Gökyüzünün ilk türküsü, ilk sevinci
Yağmursuz bulutlar boş bir beşik
Kimselemin suçu yok, ben istedim
Sarhoş yüreğim, seomüş yüreğim
Bahar kurşunlarıyla delik deşik.*

2.3. Karaer'in Şiir Anlayışı

Mustafa Necati'nin, gazete ve dergilerde yayımlanan muhtelif yazılarından ve kendisiyle yapılan mülâkatlardan, şiirin mahiyeti ve

fonksiyonu hakkındaki görüşlerini hayli ayrıntılı bir şekilde tespit etmek mümkündür.

Şairin şiir anlayışının temel vasıflarını “Şiir Nedir, Ne Değildir?” ve “Şiirde Gaye” başlıkları altında incelemeye çalışacağız.

2.3.1.Şiir Nedir, Ne Değildir?

Şiir için şimdiye kadar çok şey yazılıp söylenmiştir. Ama, söylenenlerin hiç biri ne şiiri anlatabilmiş ne de “umumî kabul” görmüştür. Bunlardan “şiir yazıldığı dilin musikisidir.” şeklinde olanı, bence dilimizin bugünkü durumu karşısında daha da önem kazanmaktadır. Çünkü sanatın da, bilimin de temel taşları kelimelerdir, dildir. Hele şiir, dilin ta kendisidir.¹³

Mustafa Necati, şiiri, “yazıldığı dilin musikisi” olarak idrâk eden “öz şiir” anlayışına sahip sanatçılar içinde yer almaktadır.

“Bir söz sanatı olan şiir, söyleyiş tekniğinde güzelliğin zirvesine ulaşabildiği ölçüde şiirdir.”¹⁴ görüşünde olan şair, kelimelerin seçimi ve yerli yerinde kullanılması maharetini ancak gerçek sanatkârların gösterebileceği kanaatindedir. Çünkü, kelimelerin hem mânâ, hem de ses değerleri ile bir bütün olarak yerli yerinde kullanılabilmesi büyük sabır, titizlik ve ustalık ister.

Sanatçı, şiirin tarifinde bile anlaşma sağlanamayan bir ortamda, gerçek şiire ancak sevgi ve güzellikle ulaşılabileceği fikrindedir. *“Şiir, her türlü sevgi ve güzelliklerin çocuğudur: sair de sevgiyle bakmasını ve güzel*

görmesini bilen kişi.”⁵ sözleriyle, şiirin kaynağı olarak bu kavramları gördüğünü ifade eder.

Mustafa Necati, şairliğin bir yetenek işi olduğuna inanmakta; fakat, bütün işler için ön bilgilere ve tecrübeye ihtiyaç olduğu gibi, bunun güzel sanatlar için de gerekli olduğunu düşünmektedir:

Bir bakırcı çırağının zamanla kalfa, daha sonra da usta olması mümkün. Ama güzel sanat eserlerine gelince, durum hiç de böyle değildir. Şiir, hikâye ve roman tekniklerinin en ince ayrıntılarına kadar girebilen ve hatta hakkında ciltlerce kitap yazan kişiler, söz gelisi tenkitçiler veya edebiyat tarihçileri ve araştırmacılar, eğer o dallarda belli bir yeteneğe yoksun iseler; kendi şiirlerini, hikâyelerini veya romanlarını yazamazlar; ama, unutmamak gerekir ki, bunlar yetenekli olanlar için de iyi birer öğretmen olabilirler.⁶

Şair, sanat anlayışını dört noktada toplayarak izah etmektedir. Bunlar, 26 Aralık 1966 tarihinde, Ankara Radyosu tarafından hazırlanan ve Mustafa Necati Karaer’in de katıldığı bir proqramda* Hisar’ın sanat prensipleri olarak ilân edilmiş olan esaslardır.

1. Sanatçının dili yaşayan dil olmalıdır :

Mustafa Necati insanımızı, tarihimizi ve kültürümüzü dil sayesinde tanıyıp sevdiğimiz düşüncesiyle, Türk dilinin şuurlu bir koruyucusu olmayı, “sanatkâr-aydın sorumluluğu”nun tabii bir neticesi olarak kabul etmiş ve eserlerini bu sorumluluğun sınırları içinde kaleme almıştır.

Dile iyice yerleşmeyen, halk tarafından benimsenmeyen kelimelerin - geleceğe kalmalarının şüpheli olacağı düşüncesiyle- şiire

⁵ O. Olcaç Yazıcı. “Yokuş Aşağı Tekerlekler”. Türk Edebiyatı D. Sayı:138 (Nisan1985). s.43.

⁶ Aynı. s.45.

Bu prensipler Hisar dergisinin 113. ve 114. (Şubat. Mart 1967) sayılarında da açıklanmıştır

girmesine karşıdır. Şiirin dildeki yenilik hareketinin önünde değil, arkasında olması gerektiği inancındadır. Aynı şekilde, ölü kelimelerle ve terkiplerle şiir yazılmasına da karşıdır. Şair, “Genç Kalemler” dergisinin başlattığı dil politikasına bağlıdır ve yaşayan Türkçe ile şiir yazılmasını savunmaktadır. Ona göre, dildeki dalgalanmaların en son görüleceği yer, şiir olmalıdır.

Günlük dil modasından kurtulamayan kişilerin eseri, zamanın pençesinden sıyrılıp yarına kalır mı dersiniz? Günümüze kadar gelebilmiş eserlere bakın. Yunus'u, Karacaoğlan'ı dimdik ayakta tutan sebeplerden biri, belki de birincisi dilleri değil midir? Ötede kitaplıklar dolusu dilin kurbanı olmuş eserler. Kullanıcıların ömründen bile kısa ömürlü kelimeler üzerine kurulan eserlerin bunlardan ne farkı vardır? Yarına kalmanın ilk şartının dil olduğunu unutmayalım.¹⁷

2. Sanat Millî Olmalıdır :

Mustafa Necati dil, tarih ve kültür kadar, şiirin de millet hayatının vazgeçilmez bir parçası ve milletlerarası bir köprü olduğuna inanır. Kendi milletinden kopmuş bir sanatın dünya çapında bir değer kazanamayacağı görüşünde olan sanatçı, Türk şiirinin dün olduğu gibi, bugün de dünya şiiri ile atbaşı gittiği düşüncesindedir.

Köklerinden kopmuş bir sanatın milletarası bir değer kazanamayacağı görüşünde olan şair, Türk şiirini yıkmak isteyen akımların karşısına; millî kültürümüzden güç olan, geçmişle gelecek arasında köprü olabilecek bir şiir anlayışını çıkarır.

¹⁷ Necmettin Türinay. “Şiirin Kaynağı Sevgi ve Güzelliktir”. Türk Edebiyatı D. S:120. (Ekim 1983). s.41.

Batı'dan aktarılan ve yenilik diye şiire sokulmaya çalışılan gariplikler yerine, kendi değerlerimize ilgi göstermek ve önem vermek gerektiğini savunur.

Hisar, yeniye ve yeniliği Batı'da, özellikle Fransa'da ortaya çıkan birtakım şekil ve dünya görüşlerinin taklidinde, zaman zaman da olduğu gibi aktarılmasında arayan tutumlara karşı bir kendine dönüş ve özünü arayış hareketidir.¹⁸

3. Sanatta Yenilik Asıldır:

Hisar dergisi yöneticileri tarafından ifade edilen “sanatta yenilik asıldır” prensibi, aslında bu konudaki düşünceleriyle ters düşen bir ibaredir. Çünkü, Hisarcılar sanatta, dünden kuvvet alarak yarın da kolay kolay eskimeyecek bir yeniliğin lüzumuna inanırlar. Ne var ki, bu yenilik eskinin red ve inkârı şeklinde yorumlanmamalıdır:

Bizce zaman bakımından eskilik, bünyenin de eski olmasını gerektirmez. Bunun için Yunus'un, Karacaoğlan'ın hâlen tazeliğini kaybetmeyen şiirlerini hatırlamak yetişir.¹⁹

tespitinde bulunan bir sanatçının, “sanatta yenilik asıldır” gibi, “yenilik olsun diye yenilik peşinde koşacağı” mânâsına da gelebilecek bir hükümde bulunması beklenemez. Nitekim, bu prensip altında yapılan bütün açıklamalar, duygu ve düşünceler işaret ettiğimiz doğrultudadır. Bu sebeple ibârenin, “sanatta, gerektiği zaman yenilik yapılmalıdır.” şeklinde düzeltilmesine ihtiyaç vardır.

¹⁸ Ahmet Kabaklı, Türk Edebiyatı (İstanbul 1978), s. 578.

¹⁹ Mustafa Necati Karaer, “Şiirimizde Yenilik Anlayışı”, Türk Yurdu D., S:283 (Nisan 1960), s.37.

4. Sanatçı Bağımsız Olmalıdır:

Mustafa Necati, şiire politika ve ideoloji sokmanın “ona kendi amacı dışında ödev vermek” anlamına geleceği ve şiiri “vasıta” durumuna düşüreceği kanaatindedir. Sanatçının bu konudaki düşünceleri “Şiirde Gaye” kısmında, daha geniş olarak verilecektir.

Sanatçı, şiirimizde son zamanlarda görülen yenilik hareketini iki kutupta kaplamaktadır: Her farklılaşma ve değişmeyi şiirde yenilik sayan görüş, birinci kutbu; aksini iddia eden görüş ise, ikinci kutbu meydana getirmektedir. Karaer, bu iki kutup taraftarlarının ileri sürdükleri veya gerçekleştirildikleri yenilikleri, “dil, şekil ve konu / muhteva bakımından yenilikler” başlıkları altında toplar.

Dil bakımından yenilik bahçesinde birinci kutup, ağıza alınmayacak kaba ve çirkin kelimeleri bol bol kullanmayı, büyük küçük harf kaidelerine boş vermeyi, noktalama işaretlerini kaldırmayı, cümle tekniğine kulak asmamayı, hiçbir mânâsı olmayan kelimeleri (âsû, hoo... gibi) icat etmeyi; ikinci kutup ise şiiri ölü kelimelerden, terkiplerden kurtarmayı, Türk Dilini yaşayan halk diline göre geliştirmeyi ve sadeleştirmeyi yenilik saymaktadır.

Şekil bakımından yenilik bahsinde birinci kutup, mutlaka serbest vezinle şiir yazmayı, şiiri nesre ve hikâyeye yaklaştırmayı, hece ve aruz veznini reddetmeyi; ikinci kutup ise, aruzu da heceyi de, serbest şekilli şiiri de kabul etmekle beraber, aruzda ve hecede alışılmış kalıp ve

şekillerin çerçevesinden kurtulup yeni ufuklar aramayı yenilik saymaktadır.

Şekil ve muhteva bakımından, yenilik bahsinde ise, birinci kutup açlığı - sefaleti dile getirmeyi, gençliğin şehvî arzularını kamçulamayı, aile ve diğer sosyal müesseseleri hiçe saymayı; ikinci kutup ise, şiiri ifade etmemek şartıyla her konuyu şiire sokmayı yenilik saymaktadır.

Mustafa Necati'nin birinci kutup olarak isimlendirdiği kategoride o zaman için; Garip, İkinci Yeni gibi edebî gruplar ve ideolojik şiirler yazarak Nazım Hikmet çizgisini devam ettirmek isteyen şairler bulunmaktadır:

Garipçiler, en az 900 yıllık geçmişi olan Türk şiirini yıkmak ve yeniden kurmak isteğiyle yola çıktılar. Söyleyişteki amaçları ise, "şairanelik"ten kurtulmak ve ne pahasına olursa olsun yalın bir anlatıma ulaşmaktır. Bunun için de mecaz ve imajlardan âdeta kaçıyorlardı, diyebiliriz. Dil konusunda sadelik uğruna "argo"ya, şiir estetiklerinde nükte ve alaya özel bir ağırlık veriyorlardı. Bu şiirin ana niteliği, bir kelime ile özetlemek gerekirse "aşırılık"tır.²⁰

Mustafa Necati, İkinci Yeni'nin aslında bir akım olduğunu kabul etmenin kolay olacağı kanaatindeydi. İmaj ve mecazlara ayrı önem vererek "Garipçiler" in tam karşısında yer aldıklarını, böylece kapalı ve mücerret şiirden yola çıkarak anlamsız şiire kadar geldiklerini, "Garipçi" şiirin mısra yapısından mahrum olduğunu belirterek işe başlayan bu şairlerden pek çoğunun, sonraları şiir ve nesri bir araya getirmekten bile çekinmedikleri görüşündedir.

Sanatçı, ikinci grup olarak isimlendirdiği grupta yer alan şairler içinde en güzel örnekleri, “Ahmet Muhip Dıranas”ın verdiği inancındadır. Dıranas’ın, Batı şiiriyle birlikte, eski şiirimizi ve halk edebiyatımızı da içine sindirip, masal ve destan unsurlarından da yararlanarak bir senteze ulaştığını, böylece Türk şiirinin en güzel örneklerini verdiğini düşünür.

Ahmet Kutsi Tecer’de açık seçik görülen halk edebiyatı belirtileri, Dıranas’ta âdeta tülbentten geçirilmiş gibidir ve kolay kolay fark edilmez. İşte önemli olan da bunu başarabilmek.²¹

Geçmişle bağlarını koparmayıp çağımızın şartlarını da gözden uzak tutmayan şairlerin her zaman beğenilerek okunacaklarını savunan Karaer, Ahmet Muhip Dıranas’ın da - bu özellikleri taşıdığı için- Türk şiirinin nirengi noktalardan biri olduğu kanaatindedir.

Karaer, kendi şiirinin özellikleri için şunları söyler:

Benim şiirime gelince: Bu konuda konuşmak bana düşmez sanırım. Ancak, şu kadarını söyleyebilirim ki, her tür sanat eserinin vazgeçilmez unsuru olan şekli, serbest vezinli şiirimde bile ihmâl etmedim. Yaşayan dille ve nesirden farklı olarak yazmaya, insan ile esya ve çatışmaları vermeye çalıştım. İnanıyorum ki, şiirin kaynağı sevgi ve güzelliştir. Öyle bir sevgi ve güzellik ki, “dün”den kuvvet alarak “yarın”lara uzanabilsin.²²

²¹ Aynı, s.42.

²² Aynı, s.42.

2.3.2. Şiirde Gaye

Şiir, tek başına şeklin ya da muhtevanın güzelliğiyle ulaşılamayan, ancak bunların mânâlı bir âhenk içinde yoğrulmasıyla elde edilebilen bir yapıdır. Bunlardan birini, diğerinden daha önemli saymak, yapı için elzem olan iki unsurdan birini eksik kullanmak demektir ki, bunlardan birinin eksikliği âhengi yok edeceğinden sanatın gerçekleşmesi mümkün olmaz.

Kelimeler şiire, sadece anlam çerçeveleri değil, ses değerleri de dikkate alınarak seçilirler. Herhangi bir konu, -dili ferdi bir şekilde kullanabildiği için bir üslûba sahip olan- şair tarafından şiire sokulduğu anda, estetik bir değer kazanır. Ancak, şiiri herhangi bir ideolojinin hizmetinde vasıta olarak görenler de vardır. Onlara göre, sanatın diğer dalları gibi şiir de, hedefe ulaşabilmek için üzerine düşeni yapmalı, davaya hizmet etmelidir. Muhtevayı ön plâna alan ve şiiri aslı fonksiyonunun dışında gören bu anlayışla, “manzume” yazmaktan öteye gidilemeyeceğine dair çok sayıda örnek vardır.

Mustafa Necati'nin de içinde bulunduğu Hisar dergisi sanatçıları, *“Sanatçı bağımsız olmalıdır. Zira onun eseri, siyasi sistemlerin de, ekonomik doktrinlerin de propaanda aracı değildir.”*^(*) düsturuyla, şiirin bir vasıta olarak kullanılmasına karşı çıkmışlardır.

^(*) Hisar dergisi yöneticileri, 26 Aralık 1960'da Ankara Radyosu tarafından hazırlanan bir programda, derginin sanat prensiplerini ilk kez ilân etmişlerdir.

Karaer, kendisiyle yapılan bir mülâkatta, “Bazı günlük kavgaları şiire sokmak, bu sanata neler kazandırır veya kaybettirir?” sorusuna şu cevabı verir:

Yanlış anlamıyorsam, bazı günlük kavgaları (yani politika ve ideolojiyi) şiire sokmak, ona kendi amacı dışında ödev vermek demektir. Bildiğiniz gibi, şimdiye kadar bu konuda da çok şey yazılıp söylendi. Ben şu kadarını söylemekle yetineceğim: Şiire, yüklenmesi gereken bir ödev bulunabileceğini sanmıyorum. Çünkü, ödev genellikle bir vasıtayı gerektirir. Bense, şiiri hiç bir zaman bir vasıta, bir araç olarak düşünmedim. Sırf bir ödevi yerine getirmek için yola çıkanların yazdıkları, olsa olsa bir manzume olur, o kadar. Ama, bunlardan şairin fildişi hulesine çekileceği anlamı da çıkarılmamalı. Elbette, o da kendi toplumunun dışında değil, içindedir. Elbette ethilenmeleri ve ethilemeleri olacak. Ne var ki, bunlar onu asıl amacından, yani şiirden uzağa düşürmesin.²⁸

Mustafa Necati, şiirin konusunun sınırlandırılmayacağı, -şiirin feda edilmemesi şartıyla- her konunun ele alınabileceği; ancak, konunun şiir atmosferi içinde eritilip kaybedildiği müddetçe gerçek şiire ulaşma imkânının o nisbette artacağı kanaatindedir.

Sanatın her şeyden önce bir hürriyet ortamı istediğini, sanatçıya şu veya bu konuda çalışmasının dahi tavsiye edilemeyeceğini düşünen şair, sanatçının mutlak bağımsızlığını savunmaktadır.

¹ Kocakaplan. Ön. ver.. s.24

2.4. ŞİİRİNİN ÖZELLİKLERİ

2.4.1. Dış Yapı Özellikleri

Şiiri, “iç” ve “dış” yapı olarak bölmek, bunların ancak mânâlı bir ahenk içinde yoğrulmalarıyla elde edilebilen bir yapıyı malzemeler bazında inceleyerek, şirden uzaklaşma tehlikesini doğurabilir. Fakat, Mustafa Necati'nin şiirini bütün yönleriyle ele almaya çalıştığımız bu araştırmada, sanatçının malzemeleri ne şekilde kullanarak şahsî bir söyleyişe / üslûba ulaşabildiğini, şiiriyeti yakalayabildiğini ortaya koyabilmek için, yapıyı unsurlarına ayırarak inceleme ihtiyacı doğmaktadır.

Sanatçının şiirlerindeki dış yapı unsurlarını “nazım birimi” ve “nazım şekli” başlıkları altında, üslûbunun gelişme safhaları içinde incelemeye çalışacağız.

2.4.1.1. Nazım Birimi

Nazım şekillerinin meydana getirilmesi temel ölçü olarak kullanılan nazım birimi, Halk şiirinde “dörtlük”, Divan şiirinde “beyit” olarak kullanılırken; Tanzimat'tan itibaren “üçlük, beşlik, altılık, yedilik...” gibi mısra sayıları eşit veya karışık bentlerle teşkil edilmeye başlanmıştır.

Mustafa Necati'nin kullandığı nazım birimlerini bir tablo halinde şöyle gösterebiliriz:

SAFHALAR	BİRİMLER									
	mısra	beyit	üçlük	dörtlük	beşlik	altılık	yedilik	sekizlik	dok.	karışık
1938-50 yayınlanmamış şiir.	6 % 6	8 % 9	1 % 1	72 % 72	---	---	3 % 3	---	---	9 % 9
1942-50 yayınlanmış şiirleri	1	1	1	20	1	1	---	---	---	10
1950'den sonra yayınlanan şiirleri	% 3 ----	% 3 2 % 1	% 3 12 % 7	% 57 41 % 23	% 1 37 % 20	% 1 32 % 18	10 % 6	2 % 1	1 ---	% 28 43 % 24

Tablo:6- Şiirlerdeki Nazım Birimleri

Bu tablodan ilk bakışta çıkarılabilecek sonuçlar şunlardır:

1. Mustafa Necati, 1938-1950 yılları arasında yazdığı ve hiç bir yerde yayınlamadığı 99 adet şiirinde, % 72 gibi büyük bir nispette “dörtlük” nazım birimini kullanmıştır. Sanatçının bu tercihi, şiire “halk şiiri” tarzında başlamasının tesiri olduğu düşünülebilir. Nitekim, beyitin % 9 nispetinde kullanılmış olması, bu fikri kuvvetlendirmektedir.

Sanatçının şiir yazmaya başladığı ilk yıllarda bile, aynı şiir içinde değişik sayıda mısralardan meydana gelen beyitler kullanılması (% 9), geleneği aynen taklit etmek yerine, kendine has bir şekil / üslûp arayışı içinde olduğunun işaretlerini vermektedir.

2. Hisar dergisinden önce yayınlanan 35 adet şiirinde, nazım birimi olarak “dörtlük” ün tercih edildiği görülmektedir. Ancak bu nispetin

% 58'e düşmesi, bentleri farklı sayıda mısralardan meydana gelen şiirlerin % 28'e yükselmesi dikkat çekici bir gelişmedir.

3. Sanatçının şahsî bir üslûba ulaştığı 1950'den sonraki şiirlerinde, geleneğe ait nazım birimi olan "dörtlük"ün % 23'e gerileyerek ikinci sıraya düştüğü, % 24 nisbetiyle "değişik sayıda mısralardan kurulmuş bent"lerin ilk sırayı aldığı görülmektedir.

Mustafa Necati'nin 1950'den önce yazdığı şiirlerinde "beşli, altılı" birimlerini birer şiirinde kullanması, "yedilik" birimini ise hiç tercih etmemesi; 1950'den sonra ise, 37 adet şiirinde "beşli" (% 20), 32'sinde "altılı" (% 18) ve 10'unda da "yedili" (% 10) birimlerini kullanması şiirin şekil cihetinde şahsî bir tasarrufa ulaştığını göstermektedir.

2.4.1.2. Nazım Şekli

Mısraların bir kafiye örgüsü etrafında dizilmesi, "nazım şekli"ni meydana getirir. Şiirin dış yapısını teşkil eden bu şekiller, gelenekte hazır olarak bulunabileceği gibi, bunların az-çok değiştirilmeleriyle veya yeni kuruluşlarla elde edilirler.

Mustafa Necati'nin kurduğu nazım şekillerini, sanatının gelişme safhaları -hazırlık ve olgunluk devresi- içinde inceleyeceğiz.

1. 1942-1950 Yılları Arasında Yayınlanan Şiirleri:

Şiir yazmaya halk edebiyatından ilham alarak başlayan Karaer, ilk şiirlerinin bir kısmının dış yapısını halk şiirinin şekil özelliklerini aynen tatbik ederek, bir kısmının dış yapısını da onlar üzerinde bazı değişiklikler yaparak kurmuştur.

1.1. Koşma: Şair, geleneğe ait nazım şekilleri içinde en çok “koşma” yı kullanmış (bu devrede yayınladığı 36 şiirden 13’ü koşmadır), bu şekli bütün özellikleriyle tatbik etmiştir

Gönül Bu

Avâre de deli gönül avâre, a
Gazel ister, türkü ister, saz ister. b
Düşmüş aşkın atesine ne çâre, a
Sevdiğünden işve ister, naz ister. b
 (...)

(Her Hafta, Ekim 1948)

Erciyes’e Hasret

Toprağında yağmur kokar, har kokar. a
Yaprağında güneş kokar, ter kokar. a
Sıla kokar, gurbet kokar, yâr kokar. a
Karklı bellerine gidelim atım ! b
 ...

(Deوران. , Mayıs 1948)

Terzinin Kızı

Sırları dökülmüş kırık aynalar *x*
İçinde kaybolmuş terzinin kızı *a*
Makine başında geçen zamandan *x*
Elinde ne kalmış terzinin kızı *a*

...

(Bizim Yayla, Haziran 1950)

İlk şiirlerinden itibaren üslup arayışı içinde olan şiirin iç ve dış yapısı üzerinde çalışmalar yapan Mustafa Necati, “koşma”nın teknik özelliklerinde değişiklikler yaparak yeni şekiller elde etmiştir. Bu şekiller, bazen nazım birimi ve kafiye örgüsü korunup, vezin değiştirilerek;

Ben Kimi Bekliyorum

İçerimde yıllardır kanayan bir yara var, *a*
Titreyen gözyaşında, gizlenen hatıralar... *a*
Gözlerim ufuklarda ağlasam fecre kadar, *a*
Gelecek biri mi var, ben kimi bekliyorum. *b*

...

(Her Hafta, Kasım 1947)

bazen de, nazım birimi ile vezin korunup, kafiye örgüsü değiştirilerek meydana getirilmişlerdir:

Yurdumun Dağlarına (*)

Bası bulutlara gömülen dağlar *a*
Gurbet ilele size bir gönül ağlar *a*
Bühterinizde dereler çağlar *a*
Ununuzu öper su zümrüt bağlar *a*

*) Mustafa Necati Karaer'in yayımlanan ikinci şiiridir.

<i>Bir yanınız yalçın göğe yükselir</i>	<i>b</i>
<i>Bir yanınız zümrüt ovaya gelir</i>	<i>b</i>
<i>Bağrınızı süsler al renkli güller</i>	<i>c</i>
<i>Korularınızda şakrak bülbüller</i>	<i>c</i>
<i>Yurdumun dağları uludur ulu</i>	<i>d</i>
<i>Karaer dağların kuludur kulu</i>	<i>d</i>
<i>Sevişin dağlarla kızıl yıldızlar</i>	<i>e</i>
<i>Mehtaba dert yanar, o içli kızlar</i>	<i>e</i>
<i>(Gınaraltı, 1942)</i>	

1.2. Türkü: Hazırlık devresi şiirleri arasında türkü formunda yazılmış şiirler de mevcuttur.

1.2.1. Bentleri üçlü, nakaratları ikili mısradan oluşan türkü formu:

Mehmet	
<i>Aylardır uzaksın höyünden yârdan</i>	<i>a</i>
<i>Talime çıkarsın sabahın erden</i>	<i>a</i>
<i>Yollar mı kapalı çamurdan kardan</i>	<i>a</i>
<i>Gönlünü rüzgârlar eyler mi Mehmet</i>	<i>b</i>
<i>Sana kuşlar haber söyler mi Mehmet</i>	<i>b</i>
<i>(...)</i>	
<i>(Erciyes, Nisan 1944)</i>	

1.2.2. Bentleri dörtlükle kurulan ve nakaratları iki mısradan meydana gelen türkü formu :

Hele Bir Uyanmasın

<i>Dedem Budin'de kalmış adsız bir kahramandı</i>	<i>a</i>
<i>Ninemse, Altayların vefalı bir sırdası,</i>	<i>b</i>

Anam, babam, kardesim bu uğurda yollandı a
Bu uğurda can verdi Cengiz'i, Timurtas'i!.. b

Şehit olmak ne mutlu, bayrağın altında gör. c
Gelecekleri varsa, göreceklere de var! c
 (...)

(Devran, Haziran 1948)

Mustafa Necati hazırlık devresinde, Divan şiiri nazım şekillerinden sadece “mesnevî” yi -bir şiirinde-, hece vezniyle tatbik eder:

O Bahçe

Çağlayanlar köpük köpük semâlardan dökülüyor. a
Uzerinde gün batarken mahmurlaşan ay gülüyor. a

Sedeflesen harman geri öbek öbek yıldızların. b
Kağnu gıcirtısına karışmış sesi kızların!.. b

Bir tarafta saz sesleri sahil sahil gezer durur. c
Bir tarafta darbuka, def çifte tellerden dem vurur. c
 (...)

(Doğu, Haziran 1949)

Hazırlık devresinde, geleneğe ait nazım şekillerini aynen ya da değiştirerek kullanan Mustafa Necati, nazım birimi -vezin kafiye örgüsü gibi unsurları yeni bir terkibe ulaştırarak şiirinin iç ve dış yapısında üslup arayışını sürdürür. Bu yeni şekiller; “üçlü, beşli, altılı” gibi aynı sayıda mısralardan meydana gelen eşit düzenli şekiller;

Kurumuş Yaprak

Her habrını ömrüm kara sevda diyeceksin. a
Yalvarmalarım boş, yine ferdâ diyeceksin a
Bir gün o salıncak yeniden başlasa rahsa b
Gördüklerine sen yine rüyâ diyeceksin. u

Elmezse Fuzuli seni dünyada şikâyet c
Sen Mecnun'a Leylâ, Mecnun'a Leylâ diyeceksin a
 (...)

(*Büyük Çağ, Nisan 1948*)

vezinleri aynı, mısra sayıları farklı bentlerle teşkil edilen karışık düzenli
 şekiller;

İlk ve Son Nefes

Bulutlar dökülür, renkler dökülür a
Dökülür ruhlara köpük köpük su; b

Arzular yeşerir, dallar bükülür a
Sıyrılır gözleri bürüyen uyku... b

Semaya kaldırıp çocuk başını c
Bir nefes... Ardından acı bir çığlık! d
Gözünü açmadan başlar ayrılık... d

Kendi derdinden de kendin usanır, e
Sükûtun bağrundan kopar da bir ses, f
Sokulur sessizce çalar kapını. g
Allah'ın gâflet mi, yoksa uyku mu? h
Dudaklar bükülür, gözler ıslanır, e
Bak dünkü seryadın: İLK VE SON NEFES! f

Hayat dedikleri acaba bu mu?.. h

(*Gınaraltı, Mart 1948*)

ve nazım birimi, vezin, kafiye gibi unsurların şair taraflından kurula
 bağlandığı serbest nazım şekilleridir.

Bizim Gemi

*Suların aykusu kaçmış geceden
Dönüyor gurbete çıkmış gemiler,
Yine girdaba kapılmış gibiler!..*

*Dalgalar, dalgalar üstünde koşar,
Dalgalar, ağızını açmış canavar
Dalgalar, gömdü güzel Virgine'yi...*

*Martılar yorgun adımlarla çalarken kapını
Baharın yollara düşmüş gemiler,
Baharın yollara her gün;
Süzülüp
Dönmediler!*

Dalgalar gömdü güzel Virgine'yi...

(Bayrak, 28 Subat 1948)

2. 1950-1995 Yılları Arasında Yayınlanan Şiirleri:

Hazırlık devresi şiirlerinden itibaren, geleneğe ait nazım şekillerini üzcrinde değişiklikler yaparak kullanan, taklitten kaçınarak orijinal bir muhteva-şekil ter kibine ulaşmak isteyen Mustafa Necati, 1950'den itibaren şahsî bir söyleyişe, yani "üslûb"a kavuşur. Karaer'in sanatında "olgunluk devresi" olarak isimlendirebileceğimiz bu safhada dış yapı, - bir önceki devreden farklı olarak- muhteva ile ahenkli bir ter kibe, şahsî ve sağlam bir kompozisyona kavuşmuştur.

Şairin 1950'den sonra yayınlanan şiirleri (üç yüz civarında) içinde, geleneğe ait nazım şekillerini aynen kullandığı beş adet "koşma"

mevcuttur. Hazırlık devresinde yayınlanan şiirlerini de (36 adet) kattığımızda, bu sayı yirmiyi geçmemektedir ki, bu da Mustafa Necati'nin sanatının her safhasında şahsî bir şekil terkibine sahip olduğunu göstermektedir.

Bu devrede, geleneğe ait nazım şekillerinin değiştirilmesiyle dış yapısı kurulan şiir sayısı “otuz”dur. Bu tür şiirlerin 15’i rûbai, 14’ü koşma, biri de mesnevi formunun değiştirilmesiyle elde edilmiştir.

Mustafa Necati, 1950’den itibaren şiirlerinin büyük bir çoğunluğunu (% 80) serbest düzenli nazım şekilleriyle yazar. Bu tür şiirlerinde vezin, kafiye örgüsü, bentlerin teşkili gibi hususlarda geleneğin tecrübelerinden de faydalanmış, onun temelleri üzerinde senteze dayalı bir üslûba ulaşmıştır.

Sanatçının bu dönemde kurduğu nazım şekillerini; geleneğe bağlı nazım şekilleri, geleneğe ait nazım şekillerinin değiştirilmesiyle elde edilen şekiller ve serbest düzenli nazım şekilleri başlıkları altında inceleyeceğiz.

2.1. Geleneğe Bağlı Nazım Şekilleri:

Mustafa Necati, şiirinin iç ve dış yapısında şahsî bir kompozisyona kavuştuğu bu devrede, geleneğe ait nazım şekillerini sadece beş şiirinde aynen tatbik etmiştir. Bunlar; dördü 1950’de Hisar’ın ilk sayılarında, biri de -çok uzun bir aradan sonra- Temmuz 1973’te Türk Edebiyatı dergisinde yayınlanan “koşma” formulu şiirlerdir.

Sanatçının gelenekle bağlarını koparmadığını, ondan beslendiğini göstermesi bakımından, koşma formuyla yazdığı bir şiirini örnek olarak vermek istiyoruz:

Zaman Denizi

Saniyeler, dakikalar, saatler x
Duyuyorum ayak seslerinizi; a
Nerden gelip nereye gidersiniz x
Daha bilen çıkmadı yerinizi? a

Soruyorum ses vermiyor masallar, b
Yollarda dikenler var, güller var, b
Uzaktan selâm söyler el sallar b
Ne ki getiremez haberinizi. a

Hiç susmayan hiç dinlenmeyen yağmur c
Ne olursun, bir an bir yerlerde dur c
Ve beni annemin yanına uçur c
Bilirim hasretle boş kalan dizi. a

Çocukluk balkonundan düşen güller, d
Bir yüzü aydınlık bir yüzü esmer, d
Sisler arasından bakıp gülünser d
Dahası yok çağıramazlar bizi. a

Sonrasız bir mevsim ufukta yarın, e
Adı geçmez ne güzün ne baharın; e
Karşısında paralel aynaların e
Başımı döndüren zaman denizi... a

(Türk Edebiyatı, Temmuz 1978)

2.2. Gelenekten İlham Alınarak Meydana Getirilmiş Olan Şekiller:

Mustafa Necati geleneğe ait nazım şekilleri üzerinde bazı değişiklikler yaparak hem söyleyiş imkânlarını genişletmeye, hem de taklide dayalı bir yapıdan kaçınmaya çalışır.

Şair, bu devrede yazdığı 15 adet dörtlükle, rubaî nazım şeklini hatırlatan bir kompozisyon meydana getirir.

Hecenin 11'li kalıbıyla yazılmış bir dörtlük:

Bu dünyadan

<i>Bu dünyadan biz de bir gün gideriz</i>	<i>a</i>
<i>Sürgün geldik ey dost sürgün gideriz;</i>	<i>a</i>
<i>Her güzelden ayrı bir vurgun yesek,</i>	<i>x</i>
<i>Töbe tutmaz yine vurgun gideriz.</i>	<i>a</i>

(Kuşlar ve İnsanlar, s.75)

Hecenin değişik kalıplarıyla yazılmış bir dörtlük:

Bin Can İle

<i>Kepsi senin verdiğin kalp de Tanrım,</i>	<i>a</i>
<i>Kimi paramparça kimi yarım;</i>	<i>a</i>
<i>Bilmeden bölünüp bin can ile</i>	<i>x</i>
<i>Bağlanmışsam çözülmem, tam koparım.</i>	<i>a</i>

(Kuşlar ve İnsanlar, s.69)

Mustafa Necati, geleneğe ait nazım şekillerinin “koşma”yı 14 şiirinde bazı yapı özelliklerini değiştirmek suretiyle kullanarak, şiirinin dış yapı teşekkülünde gelenekten faydalanır. Nazım birimi ve kafiye örgüsü yönlerinde bağlı kaldığı bu şekli, daha çok (13 şiirde) veznini değiştirerek (yedi şiirde 12’li, bir şiirde 13’lü hece kalıbı, beş şiirde de serbest vezin), bir şiirde de kafiye örgüsünü değiştirerek tatbik eder.

Hecenin 13’lü kalıbıyla koşma formunda yazılmış bir şiir:

Akşam yemeği

<i>İsheleye gahlaşun vapur düdüğünden</i>	<i>a</i>
<i>Bileceksiniz, bileceksiniz çocuklar.</i>	<i>B</i>
<i>Yahut köşebaşındaki evin önünden</i>	<i>a</i>
<i>Bileceksiniz, bileceksiniz çocuklar.</i>	<i>B</i>
<i>Her akşam kendimi dur atıyorum eve,</i>	<i>c</i>
<i>Tepside, bir fincan orta şekerli kahve;</i>	<i>c</i>
<i>Ben, yine sahildeki gazinodayım ve</i>	<i>c</i>
<i>Bileceksiniz, bileceksiniz çocuklar...</i>	<i>B</i>
<i>(...)</i>	

(Nisar, Ocak 1952)

Serbest vezinle koşma formunda yazılmış bir şiir:

İstanbul Olmak

<i>Değişen belki Boğaz'ın suları,</i>	<i>a</i>
<i>Bu İstanbul sabahında seni buluyorum.</i>	<i>b</i>
<i>Nasıl söylemelibilmem ki -aşığı gıhırı-</i>	<i>a</i>
<i>Ben İstanbul'a geldim mi, İstanbul oluyorum.</i>	<i>b</i>
<i>Bebek'te ellerin, Küçüksu'da yüzün,</i>	<i>c</i>
<i>Sirtında deniz mavisi blüzün;</i>	<i>c</i>
<i>Kavak ağaçlarına ince uzun</i>	<i>c</i>
<i>Bir İstanbul sabahında seni buluyorum.</i>	<i>b</i>
<i>(...)</i>	

(Nisar, Temmuz 1964)

Şair, vezin ve nazım birimi ile koşma formuna uyan, kafiye örgüsüyle gelenekten ayrılan bir şiir de yazmıştır:

Bahara Girerken

Nasıl uslanabilirm bu mevsim a
Güneşe çıkmışım, gözlerim pul pul; b
Eyüp sırtlarında yeniden sevdim a
Seni, böyle havalarda İstanbul. b

Toprağı avuçladım yalınayak c
Allah'a çok şükür, kalmadı korkum! d
Yaşamak, ölüncesine yaşamak, c
Başumda deniz, ayaklarımda kum. d
 (...)

(Hisar, Mayıs 1951)

2.3. Serbest Düzenli Nazım Şekilleri:

Mustafa Necati'nin hazırlık devresinde yayımlanan şiirlerinin % 80'i, serbest düzenli nazım şekilleriyle yazılmıştır. Bu nazım şekillerini:

- a) Eşit düzenli şekiller,
- b) Karışık düzenli şekiller,
- c) Serbest nazım şekilleri,

olmak üzere üç gruba ayırarak inceleyebiliriz.

2.3.1. Eşit Düzenli Şekiller:

Şairin, vezinli ve “üçlü, dördü, beşli...” gibi eşit sayıda mısralardan meydana gelen bentlerle kurduğu şiirlerini bu kategori içinde

değerlendireceğiz. Sanatçının bu şekil özelliklerine sahip olan şiirleri, serbest düzenli nazım şekilleriyle yazdığı şiirlerinin % 22'sini meydana getirmektedir.

Mustafa Necati'nin bentlerini “üçlü, dördlü, beşli, sekizli ve dokuzlu” mısralarla teşkil ettiği bu tarz şiirlerine, “Güz Yorumu”nu örnek verebiliriz:

Güz Yorumu

Zamanlar üstüne bunca zamanlar a
Kar yağıyor durup dinlenmeden kar, a
Bir hayat mı yoksa bir güz düşü mü ! b

Anlatması yaşamaktan daha zor c
Sabahlar akşamlar belli olmuyor c
Gül serinliği mi gül ateşi mi? b

(Türk Edebiyatı, Kasım 1992)

Sanatçı, 1986-1992 yılları arasında yayınlanan ve vefatından sonra (1995) “Ses Mimarlarımız’dan Şiirler” isimli kitapta toplanan 25 adet şiirde, “neo-klasik” bir yapı kurmuştur. Bu şiirlerin tamamında, “6|2” şeklinde bloklanmış 8’er mısralık bentler kullanılmıştır. Bestekârların ünlü şarkılarından seçilen 3’er beytin üzerine, Karaer’in yazdığı 6’şar mısradan meydana gelen üçer bent eklemiştir; bu suretle, her şiir için aynı olan “sabit şekiller” oluşturulmuştur.

Karaer’e ait olan 6’şar mısralı bentler, 11’li hece vezniyle yazılmış, bestekârların ünlü şarkılarından seçilen beyitler ise, kendi vezinleriyle şiirlere aynen alınmışlardır. Bu neo-klasik yapıda, halk şiiri ile divan

şairinin söyleyiş imkânlarının bir arada kullanıldığı ve senteze dayalı bir şiir formunun meydana getirildiği görülmektedir.

Hafız Post

<i>Kim bilir, kim duyar o besteleri,</i>	<i>a</i>
<i>Yokluğa açılmış ki niceleri,</i>	<i>a</i>
<i>Tozlu yollarında top oynar in cin?</i>	<i>b</i>
<i>Hafız Post ki hocasıdır İtrî'nin,</i>	<i>b</i>
<i>Parmak uçlarından gül suyu damlar,</i>	<i>c</i>
<i>Acemaşiran'dan neva'ya hadar:</i>	<i>c</i>

"Dil verdim ol periye nihan gördüğüm gibi" d
Oldum esir-i aşkı heman gördüğüm gibi" d

(Ses Mimarlarımız'dan Sürler, s. 7)

2.3.2. Karşık Düzenli Şekiller:

Mustafa Necati'nin yayınlanan şiirlerinden, "bentlerinin mısra sayıları aynı, vezinleri farklı" veya "bentlerinin mısra sayıları farklı, vezinleri aynı" olanları bu grup altında inceleyeceğiz.

Bu grup, şairin olgunluk devresinde ulaştığı şiir anlayışının dış yapı özelliklerini büyük bir nispetle temsil etmektedir. Nitekim, bu şekilde yazılan şiirler, serbest düzenli nazım şekillerinin % 65'ini meydana getirir. Mustafa Necati, karışık düzenli şekilleri, daha çok, "serbest vezinli ve eşit sayıda mısralardan meydana gelen bentlerle" teşkil etmiştir. Bentlerin % 19'u dörtlü, % 37'si beşli, % 33'ü altılı, % 8'i yedili, % 1'i sekizli ve yine % 1'i dokuzlu mısralardan meydana gelmektedir.

Şairin olgunluk devresi üslûbunun şekil cihedini aksettirmesi bakımından, serbest vezinle ve beşer mısradan meydana gelen bentlerle yazdığı “Denizlerde Kalan” isimli şiirini örnek olarak gösterebiliriz:

Denizlerde Kalan

*Unuttum dalgaların bir köşesinde
Ama şimdi gitsem bulamam artık,
Bulamam o yeri.*

*Doğumsuz mavilerin öğlesinde
Kara saçlardır kesen köpükleri.*

*Sular ağızunda bir çift tuzlu dudak,
Ben bıraktım mı upuzun diliyle
Tutup güneşler öpüyor, çaresiz.
Öyle sokulgan, öyle sıcak
Koyununda bir kadın gibi deniz.*

(Kısar, Temmuz 1966)

2.3.3. Serbest Nazım:

Nazım birimi, vezin, kafiye gibi unsurların şair tarafından kurala bağlandığı şiirleri, dış yapılarının özellikleri bakımından “serbest nazım” başlığı altında toplayacağız.

Şiir, şekil ve muhtevanın estetik bir şekilde terkibi ile ulaşabilen bir kompozisyondur. Bu sebeple serbest nazım, bir disiplinsizlik, başboşluk olarak değil; sanatçının söyleyiş imkânlarını genişletebilen bir tür olarak görülmelidir.

Evimizin Önü

*Evimizin önündeki goldan
Aşkerler talime giderdi her sabah,
Ben okula.*

(...)

*Buyğu yeni terlemiş delikanlılar
Görünürlerde yok, nerede kaldılar,
Nerde o kuzlardan güzel bıyıklar
Nerde gitirdik!*

(...)

*Uzak aydınlığında tozların
Adı kalan günleri arıyorum,
Kapının önünde uzun uzun.*

(Nisar, Subat 1955)

Serbest nazım şekliyle yazılmış şiirler, serbest düzenli şekiller içinde % 13'lük bir nispetle, en küçük grubu meydana getirmektedir. Bu da Mustafa Necati'nin, şiirde şekil disiplini anlayışına sahip olduğunu -geleneğin tesiri de düşünülebilir- göstermektedir.

2.4.2. İç Yapı Özellikleri

Şiir, şekil ve muhteva unsurlarının kaynaşmasıyla vücûda gelen bir kompozisyonudur. Bu yapının şekil cihetiyle “dış ahenk”; muhtevayı teşkil eden kelimelerin ses ve mânâ değerlerine dikkat edilerek seçilmeleri ve düzenlenmeleriyle de “iç ahenk” temin edilir. Şiirin dış yapı özelliklerinden doğan dış ahenk, nazım için yeterli olsa bile, daha

üst seviyede ulaşılabilen “şiiir” için, armoni ve ritim gibi unsurlarla temin edilebilen “iç ahenk” şarttır.

Mustafa Necati'nin şiirlerindeki iç yapıyı kuran dil ve üslûp özelliklerini; ahenk unsurları (armoni-ritim), kelime kadrosu, kelime grupları ve hayal unsurları (mecazlar-hayal atmosferi) başlıkları altında inceleyeceğiz.

2.4.2.1. Dil ve Üslûp

Necip Fazıl, “*şair kelimeleri, göz bebeğine ve kulak zarına dayayarak seçer, dizer, haynaştırır, bütünleştirir.*”²⁴ sözüyle, şiir dilinin mahiyetini ortaya koyar. Buradan hareketle günlük hayatta en sade anlamıyla bir “anlaşma vasıtası” olan dilin, edebiyatta estetik tarafı önc çıkarılarak kullanıldığı ve “söz”ün ancak bu sayede “sanat” seviyesine yükseldiğini söyleyebiliriz.

şiir, temel malzemesi olan dilden seçmeler yapılarak vücuda getirilen bir kompozisyondur. Kelimeler bu estetik yapı içindeki yerlerini, sadece anlam yapıları değil, ses yapıları da değerlendirilerek alırlar. Kelimeler birbiriyle temasla geçtiklerinde “ses ve mânâ” kompozisyonundan doğan bir iç ahenk ortaya çıkar ki, şiiriyeti sağlayan asıl unsur da budur.

Dil, her türdeki edebî eser için temel malzemedir. Ancak, şiir, bu malzemenin çok daha şahsî ve hususî olarak kullanılmasını gerektirir. Dilin bu tarzda kullanılmasından “üslûp”un doğduğu mâlûmdur.

Mustafa Necati'nin şiir üslûbunu kavrayabilmek ve bazı hükümlere varabilmek için, şiirlerini ses, kelime, kelime grupları, cümle ve imaj yönlerinden -kademe kademe- değerlendirmek gerekir.

2.4.2.1.1. Ahenk Unsurları

Şiir, dilin, mânâ yapısı yanında, ses yapısından da en geniş mânâda faydalanması elzem olan bir edebî türdür. Şiir dilinin tesir gücü -daha çok- “ses” unsurundan kaynaklanır.

Şiir dilindeki müzikalite, kelimelerin işitilmelerini sağlayan ses yapılarıyla oluşturulur. Her kelimenin kendi ses değeri yanında, mısradaki diğer kelimelerle temasa geçmesinden kaynaklanan bir armoni yapısı da vardır. Şair, şiirdeki musikiyi, armoni ve ritim unsurlarıyla temin eder.

2.4.2.1.1.1. Armoni

Şiirdeki armoni, bir veya birkaç mısradaki seslerin birbirine uymasına, birbirleriyle veya bir mânâyâ göre armonize edilmesine denir. Şiirde armoni iki vasıta ile temin olunur: Aliterasyon, asonans. Aliterasyon ünsüzlerin; asonans ünlülerin bir veya birkaç mısradaki tekrarından ibarettir.²⁵

Ritim unsurları arasına aldığımız kafiyenin de bir tür ses tekrarı olduğunu, ayrıca kelime, kelime grubu ve mısra tekrarıyla da bir musiki elde edildiğini - Mustafa Necati'nin şiirindeki armoni yapısını daha iyi kavrayabilmemiz açısından- dikkate almamız gerekir.

Üslûp sahibi her şair gibi Mustafa Necati de, duygu düşünce ve hayallerini (muhtevayı) kendisine has bir şekil anlayışı içinde, dilden süzmeler yaparak seçtiği kelimelerle dile getirir. Şiiri meydana getiren bu kelimelerin anlam yapıları yanında ses yapılarının da olduğu ve şiirdeki yerlerini bu özellikleriyle aldıkları, üslûp incelemesinde göz ardı edilemeyecek bir husustur. Şairler şiiri, muhteva ile uyum sağlayabilecek seslere sahip kelimeleri (kalın- ince ünlüler, sert-yumuşak ünsüzler vb. ses birimlerini bünyelerinde taşımaları bakımından) özellikle seçerek yazarlar. Ancak bu tavrın, bütün şiirler için geçerli olduğunu söylemek mümkün değildir.

Mustafa Necati şiirlerini yazarken kelimeleri daha çok mânâ yönünden seçmeye özen gösterir. Şiirleri üzerinde sonradan yaptığı değişikliklerin muhtevayı daha iyi verebilmek endişesinden kaynaklanması da bu tutumla ilgilidir. Ancak sanatçının belirli kelime ve eklerdeki ses tekrarı ile armoni teminine çalıştığı şiirleri de vardır. “Geçen Bahar” isimli şiirinde “rüzgâr” kelimesi ve “-lar/-ler” çokluk ekinin bünyelerinde yer alan “r” ünsüzüyle bir musiki oluşturulduğu görülür. Bu şiirin tamamında “r” sesi 54, “l” sesi ise 51 kere tekrar edilmiştir (“k” 30, “m” 28, “n” 26, “s” 21, “d” 16).

Geçen Bahar

(...)

*Uzun telgraf direklerine
Kuşlar konar, kuşlar kalkar.
Bir daha gelmeyecek günlerin akşamında
Unuttuğum şarkular sendedir
Rüzgâr, of rüzgâr.*

(...)

*Mevsimler estir, yollar kısalar,
Zamanla güzelleşir hatıralar;
İlk sevgim, ilk şüirim, ilk kederim,
Ben eski günlerimi isterim
Yıllar, of yıllar.*

(...)

(Sevmek Varken, s:9)

Sanatçının yayınlanan şiirleri içinde “rüzgâr” kelimesini 166 kere kullanması, bu kelimenin ses yapısından da musiki unsuru olarak faydalandığını düşündürmektedir. Nitekim “Uzak Nisanlarda” adlı şiirde de “rüzgâr, sereserpe, birdenbire” kelimeleri ile “-lar/-ler, -r, -ar/-er” eklerinin “r” seslerinden ortaya çıkan bir armoni dikkatimizi çekmektedir. Şiirin tamamında “r” sesi 54 kere tekrar edilmiştir:

Uzak Nisanlarda

*Kızların gecelerinde, sereserpe,
Yıldızlar da çıkıp dolaşmak ister.
Ve masallardan taşıya taşıya bitiremediğimiz*

Korkusuz güller...

*Birdenbire çıldırıp işte böyle,
Bu rüzgâr, birdenbire başlar.
Düşer mevsimlerin karanlığına
Sevmeler, yaşamalar, savaşlar.*

(...)

(Sevmek Varken, s. 65)

Mustafa Necati'nin, şiirlerinde musiki temin edebilmek için kelimelerin ses yapılarından özellikle faydalanmaya çalıştığını söylemek - birkaç örnek dışında- oldukça zordur. Ancak, sanatçının hem muhtevayı kuvvetlendirmek, hem de musiki temin edebilmek gayesiyle kelime tekrarlarından şuurlu bir şekilde faydalandığını, şiirindeki müzikaliteyi daha çok bu şekilde sağladığını söylemek mümkündür.

Şair yayınlanmış olan beş şiir kitabında toplam olarak 336 adet tekrar grubuna yer vermiştir. Bunların 177'si (% 55'i) zarf, 131'i (% 37'si) sıfat ve 28'i de (% 8'i) isim görevinde kullanılmıştır.

Mustafa Kemal Rüzgârı

(...)

*Ben Mustafa Kemal'den gelirim
Gönüllerde parıl parıl, bayraklarda ışıl ışıl
Ben varım.*

(...)

(Kıstak ve Fısıltılar, s. 58)

Ağır Sular Yorgunuyum

(...)

Kırmızılarla yeşilin savaşı,

Ölüp ölüp dirilmeler kavşağında

Ben dirilip dirilip ölenim.

(...)

(Güvercin Uçurmak, s.86)

Mustafa Necati tekrar gruplarından başka, bentlerin son mısralarını aynen tekrar etmek -halk şiirindeki nakarat- suretiyle, hem bentleri anlamca birbirine bağlamakta, hem de blok halinde ses tekrarı sağlayarak bir musiki vücûda getirmektedir. Bu, halk şiirinde sıkça görülen ve Karaer'in şiirine de aynı kaynaktan sirayet ederek şahsî üslûbunun ses ve mânâ yapısını ören belirgin özelliklerden biridir.

Akşam yemeği

İskeleğe gahlaşan vapur düdüğünden

Bileceksiniz, bileceksiniz çocuklar.

Yahut kışe başındaki evin önünden

Bileceksiniz, bileceksiniz çocuklar.

.....

.....

.....

Bileceksiniz, bileceksiniz çocuklar.

(...)

(Sevmek Varken, s. 79)

Kördüğüm

Bir ağaç hesitinde

Te içe daireler

Biri sen, biri ben.

(...)

(Sevmek Varken, s. 36)

2.4.2.1.1.2. Ritim

Şiirde ritim, vezin ve kafiyeye temin edilir. Heccelerin, sayılarına ya da uzunluk ve kısalıklarına göre düzenli bir şekilde sıralanması, durakların belirli aralıklarla tekrar edilmesi ve mısra sonlarında ses benzerliklerine yer verilmesi, ifadeye ahenk katar.

Temel malzemesi olan dilin anlam yapısı yanında ses yapısından da faydalanmaya çalışılması, şiiri diğer edebî türlerden ayıran en önemli özelliktir. Kelimelerin seslerinde doğan armoniye, kafiye ve vezne bağlı olarak elde edilen düzenli ses oluşumları da eklendiğinde, ifadeyi daha etkili kılan bir musiki vücûda gelir.

Mustafa Necati, şiir yazmaya halk edebiyatı ürünlerinden ilham alarak başlamış ve zamanla, geleneğin sağlam temelleri üzerinde şahsî bir üslûba kavuşmuştur. Ulaşılan bu yapı içinde vezin ve kafiyenin önemli bir rolü vardır. Sanatçı, serbest düzenli şiirlerinde de kafiyenin ses ve anlam değerinden vazgeçmemiş, zaman zaman hece vezniyle de şiirler yazmıştır.

Sanatçının şiirlerindeki vezin ve kafiye oluşumunu inceleyerek, şiirinin ritim yapısı hakkında bir fikre sahip olabiliriz.

2.4.2.1.1.2.1. Vezin

Vezin, mısralardaki hece sayılarının eşitliğine ya da hecelerin uzunluk-kısalık gibi ses değerlerine dayalı olarak bir ahenk meydana getirir. Her millet, şiir geleneğinde dilin bu ahenk imkânından -kendi dilinin fonetik yapısına bağlı olarak - faydalanmaktadır.

Türkçenin fonetik yapısına uygun olarak, sözlü geleneğimizin en eski dönemlerinden beri kullanılan vezin; mısralardaki hecelerin sayı ve “bloklanma” bakımından eşitliğine dayanan “hece vezni”dir. Ancak Türk milletinin geçirdiği tarihî maceralar (kültür ve medeniyette meydana gelen değişiklikler), millet hayatının ayrılmaz bir parçası olan dili de etkilemiş, “aruz”un da millî bir hüviyet kazanmasına yol açmıştır.

Veznin, şiirde ahenk temin eden bir vasıta olduğu göz ardı edilerek, zaman zaman; daha “estetik” veya daha “millî” oldukları iddialarıyla, “hece” veya “aruz”un üstün tutulduğu, bunlardan birini hâkim kılma kaygısının öne çıktığı tartışmalar yapılmıştır. Geline son merhalede ise, şiirin aruzla da, heceyle de; hatta, şairin şahsî tasarrufunun eseri olan “serbest vezin” le de yazılabileceği kabul edilmiştir.

Mustafa Necati, şiiriyete ulaşılabildiği müddetçe her çeşit veznin kullanılabilceği görüşündedir. Türk Yurdu dergisinin Nisan 1960 tarihli sayısında yayınlanan “Şiirmizde Yenilik Anlayışı” isimli makalesinde, o yıllarda görüşülen şiirdeki yenilik hareketlerini iki kutupta toplar:

- a) Birinci Kutup: Her farklılaşma ve değişmeyi şiirde yenilik saymayan görüş.
- b) İkinci Kutup: Her farklılaşma ve değişmeyi şiirde yenilik saymayan görüş.

Birinci kutuba dahil ettiği şahısların vezin hakkındaki görüşlerini şöyle özetler:

Mutlaka ve mutlaka serbest şekilli şiir yazmak. Bununla da yetinmeyerek şiiri, nesre hikâyeye yaklaştırmak. Aksini iddia edenler onlara göre, eshilihten kurtulamazlar. Hece, aruz artık yaşama gücünü kaybetmiştir.²⁶

Kendisinin de dahil ettiği ikinci kutup sanatçıları ise, vezin konusunda şu kanaate sahiptirler:

Bu gruptaki şairler, aruzu da, heceyi de serbest şekilli şiiri de, şiir olarak kalabildiği müddetçe, kabul ederler. Ancak, aruzda ve hecede alışılmış kalıp ve şekillerin çerçevesinden kurtulup yeni ufuklar ararlar.²⁷

Şairin bu görüşünü sanatının ilk yıllarından itibaren nasıl uygulandığını bir tablo üzerinde gösterebiliriz:

M. Necati Karaer, “Şiirimizde Yenilik Anlayışı”, Türk Yurdu D., Sayı: 283 (Nisan 1960), s.37.
Aynı, s.37.

SAFHALAR	HECE VEZİNİ										SERBEST VEZİN	toplama	
	7'li	8'li	9'lu	10'lu	11'li	12'li	13'lü	14'lü	16'lu	karışık			
1938-50 yılları arasında yazılmış olan şiirleri	18 %19	15 %11	1 %1	1 %1	38 %28	3 %2	1 %1	45 %33	1 %1	--	--	1 %9	135
1950'den sonra yazılmış olan şiirleri	--	--	1 %0.5	1 %0.5	46 %26	6 %3	1 %0.5	--	1 %0.5	1 %0.5	1 %0.5	133 %70	190*
TOPLAM	18 %6	15 %5	2 %0.5	2 %0.5	83 %26	9 %3	2 %0.5	45 %14	2 %0.5	1 %0.5	145 %45	325	

TABLO: -7 Şiirlerinin Vezinlerine Göre Tasnifi

Şair, sanatının ilk devresinde 122 şiirde (% 91) hece, 12 şiirde (% 9) serbest vezin; ikinci devresinde ise, 97 şiirde (% 30) hece, 133 şiirde (% 70) de serbest vezin kullanılmıştır. Bu nisbetler, sanatçının hazırlık devresinde “serbest” vezne bağlı kaldığını göstermektedir.

Şairin hece veznini kullanım özelliklerini şöyle sırayabiliriz:

a) Mustafa Necati, hususî tercihinin heceden yana olduğu hazırlık devresinde, daha çok 7'li (% 13), 8'li (% 11), 11'li (% 28) ve 14'lü (% 33) kalıpları kullanmıştır. Henüz şahsî üslûbuna ulaşamayan şair, “durak”ları gelenekteki şekilleriyle kullanmış, onların “scs” ve “mânâ”yı kuvvetlendirebilme imkânlarından yeterince faydalanamamıştır.

Manzum hikâye olan “Kerem İle Aslı” isimli eserdeki 99 adet manzume, tasnife dahil edilmemiştir.

b) Şair, -genel tercihi serbest vezin olmakla beraber- olgunluk devresinde de heccyle yazmaya devam eder. Hazırlık devresi şiirlerinde bir “vasıta” olmaktan öteye gidemeyen hece vezni, onu asıl kaynağından öğrenen ve uzun yıllar üzerinde çalışan sanatçının olgunluk devresi şiirlerinde, bir “ahenk” unsuru hâline gelir.

Bilmesinler

<i>Bilirim, bildiğimi bilmesinler,</i>	$3+4+4=11$
<i>Nê hâlde olduğumu bilmesinler?</i>	$7+4=11$
<i>Ayrı olsak bile sende yaşıyıp</i>	$6+5=11$
<i>Seninle öldüğümü bilmesinler.</i>	$7+4=11$

(*Kuşlar ve İnsanlar, s.74*)

Mustafa Çavuş

<i>Küçüksü Çeşmesi'nin başında kar,</i>	$7+4=11$
<i>Üç ağızdan üç ayrı zaman akar</i>	$4+7=11$
<i>Eriyen karlarla, uçan kuşlarla.</i>	$6+5=11$
<i>Yola çıkıp Mustafa Çavuş'larla</i>	$4+7=11$
<i>Nisan yağmurlarında ıslanırım</i>	$7+4=11$
<i>Gel gör ki, bir şey eksik bir şey yarım</i>	$3+4+4=11$

(..)

(*Şes Mimarlarımızdan Şiirler, s.9*)

Şair, örneklerde de görüldüğü gibi, 11’li kalıbın umumiyetle kullanılan “6+5” ve “4+4+3” durakları dışında, “7+7”, “4+7” ve “3+4+4” duraklarını hem mânâyı hem de ritmi kuvvetlendirecek şekilde tatbik ederek, şahsî bir tasarrufa ulaşmıştır.

c) Şairin, hazırlık devresinde çok kullandığı 7’li, 8’li ve 14’lü kalıpları şahsî bir üslûba kavuştuktan sonra hiç kullanmaması dikkati çekici bir gelişmedir. Geline bu merhaleden sanatçıya, 7 ve 8 hecceden

meydana gelen mısraların “kısa” 14 ve daha fazla heceden meydana gelen mısraların ise “uzun” görüldüğü söylenebilir.

Şahsî üslûbunu halk şiirinin temelleri üzerine bina eden sanatçının, -artık- genel mısra yapısını 11’li kalıpla teşkil ettiği, serbest vezinle yazdığı şiirlerinin de mısra yapılarının “10-11-12” hece civarında dolaştığı görülür.

d) Olgunluk devresinde “şair” aynı şiir içinde hecenin değişik kalıplarını kullanmak suretiyle monotonluktan kurtarmaya çalışır:

Bir Can ile

<i>Hepsi senin verdiğin kulp de Tanrım,</i>	$4+5+2=11$
<i>Kimi paramparça kimi yarım;</i>	$6+4=10$
<i>Bilmeden bölünüp bir can ile</i>	$6+4=10$
<i>Bağlanmışsam çözülmem, tam kaparım.</i>	$4+3+4=11$

(*Kuşlar ve İnsanlar, s.69*)

Sevmek Varken

<i>Sen sabahlarla gelen düs rüzgârı,</i>	---11
<i>İçimde, ak güvercin kanatları</i>	---11
<i>Gün doğarken.</i>	---11
<i>Anadan doğma güzelliğinde dal,</i>	---11
<i>Upuzun bir düzlükte öyle dörtne,</i>	---11
<i>Kar yağarken.</i>	---11
<i>Bu çeşmeler, hep böyle akmayacak!</i>	---11
<i>Bunca tedirginlikler, bunca yasak,</i>	---11
<i>Sevmek Varken?</i>	---11

(*Sevmek Varken, s.48*)

Mustafa Necati, şahsî bir üslûba ulaştığı 1950'den sonra, serbest vezinde karar kılar. Mısralardaki hecelerin sayılarının ya da uzunluk ve kısalıklarının belli bir düzene bağlı olmadığı bu şiirlerde “dış ahenk” boşluğu; kafiye, tekrarlar, eşit düzenli bentler ve yer yer heccden faydalanmak suretiyle doldurulur.

Şairin serbest vezinli şiirlerinde, ahenk teminini sağlayan şahsî tatbikati şöyle özetlenebilir:

a) Mustafa Necati, küçük yaşlardan beri âşina olduğu hecc vezninin ritmik yapısından, serbest vezinli şiirlerinde de faydalanır. Temel vezin yapısı “serbest” olan bu tarz şiirlerde, araya yerleştirilen hecc sayıları eşit mısralar, “blok”lar hâlinde ritm sağlamaktadır.

Göç

-----a-----13	-----d-----13
-----b-----8	-----e-----10
-----c-----11	-----f-----11
-----b-----8	-----b-----8
-----g-----11	-----v-----9
-----h-----11	-----j-----8
-----g-----11	-----j-----10
-----b-----8	-----b-----8

(Sevmek Varken, s.147)

Mustafa Necati, eşit düzenli nazım birimleri içinde en çok “dörtlük”ü kullanır. Sanatçının her dört mısrada bir, genellikle çapraz ya da koşma tipi kafiye örgüsü etrafında kuvvetli kafiyelerle ses tekrarları oluşturması, şiirinin ahenk yapısını kuran unsurlardan biridir:

İstanbul Olmak

<i>Değişen belki Boğaz'ın suları,</i>	<i>a</i>
<i>Bu İstanbul sabahında seni buluyorum.</i>	<i>b</i>
<i>Nasıl söylemeli bilmem ki -aşağı yukarı-</i>	<i>a</i>
<i>Ben İstanbul'a geldim mi, İstanbul oluyorum.</i>	<i>b</i>
<i>Bebek'te ellerin, Küçüksu'da yüzün,</i>	<i>c</i>
<i>Sirtında deniz mavisi blüzün;</i>	<i>c</i>
<i>Kavak ağaçlarına ince uzun</i>	<i>c</i>
<i>Bir İstanbul sabahında seni buluyorum.</i>	<i>b</i>
<i>(...)</i>	

(Nisar, Temmuz 1966)

Sanatçı, şiirlerini dörtlükten sonra, daha çok-kafiye örgüleri ve mısra sayıları itibariyle dörtlük kadar ritmik olmamakla beraber-, “beşlik” ve “altılık” nazım birimleriyle kurar:

Sevebildiğin Kadar

<i>Sür bulutları geçer</i>	<i>a</i>
<i>Başımın üstünden belli belirsiz,</i>	<i>b</i>
<i>Sesini alırım mısralarınla.</i>	<i>c</i>
<i>Sarı denizlerden habersiz güzel</i>	<i>d</i>
<i>Beni duy, beni sev, beni anla.</i>	<i>c</i>
<i>Tazelenir dudaklarında güller,</i>	<i>e</i>
<i>Tazelenir eski zaman şarkıları</i>	<i>f</i>
<i>Gülerken.</i>	<i>g</i>
<i>Bil ki ellerimi bıraktığın gün</i>	<i>h</i>
<i>Ne tekne kalır ne yelken?</i>	<i>g</i>
<i>(...)</i>	

(Nisar, Temmuz 1972)

c) Mustafa Necati'nin şiirinde kelime, kelime grubu ve mısra tekrarları, hem anlam, hem de ses değerleri bakımından hususî bir yere sahiptir. Şair, veznin bıraktığı boşluğu tekrarlarla doldurur:

Evimizin Önü

*Evimizin önündeki yoldan
Askerler talime giderdi her sabah,
Ben okula.*

*Evimizin önündeki yoldan, ah
Askerler talime gitmiyor,
Ben okula.*

(...)

(Nisar, Subat 1955)

Şiirde, birinci bentteki mısraların, çok az bir değişiklikle, ikinci bentte de tekrar edilmesi ifadeyi daha etkili bir hâle getirmektedir. Seslerin belirli aralıklarla “bloklar” hâlinde tekrarı, şiire bir müzikalite sağladığı gibi, anlamın da kuvvetlenmesine sebep olmaktadır.

Bir Resim Yapıyorum

(...)

*Sarkular, of Temmuz sarkulari yine
Sarap sarap dökülmüş tuvaletime,
Bir resim yapıyorum kelime kelime,
Bir resim yapıyorum, öpülesi.*

(Sevme Varken, s. 68)

Şair, bu parçada, dörtlüğün her mısrasında kelime tekrarlarına yer vererek, -ses tekrarları yoluyla- armonik bir yapı kurar.

d) Sanatçı, mısra uzunlukları belirli bir ritme bağlı olmayan serbest vezinli şiirlerinde, tekrarlarla beraber, kafiyenin de ses imkânlarından

faydalanır. Şair, geleneğe ait kafiye örgüsünü serbest vezinli şiirlerinde aynen tatbik ettiği gibi, kendisine has bir kafiye örgüsü de teşkil eder:

Haziran Durağı

-----x ---10
 -----a ---10
 -----x ---11
 -----a ---9

-----b ---11
 -----b ---11
 -----b ---10
 -----a ---7

Var mı Dost?

-----a ---11
 -----a ---11
 -----x ---12
 -----a ---10

(Kuşlar ve İnsanlar, s.70)

Sultanahmet Meydanı

-----a ---11
 -----a ---11
 -----b ---11
 -----b ---11
 -----c ---10

-----c ---11
 -----d ---11
 -----d ---12
 -----c ---12
 -----c ---12

(...)

(Güvercin Uçurmak, s. 75.)

On Nehir

-----a ---9
 -----b ---8
 -----c ---14
 -----b ---4

-----d ---14
 -----e ---12
 -----f ---10
 -----e ---10

Kâğıthane Zamanı

-----a ---14
 -----b ---12
 -----c ---8
 -----d ---17
 -----c ---8

-----e ---13
 -----f ---16
 -----c ---15
 -----g ---15
 -----c ---12

Penceredeki Kadın

-----a ---9
 -----b ---11
 -----c ---8
 -----a ---11
 -----b ---9
 -----c ---3

-----d ---11
 -----e ---10
 -----c ---9
 -----d ---9
 -----e ---6
 -----c ---3

(Nisar, Haziran 1965) (Nisar, Kasım 1961) (Türk Yurdu, Mayıs 1969)

Şair, bütün şiirlerinde, -bazen mısraların tamamını, bazen de bazılarını kafiye örgüsü içine alarak- mısra sonlarında belirli sesleri tekrar etmek suretiyle ritim sağlamaya çalışmaktadır.

2.4.2.1.1.2.2. Kafiye

Şiirde ritim temin eden unsurlardan biri de kafiyedir. Mısra sonlarında bazı “ses birimleri”nin belirli aralıklarla tekrar edilmesi, şiirc hususî bir ahenk kazandırmaktadır.

Mustafa Necati, sanatının her safhasında kafiyenin vücûda getirdiği hususî ahenk imkânından faydalanmaya çalışır. Henüz üslûbunu bulamadığı hazırlık devresi şiirlerinde, daha çok alışlagelmiş kafiye örgüsünü kullanan şair, şahsî bir üslûba kavuştuğu olgunluk devresinde ise, “kendisine has bir kafiye” örgüsüne ulaşır.

Sanatçı, hazırlık devresi şiirlerinde % 36 nispetiyle en çok “koşma tipi” kafiye örgüsünü kullanır. Nazım birimi olarak dörtlüğü, vezin olarak heceyi tercih eden şairin, kafiye kuruluşunda da geleneğin tesirinde kalması tabii bir durumdur. Koşma tipi kafiye örgüsünü % 19’la çapraz, % 13’le de “mesnevî tipi” kafiye takip eder. Bütün bu rakamlara, % 6 düz ve %1 sarma kafiyeyi de dahil ettiğimizde, şair, hazırlık devresi şiirlerinin %75’ini geleneğe bağlı kafiye şekilleriyle; %25’ini de (%10’u düzensiz, %15’i kararlı örgü olmak üzere) kendisine has bir yapıda kurmuştur.

Mustafa Necati’nin ilk şiirlerindeki kafiye kuruluşu, daha çok, kafiyeyi “şiir için mecburiyet” olarak gören bir anlayışın tatbikatı

gibidir. Şair, kafiye'nin şiire müzikalite katan ses imkânından, ölçünün ve mısranın sona erdiğini duyuran ritmik yapısından ve mânâyı daha etkili kılabilme özelliğinden henüz habersiz gibidir.

Kurumuş Yaprak

.....sevda diye çeşsin a
ferdâ diyeceksin a
raksa b
rüyâ diyeceksin a
şikâyet c
 Sen Mecnun'a Leylâ, Mecnun'a Leylâ diyeceksin. a
 (...)

(Büyük Çağ, Nisan 1948)

Hecenin 14'lü kalıbıyla yazılan bu şiirde şairin, ilk kıtanın son mısrasında -kafiye kaygısından olacak- vezin (15 hece) ve ifade yönlerinden zorlandığı görülmektedir.

Şiire halk edebiyatından ilham alarak başlayan sanatçının, ilk şiirlerinde nazım birimi ve ölçüyle birlikte, kafiye'yi de geleneksel şekliyle aynen tekrar ettiği görülür:

Gönül Bu

.....avâre, a
saz ister. b
çâre, a
naz ister. b
göl olur, c
çöl olur, c
kül olur, c
yaz ister. b
 (...)

(Her Hafta, Ekim 1948)

Şiirde, “avâre, çâre; saz ister, naz ister, yaz ister; göl olur, çöl olur, kül olur” kelimeleriyle kurulan ve halk şiirinin monoton âhengini veren kafiye yapısı henüz şahsî bir kuruluştan uzaktır.

Sanatçının, üslûp özelliklerinin belirgin bir hâl aldığı 1950’den sonraki devrede, -şiirini kulan diğer unsurlarda olduğu gibi- kafiye kuruluşunda da şahsî bir yapıya ulaştığı görülür.

KAFIYE ÇEŞİDİ	<i>hazırlık devresi</i> <i>1938-1950</i>		<i>olgunluk devresi</i> <i>1950-1995</i>		TOPLAM	
<i>KOŞMA TİPİ</i>	48	% 36	19	% 7	67	% 16
<i>ÇAPRAZ</i>	25	% 19	4	% 1	29	% 7
<i>Kendine has kararlı</i> <i>(Örgü)</i>	21	% 19	178	% 62	199	% 47
<i>Mesnevî tipi</i>	18	% 3	26	% 9	44	% 10
<i>Düzensiz(Örgü)</i>	13	% 10	45	% 16	58	% 14
<i>Düz</i>	8	% 6	-----		8	% 2
<i>Sarma</i>	2	% 1	-----		2	% 0,4
<i>Rubai/Mani tipi</i>	-----	-----	15	% 5	15	% 4
TOPLAM	135		287		422*	

TABLO: 8- Şiirlerdeki Kafiye Örgüleri

Tabloda da görüldüğü gibi, hazırlık devresinde daha çok geleneğe bağlı kafiye kuruluşunu tatbik eden şair, olgunluk devresinde % 62’si kararlı, % 16’sı düzensiz örgüde olmak üzere, toplam % 78 nispetinde kendine has bir kafiye kuruluşu vücuda getirmiştir. Hazırlık devresinde

*cm ile Aslı” isimli eserindeki 99 adet manzume dahil edilmiştir.

ilk sırayı alan koşma tipi kafiye, % 7'yle dördüncü; ikinci sırada yer alan çapraz kafiye örgüsü ise, % 1'le altıncı sıraya gerilemiştir.

Mustafa Necati, sanat gücünü ortaya koyduğu olgunluk devresinde, serbest vezinle kurduğu şiir yapısı içinde bir ahenk unsuru olarak kafiyeğe önemli bir rol vermiş, onun, ses tekrarı, yoluyla doğurduğu musiki değeri yanında, “bünyesinde bulunduğu kelimenin anlamını destekleyerek, daha etkili kılabilme” hususiyetinden de geniş ölçüde faydalanabilmiştir.

Var mı Dost?

Yeryüzünde senden başka var mı dost, a
Tabancalar mı dost kurşunlar mı dost? a
Roller değişse de hep aynı aktörler, b
Düşman bile saymam şunlar mı dost? a
(Kuşlar ve İnsular, s.70)

Şair, kafiyeli olan sesleri (-ar) rediflerle (-mı dost) zenginleştirip âhengi arttırırken, kafiyeli sesleri bünyesinde bulunduran “şunlar” kelimesinden, -tekrar edilen seslerin sağladığı musikînin de etkisiyle- şiirdeki duyguyu en güzel ifade eden unsur olarak faydalanmıştır. Kafiyenin sadece ritim temin eden bir ses unsuru olarak değil, aynı zamanda anlamı daha etkili kılabilen bir mânâ unsuru halinde idrak edilmesi, sanatçının olgunluk devresinde ulaşılan önemli bir üslûp özelliğidir.

1950'den sonra şiirlerini serbest vezinle kuran Mustafa Necati, vezin yerine muhtelif tekrarlara ve kafiyeğe dayalı ritmi tercih eder:

Gündüz Rüyası

Masalların vardı ya nineciğim, *x*
Kulak memelerimi öpen, sımsıcak, *a*
Gece gündüz kendi hâlinde akan *x*
Dağ pınarları gibi, şimdi uzak. *a*

Sütbeyaz bir kısırak seçip, dere tepe *b*
Seslere gitmek var, çağıran seslere, *b*
Yıldızların köşesinden öpe öpe, *b*
Ağzunda ateşten bir dudak. *a*

(...)

Gittim, az gittim uz gittim, *c*
Gündüz rüyası bu, dümdüz gittim; *c*
Tahtımı ve ülkelerimi gütürdüm *c*
Kim bilir, hangi çocuklar bulacak? *a*
(Kısar, Ocak 1966)

Bentlerin eşit sayıda mısralardan meydana gelmesi şiire ritmik bir özellik kazandırmakla beraber, asıl ahenk yapısı kafiye ve tekrarlarla kurulmuştur. “Koşma tipi” kafiye örgüsüyle, bentlerin kendi içinde bir ses tekrarı oluşturduğu gibi, son mısraların kafiyeli oluşu sebcebiyle, bentler arası ses uyumu da vücuda getirmiştir. Bu ritmik yapıya, tekrar edilen kelimelerin “blok” hâlindeki ses tekrarları da eklenince (ritim | armoni) , ortaya ahenkli bir şiir yapısı çıkmaktadır.

Olgunluk devresi şiirlerini genel olarak kendine has kafiye dizisiyle kuran şair, “Ses Mimarlarımızdan Şiirler” isimli kitabında topladığı 25 adet şiirin tamamını “mesnevî tipi” kafiye örgüsüyle kurar.

(Şiirlerin 11’li hece kalıbıyla yazılması ve 6’şar mısralık üç bentten meydana gelmesi de sanatçının karar kıldığı “serbest nazım” anlayışı

dışında bir uygulamadır. Karaer, bu şiirlerde bir nevi “neo-klasik” tarz geliştirir.) Şairin bu şiirlerde “mesnevî tipi” kafiye örgüsünü tercih ediş sebebi, manzumelerin uzun oluşuna bağlanabilir.

Lâtif Ağa		Sultanahmet Meydanı	
-----akşam	a	-----el ele,	a
-----Ağa'	m	-----Sultanahmet'te	a
-----yıldızlardan	b	-----gökyüzünü	b
-----keman	a	-----hüzünü	b
-----dolunaya	c	-----fışkiye	c
-----konuşmaya	c	-----çeşmeye	c
(...)		(...)	
(Ses Alınartlarımızdan Şiirler, s.16)		(Hisar, Ekim 1971)	

Kafiyenin, serbest vezinli şiirdeki ahengi zenginleştirici rolünü çok iyi kavrayan şair, “tam kafiye”ye daha çok itibar etmekle beraber, daha fazla ses tekrarı imkânı sağlayan ve bir çeşit zengin kafiye olan “tunç kafiye”yi de bol bol kullanır:

30 Ağustos

.....
Endişeli, uzakların benzi uçuk,

Yirmi altı Ağustos, saat beş buçuk,

Akdeniz yüzümüze masmavi güler,
Güler, dallarla hardes hardes süngüler...

 (Sevmeç Varken, s.116)

Bu Gece Kavaklar

.....
*Tifengimi baş ucuma asın.
 Canım yağmur aman islanmasın*

.....
(Sevmek Varken, s.142)

Doğu'dan

.....
Ağaçlara beyaz yelken asılsa

.....
Derede çakıl taşları

.....
(Sevmek Varken, s.111)

Tatyos

.....
*Yürekler taş gibi bağlamış yosun
 Bizimken saz semaisi Tatyos'un*

.....
(Ses Mimarlarımızdan, s.28)

Giriftzen Âsım Bey

*İçimde o yağmur, her sabah erken
 Beyazıt'tan Lâleli'ye inerken*

.....
(Ses Mimarlarımızdan, s.28)

Şevki Bey

.....
*Yıllar bulup getirse lavtasını
 Kendi elimle doldursam mey tasını*

.....
(Ses Mimarlarımızdan, s.19)

Üslûbunu geleneğin temelleri üzerinde kuran şairin her çeşit kafiyeyi bolca kullanırken, -söz oyunlarından fazla hoşlanmayışının da tesiriyle- cinaslı kafiyeye itibar etmez.

Şair, kafiyelerle sağlanan ses benzerliğini rediflerle de arttırarak, ahengi kuvvetlendirir:

Bilmesinler

*Bilirim bildiğimi bilmesinler,
Nê halde olduğumu bilmesinler?
Ayrı olsak bile sende yaşayıp
Seninle öldüğümü bilmesinler.*

(Kuşlar ve İnsanlar, s.74)

Şair, “bildiğimi, olduğumu, öldüğümü” kelimelerindeki “I” sesleriyle sağladığı armoniyi, “-diğimi bilmesinler” redifinde bulunan ses tekrarlarıyla zenginleştirerek, şiirdeki ahengi kuvvetlendirmiştir.

2.4.2.1.2. Kelime Kadrosu (Vokabüler)

Kitaplarındaki şiirleri temalarına göre birkaç bölüm başlığı altında toplaması da göstermektedir ki, Mustafa Necati'nin şiirlerindeki konular oldukça sınırlıdır. Ancak bu şiirlerin, birkaç tema etrafında kümelenmelerine rağmen, şairin duygu ve düşüncelerini, ruh dünyasını, hayallerini, isteklerini... bütün nüanslarıyla ifadeye yeten bir kelime hazinesine sahip olduğu kabul edilebilir.

Şiirlerindeki kelime kadrosu, “kelime çeşitleri” ve “yabancı kelimeler” altbölüm başlıkları altında incelenecektir.

2.4.2.1.2.1. Kelime Çeşitleri

Kelime kadrosunun görev ve anlam açısından çeşitleri ve kullanılma nisbetleri, bir tablo üzerinde şöyle gösterilebilir:

ESERLER	KELİME ÇEŞİTLERİ						toplam
	isim	fiil	sıfat	zamir	zarf	edat	
<i>İLK SES(defter)</i>	1700 % 37	818 % 18	829 % 18	222 % 5	800 % 17	233 % 5	4602
<i>BİR TURKU TUTTURDUM</i>	1492 % 41	645 % 18	600 % 16	103 % 3	672 % 18	157 % 4	3669
<i>SEVMEK VARKEN</i>	3066 % 41	971 % 13	1693 % 22	203 % 3	1349 % 18	232 % 3	7514
<i>GÜVERCİN UÇURMAK</i>	2381 % 43	766 % 14	1337 % 24	196 % 4	664 % 12	191 % 3	5535
<i>KUŞLAR VE İNSANLAR</i>	1028 % 36	340 % 12	638 % 22	120 % 4	682 % 23	82 % 3	2890
<i>SES MİMARLARIMIZ</i>	746 % 39	178 % 9	439 % 23	44 % 2	457 % 24	63 % 3	1927
<i>TOPLAM/ ORTALAMA</i>	13081 % 38	4986 % 15	6917 % 20	1152 % 3	6439 % 19	1486 % 4	34067

TABLO: 9- Şiirlerdeki Kelime Çeşitleri

Tabloda da görüldüğü gibi, Mustafa Necati, kelime çeşitleri içinde en çok “isimler”i kullanmıştır. “Varlıkları ve kavramları ismen temsil eden” bu kelime çeşitlerini, onları “vasıflandıran ya da belirten” sıfatlar takip etmektedir. İsim ve sıfatların kelime kadrosu içinde % 58’lik bir ortalama ile kullanılması, sanatçının dikkatinin varlık ve kavramların kendisine çevrili olduğunu gösterir.

Hazırlık devresinde % 18'lik ortalamaıyla ikinci sırada kullanılan fiillerin, olgunluk devresinde %13'le dördüncü sıraya düşmesi ve genel ortalama içinde % 15'lik bir nispetle kullanılması dikkati çeken bir husustur. “Fiillerin sıfatı” olarak vasıflandırılan zarflar ise, %19'luk kullanılma nispetiyle, sanatçının kelime kadrosunda önemli bir yere sahiptir. Şair, varlıkların hareketlerinden çok, bu hareketlerin vasıflarıyla ilgilidir.

2.4.2.1.2.1.1. İsimler

Mustafa Necati'nin şiirlerinde bulunan 34 bin civarındaki kelimeden yaklaşık olarak 13 bini isimdir. Canlı-cansız varlıkları ve kavramları karşılayan bu kelimeler soyut ve somut isimler; teklik, çokluk ve topluluk isimleri; cins isimleri ve özel isimler olmak üzere her şekliyle kullanılmışlardır.

Şairin en çok tekrar ettiği kelimelerden el (176), rüzgâr (166), göz (164), ses (156), dağ (143), Kuş (104), ev (94), toprak (65) vb. madde isimleri; gece (198), gün (130), zaman (110), yalnızlık (42), sevda (41), korku (39), umut (28) vb. mânâ isimleridir.

Sanatçı, ruh dünyasını ifade edebilmek için de madde isimlerinden faydalanır:

Can Sıkıntısının Evi

*Can sıkıntısının ayakları bende,
Karşı koymalarım para etmez
Mır götürür evine.*

*Kendiliğinden açılır kapısı,
Hoş geldin der, güle sevine.
(...)*

(Güvercin Uçurmak, s.95)

Sanatçının çok kullandığı kelimelerden biri olan “ses”, birinci sütündeki örneklerde olduğu gibi, kendisine has bir duyuş tarzını (imaj) ifade eder:

ses ormanları

ses gülleri

ses bahçesi

ses merdivenleri

ses yağmuru

ses duvarı

ses bulutları

ses bayrakları

ayak sesleri

kanat sesleri

hırkikindilerin sesi

Kerem'in sesi

sütçünün sesi

ney sesi

silâh sesi

yakamozların sesi

çağuran sesler

elsiz-ayaksız sesler

gülen ses

rüyada görülen sesler

öğle sularında bir ses

taş plâktan uzanan ses

bir ses

sulardan dönen sesler

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi şair, estetik bir değere sahip olmayan, sıradan terkipler yanında, orijinal terkipler de kurmuştur.

Cumartesi Çıkmazı

(...)

İnanmıyorsunuz değil mi,

Ben harfleri bile öldüremem?

Bir tutam kırmızı biber gözlerimde,

Küznün çiçeklenmesi, çırdıplak,

Ayıp yerlerini örtmeliyim.

(...)

(Güvercin Uçurmak, s.97)

Şiirdeki “hüznün çiçeklenmesi” isim tamlamasında, “hüzün- çiçek” tezdadı, “çırılçıplak” zarfıyla da desteklenmiş ve aykırı olmayan bir somutlaştırmaya gidilmiştir.

Şair, isimlere getirdiği çokluk ekinin anlam yapısı yanında, ses yapısından da armoni temin eden bir unsur olarak faydalanmaya çalışır:

Samanyolu ve Şiir

(...)

*Sonra başka rüzgârlar, başka türküler
Ve durup dururken yağmurlar,
Kesilecek diye aklım gider.*

(...)

(Sevmek Varken, s.7)

Karaya Vuran Deniz

(...)

*Eski yıldızlar alıyorum,
Eski rüzgârlar alıyorum,
Eski yağmurlar alıyorum!...*

(Sevmek Varken, s. 68)

Şiirde, “Kerem (134), Aslı (60), İstanbul (37), Atatürk (32), Yunus Emre (12), Eyüp (12), Anıttepe (4), Fatih (4)” gibi çok sayıda şahıs ve mekân ismi gelmektedir. Bu özel isimler şiire çoğunlukla, telmih maksadıyla girmektedir. Özel isimlerin büyük bir kısmı Türk coğrafyası ve kültürü içinde yer almaktadır. Yer isimleri tabii güzellikten çok, tarihî özellikleriyle; şahıs isimleri de, sanat ve mesleğinin zirvesinde olan kişilere hayranlık duygularıyla kullanılmaktadır.

Aşağıdaki şiirde, özel isimlerden telmih yanında, tekrar suretiyle ahenk vasıtası olarak da faydalanılmıştır:

Zaman Merdiveni

.....
*Ve gönül Konya'sında Yunus Yunus
 Feten içe yanışın güzelliği.*

*Ne Boğaziçi'nde Kafız Burhan var
 Ne eski Kalamış'ın güzelliği...*

.....
*Gülümser sütun sütun, Sinan Sinan,
 Sevgiyi içmiş taşın güzelliği.*

*Gitti mi dersiniz Ahmet Haşim'le
 Göledeki son kamışın güzelliği.
 (Türk Edebiyatı, Kasım 1986)*

2.4.2.1.2.1.2. Sıfatlar

Şairin isimlerden sonra en çok kullandığı kelime çeşidi, % 20 nispetiyle sıfattır. Varlıkları belirten veya vasıflandıran bu kelime çeşidi, şiirde -tabii olarak- her şair tarafından aynı nispetlerde kullanılmamaktadır. Kimi şairler varlığın kendisini ön plâna çıkarırlarken, kimileri hareketini, kimileri de vasfını ön plâna çıkarırlar. Tevfik Fikret, “sıfat şairi”²⁸ iken, Necip Fazıl, “isim üslûbuna sahip bir sanatkâr”²⁹ Arif Nihat Asya ise, “sıfatları fiilden de az kullanan (sıfat % 13, fiil % 21) bir şair”³⁰ dir.

²⁸ Mehmet Kaplan, Tevfik Fikret (II. Baskı. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1987), s. 23.

²⁹ Hasan Çebi, Bütün Yönleriyle Necip Fazıl'ın Şiiri (Ankara: Kült. ve Turz. Bak. Yay. 1987), s. 163.

³⁰ Saadettin Yıldız, Arif Nihat Asya'nın Şiiri (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi- 1994), s.

İsimleri ve sıfatları çok kullanan (toplam % 58) Mustafa Nccati için, “varlıkları vasıflarıyla birlikte idrâk eden bir şair” değerlendirmesi yapılabilir.

Sürlerinde fazla sıfat, sıfat tamlaması ve benzerlerine yer verdiğim ve imajlardan geniş ölçüde yararlandığım doğrudur. Bunu, şür anlayışının tabii bir sonucu da sayabiliriz. Ne var ki, bunları kullanırken alışılmışı tekrarlamak yerine, yeni imajlar ve şürin yapısına ve özüne uygunluk başta gelir.³¹

Zengin bir hayal dünyasına sahip olan şair, sıfatları alışılmış kullanılışlarının dışında; daha çok kendi duyuş tarzını ifadeye yarayan, orijinal tamlamalar halinde kullanır:

*Yediveren güllerden acılar
Yediveren bir kalp
Söğüt yaprağından ince ıslık
Söğüt yaprağından bir bıçak
Söğüt yaprağından bile taze, gelintlik kızlar
Kubbe dolusu hafiflik
Gönül dolusu hafiflik
Suyu kesilen ırmak: yarın
Tülbentten geçirilmiş hüznüler
El bebek gül bebek büyüttüğüm hüznüler
Irmakların süt kardeşi türküler
Gönül dediğimiz başıboş kusrak
Mavi kanatlı bir kuş gibi zaman
Güzelliğin memleketi kadınlar
Türküsü azalmış kadınlar
Yıldızlarını yitirmiş bir kadın
Eller: üşüyen çocuk yıldızlar
Bir hedi ternağı gibi akla saplanan yarın
Kıyularına varamadığımız yüz*

“Gönül dediğimiz başboş kısırak” tamlamasında şair, gönlün zor zaptedilebilen uçarı hâliyle, “başboş kısırak” arasında orijinal bir ilgi kurarak, duygularını kuvvetli ve etkili bir terkiplerle dile getirmiştir. Gelecek günlerden duyulan tedirginlik, “bir kedi tırnağı gibi akla saplanan yarın” tamlamasında bütün kesafetiyle kendisini duyurur. Sanatçının hususî duyuş tarzını dile getiren yukarıdaki örnekleri çoğaltmak mümkündür. Dilin ortak malzemelerini kullanarak şahsî bir söyleyişe ulaşmak, üslûp sahibi her sanatkârın en belirgin vasıflarındandır.

Şiirlerinde sıfatlara geniş yer veren Mustafa Necati'nin, onlardan estetik bir unsur olarak nasıl faydalandığına aşağıdaki mısraları örnek olarak gösterebiliriz:

Bir Dal Fesleğen

*Kızılmak olmuş akar içinde
Kuyularına varamadığım yüz,
Küçük güneşini tutamadığım el;
Sindilik öğle sularında bir ses,
Şehirler arası bir numara,
Ve turuncu gizlenmiş son prenses?
(...)*

(Kuşlar ve İnsanlar, s. 11)

2.4.2.1.2.1.3. Fiiller

Mustafa Necati, şiir anlayışının da bir neticesi olarak, fiilleri az kullanılan (% 14 nispetiyle) bir şairdir.

Nesirde fiil, en basit bir cümlenin bile, vazgeçilmez iki unsurundan biri olduğu hâlde, şiirde durum böyle değildir. Ancak gerektiği zaman ve gerektiği ölçüde kullanılmalıdır. Bunun şiir yapısına daha uygun düşeceğine inanıyorum. Ne var ki, söyleyişe kuvvet kazandırmak için bazı şiirlerde yararlı olduğunu ve olabileceğini söylemekten çekinmem.³²

Fiillerin kullanılma nispetleri ile ilgili Mehmet Kaplan şu tesbitte bulunur:

Her sanathâr fiile aynı derecede ehemmiyet vermez. Fiile ehemmiyet verene vermeyen sanathâr iki ayrı hassasiyet tipi teşkil eder. Dünyayı hareket hâlinde kavrayan sanathârla, statik şekilde tasavvur eden sanathâr arasındaki fark, üslûpta, birincinin fiili, ikincisinin sıfatı ön planda tutulmasıyla kendisini gösterir.³³

Şair, fiilleri aynı olan iki cümleyi tek yüklemde birleştirmek suretiyle, az sayıda fiil kullanmaya çalışır:

Gün Sonu

.....
*Masalar, sandalyeler, odalar
 Hazırlanır geceye, yalnızlığı, yarına
 Daktilo kızlar kısmetini aramaya.*

(Sevmek Varken, s.81)

Fiilleri az kullanan şair, fiilimsileri isim (isim-fiil), sıfat (sıfat-fiil) ve zarf (zarf-fiil) görevleri yanında, fiil görevleriyle de kullanarak, bu kelime ihtiyacını karşılamaya çalışır:

Sevmek Varken

*Sen, sabahlarla gelen düş rüzgârı;
 İçimde, ak güvercin kanatları
 Gün doğarken.*

*Anıdan doğma güzelliğinde dal,
Upuzun bir düzlükte öyle dörtnal,
Kar yağarken.
Bu çeşmeler, hep böyle akmayacak!
Bunca tedirginler, bunca yasak,
Sevmek Varken?*

(Sevmek Varken, s.48)

Şiirde, “akmayacak” haricinde bir tek çekimli fiil bulunmamaktadır. Ancak, fiil ihtiyacını “gelen, doğarken, doğma, yağarken, varken” fiilimsileri ile karşılamış ve şiirdeki hareketliliği de bu suretle elde etmiştir.

2.4.2.1.2.1.4. Zamirler

Şairin bütün eserlerinde kullandığı şahıs zamirlerinin dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

ESERLER	ŞAHIS ZAMİRLERİ					
	Ben	Sen	O	Biz	Siz	Onlar
İlk Ses (Defter)	74 %48	47 %31	19 %12	6 %4	3 %2	5 %3
Bir Türkü	33	24	2	1	3	2
Tutturdum(defter)	%51	%37	%3	%1	%5	%3
Sevmek Varken	59 %47	45 %36	5 %4	11 %9	6 %4	- -
Güvercin Uçurmak	47 %37	60 %47	4 %3	11 %9	4 %3	2 %1
Kuşlar ve İnsanlar	47 %51	25 %26	7 %7	11 %14	-- --	2 %2
Kerem ile Aslı	50 %48	37 %34	3 %3	9 %9	4 %4	2 %2
Ses Mimarlarımız- dan Şiirler	3 %10	13 %45	4 %14	7 %24	-- --	2 %7
TOPLAM	313 %41	251 %37	44 %6	56 %10	20 %3	15 %3

TABLO: 10- Kelime Hâlindeki Şahıs Zamirlerinin Dağılımı

Sanatçı, “ben” zamirini % 41’le birinci, “sen” zamirini de % 37’yle ikinci sırada kullanır. “Ben”, Kerem ile Aslı’da “Kerem”, diğer eserlerde umumiyetle kendi ismi yerine kullanılırken, “sen” zamiri ise, sevgilinin ismi yerine kullanılır. Bu iki zamirin toplam nispeti % 78’dir ki, bu da, Mustafa Necati’nin şiirlerde -daha çok- ferdî duygularını dile getiren bir şair olduğunu gösterir.

Şairin “ben” zamirini % 41’lik bir genel nisbetle kullanırken, “Ses Mimarlarımızdan Şiirler” isimli eserinde bu zamirin % 10’la “sen”, “biz” ve “o” zamirlerinden sonra dördüncü sıraya gerilemesi, bu eserdeki şiirlerin muhtevalarıyla ilgilidir. Eseri meydana getiren 25 şiirin her birini tanımış bir Türk bestekârına hasreden şair, “sen” zamirini münhasıran bestekârların ismi yerine kullanmıştır:

Rahmi Bey

.....
*Rahmi Bey'im göre kesilir mi hiç,
 Seni dinler Kırkmerdiven'den Haliç*

.....
(Ses Mimarlarımızdan Şiirler, s. 26)

Mısırlı İbrahim

.....
*Başkadır sonbaharı İstanbul'un
 Sen ondan güzelsin o senden güzel,
 Yıllar ötesinden son bir defa gel.*

.....
(Ses Mimarlarımızdan Şiirler, s. 30.)

Şiirlerine daha çok ferdî duyguları dile getiren bir şairin, “biz” zamirini yüksek nisbetlerde kullanması beklenemez. Mustafa Necati de “biz”i % 10’la, “ben” ve “sen” zamirlerinden sonra üçüncü sırada kullanmıştır. Ancak, “Ses Mimarlarımızdan Şiirler” adlı eserinde, ferdî duyguların da ötesinde, toplumun hissiyatını dile getiren şair, Türk milletini ifade eden “biz” zamirini -genel kullanılışının 2.4 katı- % 24 nisbetle ikinci sırada kullanır. Yine, “insanların kuşlar gibi barış içinde yaşamaları” isteğini dile getirmek amacıyla yazdığı “Kuşlar ve İnsanlar” da, “biz” zamiri % 14’lük bir nispete yükselir.

2.4.2.1.2.1.5. Zarflar

Zarflar, esas olarak, hareketleri vasıflandıran kelimelerdir. Bu özelliklerinden dolayı, “fiillerin sıfatları” olarak da değerlendirilirler.

Mustafa Necati, fiilleri az sayılabilecek bir nispette (%14) kullanmakla beraber, zarfları % 19’luk bir nispetle (olgunluk devresi eserlerinde % 21) sıfatlara yakın bir sayıda kullanır.

Bu nispetlerden hareketle, sanatçının dikkatinin, hareketin kendisinden çok, vasfına yönelik olduğu söylenebilir. Şiir dilinde fiillerin mümkün olduğunca az kullanılması gerektiğini düşünen şair, fiil ihtiyacını kısmen de olsa karşılayan “zarf-fiil”leri bolca kullanmaktan çekinmez:

Anlatamadığım

.....

Bir gün bir rüyadan uyanurcasına,

Düşerek bu mısraların arkasına,

Seninle beraber gelecek sana

Kalbim inanıyor musun ?

(...)

(Güvercin Uçmak)

Sanatçının şiir dilinde hem ses, hem de anlam unsuru olarak hususî bir yere sahip olan tekrar grupları büyük bir nispette zarf görevinde kullanılmıştır. Şairin olgunluk devresinde kullandığı 340 tekrarın 179'u (% 53'ü) zarf görevindedir. Tekrar gruplarının böyle bir görevle kullanılmalıdır, fiilleri yalın bir hüküm ifadesi taşıyan kelimeler olmaktan çıkararak, onlara bir anlam genişliği kazandırmıştır:

Zaman Merdiveni

.....

Gülümser sütun sütun , Sinan Sinan

Sevgiyi içmiş taşın güzelliği.

.....

(Türk Edebiyatı, Kasım 1989)

Senin İçin

.....
Dağ başlarında telgraf direkleri
Memleket memleket çeker yalnızlığı.
(Sevmek Varken, s.110)

2.4.2.1.2.1.6. Edatlar

Edebî eserlerde edatlardan, gramer görevleri yanında, ifadeyi daha etkili kılabilen unsurlar olarak da faydalanılmaktadır. Hitabet üslûbuna sahip olmayan Mustafa Necati, ünlem edatlarını çok az sayıda kullanır. Sanatçının kelime kadrosunda yer alan edatlar, büyük bir çoğunlukla, kelime grupları ve cümlelerde gramer vazifesiyle yer alan bağlama ve son çekim edatlarıdır.

Fakat şairin edatlar vasıtasıyla ifadeyi daha etkili kıldığı, hatta şiiriyeti başlı başına onlarla sağladığı şiirleri de vardır:

Geçen Bahar

<i>Yine getirdiğin yeşil bir sis</i>
<u><i>Bahar, of bahar.</i></u>
<i>Ellerim bilekten kesilmiş,</i>
<i>Ben sizi tutamam artık</i>
<u><i>Dallar, of dallar.</i></u>	<i>Rüzgâr, of rüzgâr.</i>

.....

Uzar, of uzar. *Yillar, of yillar.*

.....

Var, of var.
(SevmeK Varken, s.9)

2.4.2.1.2.2. Yabancı Kelimeler

Mustafa Necati, 1911’de “Genç Kalemler”in başlattığı dilde sadeleşme hareketlerini, gerek muhtelif gazete ve dergilerde yazdığı makalelerle teorik olarak, gerekse yazdığı şiirlerle pratik olarak savunan bir şairdir.

Sanatçı, şiirin “hammadde” si olan dilin, aynı zamanda toplumun fertleri arasında anlaşmayı sağlayan “sosyal” bir görevi olduğunu, sadeleştirme hareketlerinin ilmî temeller üzerinde yapılması gerektiğini her fırsatta dile getirir. Dilimize Arapça, Farsça ve Batı dillerinden girmiş, ancak Türkçeye mâl olmuş kelimelerin, “uydurma” kelimelerle tasfiye edilmesine her zaman karşı çıkar:

...Amaç, yabancı kural ve kelimelerin atılmasıdır hep. Ancak kelime uydurmaktan da geri kalınmaz. Oysa gelişigüzel uydurulan kelimeler de - bizce - yabancı dillerden aktarılanlardan daha az yabancı değildir.

...Birincisi ve en önemlisi Osmanlıca'nın da doğuşuna sebep olan kelimeler, ikincisi, Batı dillerinden alınan, üçüncüsü de uydurulan kelimelerdir.⁸⁴

Sairin, menşei ne olursa olsun, dilimizdeki yabancı kelimeler karşısındaki tavrı, "Genç Kalemler" in "Yeni Lisan" prensipleriyle uygunluk gösterir. Dilinize tamamen yerleşmiş olan "çoban(F.), hasta(F.), hava(A.), cep(A.), anahtar(Y.), defter(Y.), kuşe(Fr.)"⁸⁵ gibi kelimelerin söküp atılmayacağını, "yabancı" diye, her kelimenin dilden uzaklaştırılmayacağını savunur.

Sanatçının bu görüşlerini eserlerinde ne derece uyguladığını, bütün eserlerindeki kelimeleri menşelerine göre tasnif ettiğimiz aşağıdaki tablo da göstermektedir:

ESERLER	KELİMELER				
	Türkçe		Yabancı		Toplam
İlk Ses	3471	% 71	1131	% 25	4602
Bir Türkü Tutturdum	2821	% 77	848	% 23	3669
Sevmek Varken	5866	% 78	1648	% 22	7514
Güvercin Uçurmak	4435	% 80	1100	% 20	5535
Kuşlar ve İnsanlar	2293	% 79	597	% 21	2890
Kerem ile Aslı	6229	% 79	1695	% 21	7924
Ses Mimarlarımızdan	1367	% 71	560	% 29	1927
TOPLAM	26482	% 78	7579	% 22	34.061

TABLO: 11- Menşelerine Göre Kelimeler

. N. Karacı. "Türkçede Yabancı Kelimeler", Hisar Dergisi, (Şubat 1964), s.14.
mi. s.14.

Rakamlar, sanatının her devresinde Mustafa Necati'nin sade bir dille yazdığını ortaya koymaktadır. Kelime kadrosundaki % 78'lik Türkçe menşeli kelime yanında, % 22 gibi düşük bir nisbette, yabancı menşeli kelime kullanılmıştır. Sanatçının kullandığı kelimeler- gerek Türkçe, gerek yabancı menşeli olsun- halkın büyük bir kısmı tarafından bilinen ve günlük hayatta da kullanılan, yaşayan kelimelerdir. Şairin, % 22 olan yabancı menşeli kelime kullanma nisbetinin, yayınlanan son eseri olan “Ses Mimarlarımızdan Şiirler” de % 29'a yükselmesi, dil anlayışının değişmesi olarak değerlendirilmemelidir. Yabancı kelime nisbetinin bu eserde yükselme sebebi, şiirlerin muhtevalarıyla ilgilidir. Hâfız Post'tan Leylâ Hanım'a kadar 25 Türk bestekârını, hayat hikâyelerine unutulmayan şarkılarından mısralar eklemek suretiyle ele alan bu eserde, terimler ve devrin dili icâbı yabancı kelime nisbeti yükselmiştir.

Tablo da ortaya koymaktadır ki, Mustafa Necati, “Türkçenin bilim ve kültür dili olarak yetersiz bir dil” olduğunu iddia edenlere, bunun haksız ve temelsiz bir iddia olduğunu uygulamayla da gösteren bir şairdir.

2.4.2.1.3. Kelime Grupları

Mustafa Necati'nin şiir üslûbunda kelime gruplarından isim ve sıfat tamlamaları, tekrarlar, deyimler, atasözleri ve mahallî söyleyişlerin - orijinal bir terkibe ulaşılması ve çoğu zaman imajlar oluşturulması açısından- önemli bir yeri vardır. Kelime kadrosu bahsinde, isim ve sıfat tamlamalarına da değinildiğinden, sanatçının üslûbuna tesiri

olduğunu düşündüğümüz diğer kelime gruplarını kısaca değerlendirebiliriz.

Tekrar Grupları.- Şiire hece vezniyle başlayan, ancak olgunluk devresinde tercihini serbest vezinden yana koyan şair, tekrar gruplarının hem armoni temin eden ses yapısından, hem de ifadeyi güçlendiren anlam yapısından hususî bir şekilde faydalanmıştır.

Şair, yayınlanmış olan beş şiir kitabında, toplam olarak “340” adet tekrar grubu kullanmıştır. Kelime grupları ve cümlelerde isim, sıfat, zarf görevlerinde bulunabilen bu kelime gruplarını şair, daha çok “zarf” görevinde (179 adet, % 53) kullanır. Diğer tekrar grupları ise, % 39 sıfat (133 adet) ve % 8 isim (28 adet) görevinde kullanılmıştır.

Sanatçının, ses ve anlam yapılarından faydalandığı ve orijinal bir söyleyişe ulaşabildiği tekrar gruplarına birkaç örnek verebiliriz:

Zarf Görevinde

Yunus Yunus (yan-)

sütun sütun, Sinan Sinan (gülümse-)

çiçek çiçek (sız-)

mavi mavi (çağır-)

dağ dağ (savur-)

şarap şarap (dökül-)

masmavi (gül-)

Sıfat Görevinde

dıpduru (bir fırtına)

sırsıklam (geceler)

salkun saçak (masul gecesi)

domur domur (süt)

gögüs, gögüs (bulutlu)

akça pakça (sular)

bembeyaz (sarıklar)

Halk hikâyelerimizin en güzellerinden olan “Kerem ile Aslı” yı tamamen manzum bir formla yeniden yazan şair, bu hikâyeyi, onu besleyen ve bugüne kadar yaşatan halkın dilinden koparmadan, tabii bir ifadeyle yazar. Bunun için de eserde, deyimlere ve mahallî söyleyişlere bol bol yer verilir:

gönül almak

yüreği kabarmak

göz koymak

gözü ısırmak

baş göz etmek

kani kaynamak

kul kırk yarmak

içine kurt düşmek

sırta hadem basmak

beti benzi küll kesilmek

taşı gediğine koymak

iki arada bir derede kalmak

eski hesapları kapatmak

gönlünün pasını silmek

ağzını bıçak açmamak

elini eteğini çekmek

küplere binmek

baltayı taşla ovmak

susturabilene aşk olsun

başının püsküllü belâsı

anlaşıldı Vehbi'nin kerrakesi

dert çanağının dibi delindi

Âşıkların yüzü suyu hürmetine

çocuktan al haberi

sormakla ağız dil aşur mu?

geçmişlerinizin canına değsin

bir kurlun atımı yol

birazdan kokusu çıkar

ellerin dert görmesin

sabah ola, hayr ola

yolcu yolunda gerek

yolumuz ayrılrsa da gönlümüz bir

yedi kez Kâbe'ye gitmiş olursun

öldürmeyen Allah öldürmüyor

neylerse güzel eyler Yaradan

kul darda kalmayınca Kızır

yetişmezmiş

2.4.2.1.4. Cümle

Nesirde cümleyi meydana getiren unsurlar, dilin tercihi olan mantıkî bir nizam dahilinde sıralanırlar. Şiir dilinde ise, kelimelerin anlam ve ses yapıları bir bütün olarak değerlendirildiğinden, unsurların cümledeki yerleri her zaman için kurala bağlanamaz.

Şairler, eserlerinde mensubu oldukları milletin dilini şahsî bir tasarrufla kullanırlar ve dili bu tarzda idrak ediş, onların üslûplarını meydana getirir. Üslûp sahibi her sanatçı gibi Mustafa Necati de, dilin müşterek malzemelerini kullanarak, şahsî bir söyleyişe ulaşabilmiştir.

Mustafa Necati şiirlerinde, birkaç mısraya taşan, uzun cümleler kullanır. Bu, sanatçının her devresi için geçerli bir tercihtir. Uzun cümle, şiirde anlam yoğunluğu sağlamakla beraber, nesre yaklaşma tehlikesini de taşır. Karakter, sıfat ve zarf gruplarını girift bir şekilde kullanarak, uzun cümleler kurmuş, yine onlar vasıtasıyla isim ve fiillerin anlamlarını genişletmiş, orijinal imajlar yakalamış ve çoğu zaman, şiiriye böylece ulaşmıştır:

Çarşılar Kapanmadan

Günün yirmi dört saatinde uyanık,

Büyüyen sesinde ırmakların

Adını koyamadığımız bir şey var;

Dalgaların ucuna daha yakın,

Çığırın boyuna çağırın

Güneşli çarşılar kapanmadan.

(...)

(Güvercin Uçurmak, s. 7)

Dağları Bilemiyorum

.....
Yavru bir ceylan gibi kesik kesik
Soluya soluya kaçıp giderken,
Varıp gözbebeklerine oturdum.
 (...)

(Kuşlar ve İnsanlar, s.37)

Şairin birkaç mısradaki tamamlanan uzun cümleler kurmasında, fiilleri mümkün olduğunca az kullanma tercihinin de tesiri vardır. Her mısradaki bir fiil kullanmaktan kaçınan şair, birkaç mısradaki bir fiil kullanmak veya fiilimsilerle bu ihtiyacı karşılamak suretiyle, uzun şiir cümleleri kurmaktadır:

Şevki Bey

Kuzguncuk'tan Beylerbeyi'ne doğru
Yol alırken Boğaziçi Vapurunu,
Nakkaş Mezarlığı'ndan esen rüzgâr
Zaman perdesini bazen aralar.
 (...)

(Ses Mimarlarımızdan Sürer, s.19)

Yakınlar ve Uzaklar

Kep oğnu tel üzerinde yürümek
Bir elde yakınların hafifliği,
Ötekinde uzaklar.

Bir çift kuş havalanınca yuvasından,

Alır derin sularına ansızın

Yüzünde akan ırmaklar.

(...)

(Kuşlar ve İnsanlar, s.35)

Sanatçı, esas itibariyle, birkaç mısradaki tamamlanan uzun cümleleri tercih etmekle beraber, bir mısradaki biten kısa cümleler de kurar. Çekimli fiil sayısı da fazla olan bu tarz şiirler, şairin üslûbuna bir hareketlilik ve renk kazandırmaktadır:

Eski Bir Hikâye

Bilmiyorum nerden- nicelerden geldim

Bildiğim, en uzun gecelerden geldim ;

Acılardan, çıktım acılardan geldim.

.....

(Güvercin Uçurmak, s. 13)

“Kerem ile Aslı” hikâyesini tamamen manzum bir şekilde işleyen şair, bu eserde de uzun cümleleri tercih etmiş; ancak, eserin muhtevassından olsa gerek, manzumelerin büyük bir kısmında şiiriyle ulaşamamış ve eser, “manzum hikâye”den öteye gidememiştir. Şair, armoni temin edebilmek ve nesir cümlelerinden kaçınmak maksadıyla cümle unsurlarının yerlerini değiştirir. Ne var ki, armoni temin edebilmek, “nazım” için yeterli olsa bile, şiir, sadece armoniyle ulaşamayan, duyguları heyecana geçirecek, insanı başka dünyalara götürcek olan imajların da mevcudiyetini gerektiren bir türdür. Aslında çok zengin bir hayal dünyasına sahip olan sanatçı, -ünlü bir

halk hikâyesini işlemesinden olsa gerek- bu kabiliyetini çok sınırlı kullandığından, manzumelerin büyük bir çoğunluğunda şiir seviyesine ulaşamamıştır:

Han Aslı'm Aklıma Düştü

Han Aslı'ya ağırlık tutmak için

Verilen mühletin dolmasına,

Surda kala kala kırk gün kaldı.

Ne o yandan ne bu yandan bir haber,

Kerem'in gözleri doldu boşaldı.

(...)

(Kerem ile Aslı, s.49)

Şair, bu eserde de, hayal gücünü harekete geçirdiği manzumelerde, şiiriyeti yakalayabilmiştir:

Kıraç Toprak

Düstükleri dağ yollarında tek tük

Gıçeğe duran iğde ağaçları

Kendi türküsünü çağırıyordu.

Bulutlar ağdıkça Kerem misâli,

Toprak ananın gözü seğiriyordu?

(...)

(Kerem ile Aslı, s.141)

2.4.2.1.5. Hayal Unsurları

Şiiri meydana getiren unsurlardan biri de, “hayal”dir. Şairler, -daha gelişmiş olan hayal kurma güçleriyle- olayları ve varlıkları değişik yönleriyle de görüp değerlendirebilir; onları, duygu ve düşüncelerini de katarak, teşbih, istiarc ve mecazlarla daha farklı gösterbilirler. Sanatkârın hayal unsurlarındaki orijinallik de, şahsî üslûbunu teşkil eden özellikler arasındadır.

Hayal unsurunun şiirdeki yeriyle ilgili olarak, Prof. Dr. Sadık Kemal Tural bir makalesinde şunları söylemektedir:

*Biz araştırmacıların bir şiirdeki hayâl unsurunu değerlendirirken, hayal-ve rüya- kavramını, günlük dildeki karşılığı ile değil, güzel ve güzellik kavramıyla birlikte düşüneceğiz; şairin hayalleri güzelleştirilmiş ve güzelleştirici midir? Orijinal midir?**

Mustafa Necati'nin şiir üslûbunu kuran unsurlar arasında zengin “muhayyile”sinin önemli bir yeri vardır. Şairin çocukluğu “Kerem ile Aslı”, “Aşık Garip”, “Billur Köşk” gibi halk hikâyelerinin okunduğu, masalların anlatıldığı, “koşma” ve “türkü”lerin söylendiği bir çevrede geçmiştir. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarını böyle bir “masal atmosferi”nde geçiren şair, edebî şahsiyetinin teşekkülünde bu zengin ve köklü kaynaktan faydalanmasını bilmiştir.

Şairin “sevgili”yle ilgili olarak kurduğu imajlar, onun varlığı çok yönlü idrak edişine örnek olarak gösterilebilir:

Sadık Kemal Tural, “Şiirin Dünyasına Yaklaşmak-2”, Konevi D., (Ekim 1983), s.10.

sevgili

1. ebemkuşağı
2. (içindeki) gökyüzü
3. rüzgâr
4. bulut
5. İstanbul sabahı
6. ceylân (güzeli)
7. güvercin
8. tomurcuk
9. çiçek
10. karanfil
11. yer/ yurt

Duygu ve düşüncelerin hayallerle süslenmesi, şiiriyeti meydana getiren özelliklerden biridir. Mustafa Necati, sevgiliyi “ebemkuşağı”na, “İstanbul sabahı”na, ruh dünyasına bağlı olarak “içindeki gökyüzü”ne... benzeterek, yeni ve orijinal hayaller kurar.

Şair, sevgilinin kendisinden başka; eli, gözü, saçı ve dudağı etrafında yoğunlaşan imajlar da oluşturur:

sevgilinin eli

1. rüzgâr gülü
2. nehir
3. çiçek
4. bir sakı karanfil
5. gül kurusu

sevgilinin yüzü

6. deniz

7. yangın

8. yediveren

sevgilinin dudağı

9. çiçek

10. gül

11. kuş

sevgilinin saçı

12. ırmak

13. salhın söğüt gölgesi

sevgilinin gözü

14. yıldız

“Sevgili”yi soyut ve somut birçok varlığa benzeten şair, onun karşısında kendisini de; “ses, sevgi, rüzgâr adam, hürriyet, güvercin, İstanbul” teşbihleriyle ifade eder.

Sanatçı, iç dünyasını daha etkili bir şekilde dile getirebilmek için, dış dünyadan da faydalanır:

*“İstanbul'a döndürdüler yüreğimi,
İki yakasında iki ayrı hasret.”⁸⁷*

Yukarıdaki mısralarda şair, hasret acısı çeken yüreği ile İstanbul arasında bir ilgi kurmaktadır.Boğazın iki yakası olan Anadolu ve Rumeli toprakları, şaire göre, tıpkı araya bir bıçak gibi giren deniz tarafından kopartılmış ve birbirlerine hasret bırakılmışlardır. Şiirimizde İstanbul’la ilgili yazılmış olan orijinal benzetmelere, Mustafa Necati de, “yürek-İstanbul” benzetmesiyle bir yenisini eklemiştir.

Sevgili ile İstanbul’u aynileştirme, şairin başka şiirlerinde de görülen bir husustur:

*Bebek'te ellerin, Küçüksu'da yüzün,
Sırtında deniz mavisi blâzun;
Kavak ağaçlarınca ince uzun
Bir İstanbul sabahında seni buluyorum.³⁸*

Aşağıdaki mısralar, varlıklara kendi duygularını da katan şairin zengin hayal dünyasını göstermektedir:

*İyice incelmış bir Ekim güneşi,
Upuzun diliyle bir kedi öpmesi³⁹

Kâğthane kıyısında bir sıra selvi
Oturmuş gözyaşı döker sığın sığın⁴⁰*

İstanbul Olmak, Sevmek Varken, s. 19.
Asker Kaputum, Güvercin Uçurmak, s. 83.
Kâğthane Zamanı, Sevmek Varken, s. 101.

*Minareler selvilerle kol kola;
Lâlelerle uyanan İstanbul'a
Yakındır sabahın gülümsemesi.⁴¹*

*Varıp gördüler ki Mus Ovası'nda
Bahar, bir taze gelin gibi yatar.⁴²*

“Zaman”la ilgili duyguların dile getirildiği şu mısralar, şairin değişen ruh hâline bağlı olarak varlıkları ya da kavramları nasıl idrâk ettiğini göstermektedir:

*Kara kanatlı kuşları zamanın
Alıp götürsün beni ülkenize,
Başka ne yerim var, ne yurdum.⁴³*

*Mavi kanatlı bir kuş gibi zaman
Dönüp gelir mi o uzak yerlerden⁴⁴*

“Kara kanatlı kuş” ve “mavi kanatlı kuş” tamlamalarında şairin içinde bulunduğu ruh atmosferi, renk izafe edilerek, “zaman” iki farklı ruh hâliyle idrak edilmiştir. Şiirinde “zaman” temasına geniş yer veren şairin, bu kavramla ilgili olarak kullandığı mecazlara birkaç örnek:

zaman

1. orman

2. deniz

¹ Üçüncü Selim, Ses Mimarlarımızdan Şiirler s. 10.

² Nemrut Dağı, Kerem ile Aslı, s. 119.

³ Sevebildiğin Kadar-1, Güvercin Uçurmak, s. 56.

⁴ Rahmi Bey, Ses Mimarlarımızdan Şiirler, s. 26.

3. merdiven

4. masal kalesi

5. resim

6. (dört nala koşan) at

7. gül

sabah

8. (hızla koşup giden) at

9. beyaz bir korku

gece

10. insan

11. (bir gözü kör, yorgun bir) at

yarın

12. sığı kesilen ırmak

13. Ufukta sonsuz bir mevsim

yıllar

14. siyah-beyaz bir tünel

bahar

15. anne

16. taze gelin

Mustafa Necati'nin ilham kaynakları arasında halk kültürü ve ürünleriyle, Türk milletinin tarihî zaferleri ve kahramanları önemli bir yer tutar. Şair, çeşitli telmihler kullanmak suretiyle, bunlara şiirlerinde geniş yer verir:

Yunus Toprağı-1

(...)

Klep üçüncü boyutunda zamanın

Ağırlık bir çalar saattir, vurur,

Aslı'dan kalma.

Ve çok çok düğmeler

Bir ateş olur Kerem'in elinde

Bir serin elma...

(Güvercin Uçurmak, s. 67)

kıtalarında, Kerem ile Aslı'nın bir türlü kavuşamamalarına ve âşıkların yanarak ölmelerine sebep olan "sihirli fistan"a telmih vardır.

İstanbul Kapılarında

Deniz kıyısında durmuş devrin askerleri,

Beyaz atlı adam dalmış uzaklara,

Durgun sularla büyür düşüncesi.

Aşkın, sabahın, kalbin bulutlarında

Gürül, gürül bir gök gürlemesi:

-Mehmet, ilk işin İstanbul'u almak ola!

Beyaz atlı adam dalmış uzaklara.

Gemilerle donanmış dağ başları,

Upuzun bir sessizlik çökmüş havaklara

.....

Tavında demir gibi yeniciler, erkek;

Bir kolu havada kaldı İshak Bey'in,

Arkasında Ulubatlı Hakan

Tırmandı surlara ve Allah'a

.....
Koptu demirlerin son halkası,

Düştü orta zamanı;

Bahtı açtı,

Yüzü kara.

(...)

(Sevmek Varken, s. 127)

İstanbul'un fethini anlatan bu şiirde, Fatih Sultan Mehmet'e, gemilerin karadan Haliç'e indirilmesine, İshak Bey'e, Ulubatlı Hısan'ın bayrağı surlara dikişine ve şehit oluşuna ve "Ortaçağ"ın kapanıp "yeniçağ"ın açılmasına telmih yapılmıştır

"Asker Uyumaz" isimli şiirinde de şair,

Bir Mayıs'ı vardı Fatih'in

İstanbul'a bakar,

Bir Mayıs'ı vardı Mustafa Kemal'in

Samsun'a çıkar.

Mayıs ayları hürriyete gebe

(Sevmek Varken, s. 125)

mısralarıyla İstanbul'un fethedildiği gün olan "29 Mayıs"a ve "millî mücadele"nin başlangıcı olarak kabul edilen "19 Mayıs"a ve her iki zaferin liderlerine telmihte bulunmuştur.

Sanatçının, çeşitli sebeplerle telmihte bulunduğu şahsiyetler arasında Orhan Bey, Mimar Sinan, Yunus Emre, Karacaoğlan, Köroğlu, Nedim, Mehmet Âkif, Ahmet Hâşim, İtrî, Hacı Ârif Bey, İsmail Dede Efendi, Renair, Picasso, Piyer Loti, Schuman... sayılabilir. Zikredilen isimler arasında sanarkârlara ait olanların daha fazla olması, şairin ilgi sahasının genişliğini de göstermektedir.

Mustafa Necati, sanatın muhtelif şubelerinden ilham alarak, ilgi çekici mecazî ifadeler kurar:

Sedefê kesen sularında boynun

Sesleri emzirir bir keman.⁴⁵

mısralarında keman, sesleri emziren bir anneye benzetilerek, estetik değeri yüksek bir terkibe ulaşılmıştır.

Eski çeşmeler misâli şarkılar,

Zamanın içinden gol bulup çıkar

İnce saz benizli yarınlara.

Yıllanmış şarap gibi dura dura

Beşiktaş ufkunda böyle her akşam,

Ayrılık saatini vurur hüzzam.⁴⁶

kıtasında şarkılar, eski çeşmelere; hüzzam makamı da yıllanmış şaraba benzetilerek alışılmışın dışında bir mecazî ifadeye yer verilmiştir.

Şairin, yine sanatla ilgili olarak kullandığı mecazî ifâdelerden bazıları şunlardır:

Yeniden Doğmak. Güvercin Uçurmak, s. 61.

Hacı Ârif Bey. Ses Mimarlarımızdan Şiirler,s. 15.

şiiir	:	tutunacak dal
nağme/ melodi	:	gülsuyu
türküler	:	ırmakların süt kardeşi
şarkılar	:	içki
Hicaz(makam)	:	ses yağmuru

Mustafa Necati, gökyüzünden de zengin intibalar almış ve şiiirlerinin hayal dünyasını bu taze imajlarla süslemiştir:

gökyüzü

1. açık kalmış şemsiye

Yıldız

2. Lâmba
3. Çocuk
4. Sigara ateşi

Ay

5. bakır para
6. bakır tepsi
7. gümüş tepsi
8. bayrak

Bulut

9. kadın
10. sarhoş (insan)

Yağmur

11. temmuz merdivenleri

Rüzgâr

12. sırma saçlı kadın

Sanatçı, gökyüzüyle ilgili unsurları yakın çevremizden muhtelif varlıklara benzetmek suretiyle, onlar hakkındaki intibalarını dile getirdiği gibi, insanlara ait varlık ve kavramları gökyüzü unsurlarına da benzetir:

şiiir	:	bulut
ses	:	yağmur
yarın	:	ufukta sonrasız bir mevsim
ev	:	gökyüzü
ben (kendisi)	:	rüzgâr adam
cl	:	rüzgâr gülü
göz	:	yıldız

Şair, sadece dış dünyayı değil, iç dünyasını da bir takım varlıklara ve kavramlara benzetmek suretiyle, mecazlarla ifâde eder:

Gecelerle kaldırımlarla çoğalan

Yosma bir korku gelir, çırılçıplak;

Üstelik bulut gibi sarhoş, bulut...¹⁷

mısralarında şair, duyduğu korkuyu sarhoş bir yosmaya benzeterken, korkunun çoğaldığı zaman ve mekânla (gece-kaldırım), “yosma”nın dolaştığı zaman ve mekân arasında bir ilgi kuruyor.

Sanatçının ruh dünyası etrafında kurduğu imajlardan bazıları şunlardır:

Acı

1. yediveren
2. çocuk
3. delikanlı
4. kahraman

Hüzün

5. çocuk
6. türkü
7. kahramanlık

Öfke

8. kara at

Sevinç

9. (yavaş yavaş demlenen) çay

Kıskançlık

10. (içimizdeki dimdik) mum

Sevda

11. semaver

Aşk

12. kapalıçarşı

Yürek

13. serçe

- 14. sağır taşlı fırın
- 15. uçurtma
- 16. demlenmiş çay

Gönül

- 17. başıboş kısrak

Kalp

- 18. yediveren

Emekli bir subay olan Mustafa Necati, liseden itibaren adını attığı askerlik mesleğini yurdumuzun bir çok kasaba ve şehrinde icra etmiş, Türkiye'nin her köşesinden gelen "Mehmetçik"le gönül birliği kurmuştur. Bu mesleği 25 sene sürdüren şair, sadece tema olarak değil, mecazî ifadeler olarak da askeri deyim ve terimlerden faydalanmıştır.

İkinci Köprü

*Üstüme üstüme gelir çıkmazlarda,
 Uygun adımlarla hüznün askerleri.
 Bir güvercin gibi yakanma zamanı
 Acılarının eskimiş beyazlarda.
 Kepsisi de silâh kuşanmış, ucunda,
 Kaçamam ya, pırd pırd süngüleri;
 Beni karşına dizecekler biliyorum,
 Besbelli ihizler burcunda.
 (...)*

(Güvercin Uçurmak, s. 99)

Bu mısralarda hüznün, “pırıl pırıl süngülü silâhları kuşanmış” ve “uygun adımlarla yürüyen” askerlere benzetilmiş ve şiir baştan sona askerî deyimler üzerine kurulmuştur.

Anılar, silâh kuşanmış bir manga,

Çağırır, deli yağmurlar altına⁴⁸

mısralarında, “anılar”ın silâh kuşanmış bir “manga” ya benzetilmesi, askerlik mesleğini yakından tanıyan bir şairin “buluş”u olan ilgi çekici bir benzetmedir.

Sanatçı, askerlik mesleğiyle ilgili olarak “Mustafa Kemal Atatürk” ten ilham alarak çok sayıda şiir yazmış ve O’nun etrafında imajlar oluşturmuştur:

Mustafa Kemal ATATÜRK

1. yurdun göklerinde kocaman bir göz
2. milletin aklı
3. gücümüz, kuvvetimiz
4. betimiz, bereketimiz
5. Anıttepe’de vuran yürek
6. askeri nöbette üşütmeyen ateş
7. rüzgâr
8. bayrak

Hürriyet

9. Mustafa Kemal’in oğlu

Şair; teşbih, istiare ve mecazlarla ifade ettiği hayal dünyasını, “hüsn-i ta’lil”le de zenginleştirerek, etkileyici bir söyleyişe ulaşır:

*Kaçak askerleri ardında gecenin
Beyaz bir korku ki sabah, yıldızlar
Kapadı gözlerini birer birer.⁴⁹
Penceresi, dünyalar kadar geniş;
Sevda mürekkebiyle mühürlenmiş
Sımsıkı ağızları goncanun.⁵⁰*

*Kıpkırmızı kesildi gelincikler
Başını önüne eğdi bir çiğdem⁵¹*

Gündüz Rüyası

*Hangi gola sürsem atımı, bir dağ çıkar,
Her dağın ardında tılsımlı bir dev var,
Bayan şehzadem diyor, kuşlar,
Sonunda kapılar açılacak .
(...)
Gittim, az gittim uz gittim ;
Gündüz rüyası bu dümdüz gittim;
Tahtımı ve ülkelerimi yitirdim
Kim bilir, hangi çocuklar bulacak?*

(Sevmeç Varken, s. 95)

⁴⁹ Seni Anlatıyorum, Güvercin uçurmak, s. 44.

⁵⁰ Lâtif Ağa. Ses Mimarlarımızdan Şiirler, s. 16.

Kuru Kafa Konuşuyor, Kerem ile Ashı, s. 156.

2.4.2.2. Muhteva Unsurları

Mustafa Necati'nin şiirlerindeki muhteva unsurlarını, “Dış Âleme Ait Unsurlar” ve “İç Âleme Ait Unsurlar” bölüm başlıkları altında inceleyeceğiz.

2.4.2.2.1. Dış Âleme Ait Unsurlar

2.4.2.2.1.1. Yeryüzü ile İlgili Unsurlar

Mustafa Necati, yeryüzü unsurları içinde en çok “dağ” (143) ismini kullanır. Şiirlerde yine bu unsurla ilgili olarak, tepe (33), sıradağ (3) ve yanardağ(1) gibi genel; Süphan Dağı (4), Erciyes Dağı (3), Nemrut Dağı (3) Yıldız Dağı (2), Ağrı Dağı (1), Yılanlı Dağ (1) ve Zengi Dağı (1) gibi özel isimler de bulunmaktadır.

Yaradılışı icabı yalnızlıktan hoşlanan sanatçı, huzura kavuşabileceği mekân olarak “dağ”ı görür:

Seninle

Çehilsək bir dağ başına

Ne korku, ne yasa.

Bir de üçüncü kişiler

Olmasa.

(Güvercin Uçurmak, s. 31)

Şiirlerinde daha çok “yalnızlık” korku, ölüm, üzüntü” gibi karamsar bir ruh dünyasını dile getiren şair, mutluluğu insanlardan uzakta bir yerlerde aramaktadır:

Dağ Penceresi

Dağ çiçekleriyle tanıştum

İnsana susamış,

Dağ çiçekleriyle tanıştum, selâm eder;

Kalmak varmış oralarda kalmak varmış.

(...)

Dağ havasına karıştum,

İçinde dörtnala koşan bir kuvvet;

Dağ havasına karıştum kuş gibi

Uçuyorum bahar bahar, hürriyet hürriyet,

Kavva ana ümitler içinde

Yeniden var olmuş gibi

Dünya.

Dağ çobanları gördüm

Ateşsiz, gecesiz, tanrısız

Dağ çobanları gördüm , mutlu

Forbasında biraz ekmek, bir kaç yıldız;

Uzun gecelerden sonra horoz sesleri,

İnsan doğan gündün umutlu

Futkun yaşamaya.

(Sevmek Varken, s. 81)

Şairin kullandığı yeryüzüyle ilgili unsurlar içinde, 115 tekrarla “su”yun önemli bir yeri vardır. Suyla ilgili diğer kelimeler de katıldığında, bu sayının 400’ü geçtiği görülür: deniz (77), ırmak (61), çeşme (42), pınar (11), dere (11), nehir (10), havuz (10), kuyu (8), şadırvan (6), okyanus (3), göl (3), Kızılırmak (11), Murat Irmağı (3), Yeşilirmak (2), Fırat Nehri (1), Nil (1)...

*Bahar başlıyordu gün doğusunda,
Ağaçlara taze su yürüyordu⁵²*

*Bir mayıs sabahı olmalı, erken ve pervasız,
Su yürümüş dallara ve topraklara⁵³*

mısralarında da görüldüğü gibi, şaire göre su, her şeyden önce canlılar için “hayat” demektir. Sanatçı, “Yunus Toprağı-2” isimli şiirinde, Kızılırmak’ı “Anadolu’yu besleyen bir anne”ye benzeterek, bu ırmağın Türkiye için önemini, şairâne bir teşbihle dile getirir:

*Ağzunda Kızılıрмаğın memesi,
Upuzun;
Anam ona benzer, o anama.⁵⁴*

Şairin gözünde “ırmak” tabiata hayat veren ya da onu güzelleştiren bir unsur olmanın yanında, sevgilinin güzelliğini dile getirirken de benzetme unsuru olarak faydalanılabilecek uygun bir varlıktır:

*Saçlarını taratarsın ırmaklara
Saçlarını sevdireceğin⁵⁵*

⁵² Gören Var mı?, Kerem ile Aslı, s. 87.

⁵³ İstanbul Kapılarında, Sevmek Varken, s. 128.

⁵⁴ Yunus Toprağı-2, Güvercin Uçurmak, s. 69.

⁵⁵ Sonsuz Koşu-2. Güvercin Uçurmak. s. 12.

*Uzun ırmaklar mı saçlarına,
Gecende akıp gidiyor.⁵⁶*

*Geceler içinde on nehir
Geceler boyunca akar.
Bütün nehirlere ferman eyledim: Kurusun!
Ellerin var.⁵⁷*

Yukarıdaki mısralarda sevgilinin saçını, ellerini “ırmak”a benzeten şair, “Denizlerde Kalan” isimli şiirde, denizle kadın arasında bir ilgi kurar:

*Sular ağızımda bir çift tuzlu dudak
Ben bıratım mı upuzun diliyle
Tutup güneşler öpüyor çâresiz.
Öyle sokulgan öyle sıcak
Koyunumda bir kadın gibi deniz.⁵⁸*

Sanatçı, somut bir varlık olan ırmağın akışı ile, soyut bir varlık olan zamanın akışı arasında orijinal bir benzerlik bulur:

*Suyu kesilen ırmak: Yarın⁵⁹
Görünür ufukta dün, bugün ve yarın,
Üç ırmak birleşir acı gölde...⁶⁰*

⁵⁶ GeceninUcunda, Kuşlar ve İnsanlar, s. 10.

⁵⁷ On Nehir, Sevmek Varken, s. 35.

⁵⁸ Denizlerde Kalan, Sevmek Varken, s. 74.

⁵⁹ Sultanahmet Meydanı, Güvercin Uçurmak, s. 77.

⁶⁰ Aynı, s. 76.

Dış dünyayı bütün ayrıntılarıyla gözleyen sanatçı, şiirlerinde mekân, mesken, yol ve yerleşim yerleriyle ilgili çok sayıda isim kullanır: Yol (148), ev (94), ülke (45), dünya (44), şehir (42), yer (41), bahçe (28), sokak (28), kıyı (24), mahalle (21), köprü (16), iskele (14), çarşı (11), köy (11), yayla (9), kasaba (8), orman (7), kışla (7), kahve (5), pazar (4), geçit, rıhtım, bozkır, yöre, bucak, saray, köşk, kulübe...

Sanatçı “*Evimizin Önü*”, “*Eski Ev*”, “*Eski Mahalle*” ve “*Akşam Yemeği*” isimli şiirlerinde çocukluk yıllarının geçtiği mahalleyi ve evi; “*Bir Kasabadan*”, “*Şimdi Kestelek Köyü’nde*”, “*Senin İçin*” ve “*Doğu’dan*” isimli şiirlerinde de askerlik göreviyle bulunduğu Anadolu’nun muhtelif yerlerini realist tablolar hâlinde sunar:

Anadolu Penceresi

(...)

Yüreğimin ortasında Ağrı Dağı,

Masal kapılarından çıkmışım.

Ayağıma devedikenleri batıyor.

Sarı bir tezek kokusu ve atom çağı,

Vay benim garip başım,

Ayağıma devedikenleri batıyor.

(...)

(*Sevmek Varken, s. 108*)

Ancak Mustafa Necati'nin asıl tutumu, dış dünyayı, realist tablolar hâlinde sunmaktan ziyade, “kendi duygu ve düşüncelerini daha anlaşılır hâle getirecek teşbih unsurları olarak görmek” olarak değerlendirilebilir:

Yurt tutmuş karşıma hüznün,

Beş vakit

Yaylın ateşine hazırlanır.⁶¹

Delikanlı çağında acılar,

Doru atların üstünde, kahraman;

Bir Haçlı Ordusu çoğalması bu

Ki hum gibi, aşkın Arupası'ndan.⁶²

Can sıkıntısının evi, benim evim.⁶³

⁶¹ Gülen Acı, Güvercin Uçurmak, s. 117.

⁶² Mavi Kuvvetler Cephesi, Güvercin Uçurmak, s. 112.

⁶³ Can Sıkıntısının Evi, Güvercin Uçurmak, s. 95.

Şiirlerinde 133 ayrı yer ismini 325 kere tekrar eden şairin gözünde, İstanbul'un müstesna bir yeri vardır. "İstanbul" ismini 42 kere kullanan sanatçı, bu şehrin 48 semtini de 145 defa tekrar eder. Bunlar içinde Eyüp (13), Sultanahmet (3), Beyazıt (3) ve Ayasofya (1) Müslüman-Türk kimlikleriyle; Kâğıthane (4), Kuzguncuk (3), Küçükusu (2), Göksu (2) ve Çamlıca (1) geçmişteki tabii güzellikleriyle; Haliç (12), Topkapı (2), Edirnekapı (1) ve Yedikule (1) de İstanbul'un fethinde oynadıkları rol ile şiirlerdeki yerlerini alırlar.

Atatürk'ün kabrinin bulunduğu şehir olması sebebiyle Ankara (14); millî mücâdelenin kader mekânları Dumlupınar (15), İzmir (4), Erzurum (4) Sakarya (3), Sivas (2), İnönü (1); serhat şehirleri olarak da Kars (4) ve Edirne (2) muhtelif şiirlerde kullanılan yer isimlerinden bazılarıdır.

Mustafa Necati, tabiatın en güzel varlıklarından olan çiçekleri, sevgilinin güzelliğini ifadeye yarayacak en uygun varlıklar olarak görür. Çiçekler içinde en çok "gül" ismini (72 kere) tekrar eden şair, sevgilinin bazen dudaklarını;

Fazelenir dudaklarında güller,

Fazelenir eski zaman şarkıları

Gülerken.⁶⁴

bazen de yüzünü "gül" le karşılaştırır:

⁶⁴ Sevebildiğin Kadar-2, Güvercin Uçurmak, s. 57.

Kışandırır yediverenleri

Yüzünde açan güller⁶⁵

Şair, çiçeği “somut” bir varlık olan “sevgili” ye benzetmekten başka, “soyut” bir varlık olan “hüzün” e de benzeterek orijinal bir imaj oluşturur:

El bebek gül bebek büyüttüğüm

Hüzünler, bahar ya, açtı çiçek⁶⁶

Hüzünün çiçeklenmesi, cıvıçiplak,

Ayıp yerlerini örtmeliyim.⁶⁷

2.4.2.2.1.2. Gökyüzü ile İlgili Unsurlar

Mustafa Necati, yeryüzü unsurlarında olduğu gibi, gökyüzü unsurlarını da - umûmiyetle- duygu ve düşüncelerini ifadeye yarayacak varlıklar olarak kullanır. Sanatçının şiirlerinde geçen gökyüzü ile ilgili unsurlar şunlardır:

yıldız (92), güneş (87), gökyüzü (50), gök (24), ay (22), hava (20), dolunay (3), samanyolu (3), uzay (1), gökkubbe (1), kamer (1), kervankıran (1), Kutup Yıldızı (1), İkizler Burcu (1), Başak Burcu (1)

⁶⁵ Yakınlar ve Uzaklar, Kuşlar ve İnsanlar, s. 36.

⁶⁶ Bir Serseri Kurşun, Güvercin Uçurmak, s. 105.

⁶⁷ Cumartesi Çıkma, Güvercin Uçurmak, s. 97.

Şair, gökyüzü unsurlarından “ay”ı, kendi duygu ve düşüncelerini de katarak şahsî bir imaj unsuru olarak kullanmaktadır:

Gökte ay bakır bir tepsi tastamanı⁶⁸

Ve şimdi ay geçmez bir bakır para⁶⁹

Ay, sunulmaya hazır gümüş tepsi⁷⁰

Gece, bayrak olma emri olma emri geldi ayd⁷¹

Sanatçı, sevgilinin “çağla yeşili gözler” inin parlaklığını dile getirebileceği unsur olarak “güneş” i görür. Gözlerin “kömür” e, “zeytin” e, “nergis” e benzetilmesinin yanında, “güneş” e benzetilmesi yeni bir teşbihtir.

“Güneş Rüzgârı”, “Ebemkuşuğunu Tutmak”, “Kar Saatleri”, “Duman Kesti Yolları”, “İnce Bir Duman”, “Kar Düstü Dağlara”, “Klep O

⁶⁸ Sultanahmet Meydanı, Güvercin Uçurmak, s. 76.

⁶⁹ Yunus Toprağı-2, Güvercin Uçurmak, s. 70.

⁷⁰ Belli Olmaz ki, Türk Edebiyatı D. (Haziran 1992).

⁷¹ 30 Ağustos, Sevmek Varken, s. 116.

Fırtına” gibi şiir isimleri ve rüzgâr (167), yağmur (98), bulut (72), kar (59), duman (44), sıcak (28), serin (14), fırtına (10)... gibi çok tekrarlanan gök olayları terimleri de göstermektedir ki, Mustafa Necati sadece gökyüzü varlıklarını değil, olaylarını da gözlemekte, onlardan da duygularını ifade edecek vasıtalar olarak faydalanmaktadır:

*Sepetinde üç beş tane kara dut
Yalnızlığın gömleğini benekler,
Rüzgâr bu.⁷⁹*

Mustafa Necati'nin estetik bir söyleyişe ulaştığı gök olayları tâbirlerinden biri de, “ebemkuşağı” dır:

*Sen gidersin ben giderim
İçimde incecik yağmur sesi,
Sen gidersin ben giderim adım adım.
Ebemkuşağı olduğun besbelli⁸*

2.4.2.2.1.3. Cemiyet ve İnsan

Şiirlerinde hâkim tema olarak daha çok ferdî duygulanmalarını dile getiren Mustafa Necati, zaman zaman -ideolojik bir zemine çekmeden- toplum meselelerini estetik ölçüler içinde işleyen şiirler de yazmıştır. Sevmek Varken'deki “*Anadolu Penceresi*”, Güvercin Uçurmak'taki

⁷⁹İlgen Acı, Güvercin Uçurmak, s. 118.

⁸ebemkuşağını Tutmak, Güvercin Uçurmak, s. 26.

“Yunus Toprağı” ve Kuşlar ve İnsanlar’daki “Kuşlar ve İnsanlar” bölüm başlıkları altında toplanan şiirler, umûmiyetle cemiyet hayatındaki bazı aksaklıkları, duyulan rahatsızlıkları dile getirmektedir.

Komşuluk münâsebetlerinin canlı olarak yaşandığı bir İç Anadolu şehrinde dünyaya gelen ve yetişen Mustafa Necati, mahalle halkının acılarına ve mutluluklarına ortak olur:

*Birden karışverdim aranızda komşular
Suyunuzda, ekmeğinizde benim de kısmetim varmış.
Demeyin bu insan kimin nesi?
Yer etmiş içimde ayrı ayrı, baksanıza,
Kepinizin ağlaması gülmesi⁷⁴*

Sanatçı, askerlik mesleği vesilesiyle, ülkemizin her köşesinden asker ocağına gelen binlerce “Mehmetçik” in şahsında Türk insanını yakından tanıma fırsatı bulmuştur:

*Bu askerler bizim askerlerimiz,
Güneş altında, yağmur altında, kar altında
Gökyüzüne çekilmiş kılıçlardır.
(...)
Bu insanlar bizim insanlarımız
Bu topraklar bizim;
Bizi besler, bize doğurur.
Merhaba, Ağrı’dan Asteğmen Arif,*

⁷⁴ Eski Mahalle, Kuşlar ve İnsanlar, s. 42.

Fekirdağ'dan Teğmen Tahir
Samsun'dan Üsteğmen Gurur.⁷⁵

Şiirin politika ve ideoloji kavgalarının dışında tutulması gerektiğine inanan şair, insanların kin ve kavgalardan uzak, âdeta “kuşlar gibi barış içinde” yaşamalarını ister ve bu temayı vurgulayan “*Kuşlar ve İnsanlar*” isimli şiirini yazar. Hisar dergisinin Eylül 1980 tarihli sayısında yayınlanan bu şiir, had safhaya çıkmış olan terör olaylarından duyulan rahatsızlığı, tedirginliği şair hassasiyetiyle, dile getirmektedir:

Üç zaman birden doluşuyorum
Kuşların dili ve yolları aynı,
İhtilik girmemiş ülkelerine
Ellerinde gemici fenerleri
Ya güneşi arayan şu insanlar,
Başka yıldızlardan mı gelmişler ne ?

İlkin ateşe verilen kitaplar
Ya dinamit oluyor ya tabanca,
Gel gör dünyamızı Yunus Emre
(...)
Yetmez mi kin üstüne bunca kin
Yanlış üstüne bunca yanlış,
Bak kuşlar da gitti döne döne.⁷⁶

⁷⁵ Yunus Toprağı-1, Güvercin Uçurmak, s. 87.

⁷⁶ Kuşlar ve İnsanlar, Kuşlar ve İnsanlar, s. 9.

2.4.2.2.1.4. Renkler

Mustafa Necati'nin şiirinde renkler, varlıkların fizikî özelliklerini nitclendirmekten çok, şairin duygu ve düşüncelerinin ifade edilmesinde rol oynayan sembolik değerlere sahip unsurlar olarak yer alırlar.

19 renk ismini 378 kere tekrar eden şairin en çok kullandığı renkler şunlardır: beyaz / ak (82), mavi (71), siyah / kara (44), kırmızı (43), yeşil (41), sarı (36), mor (25), turuncu (9), pembe (6), doru (6)...

Mavi renk; geleneğe de uygun olarak, umudun ve aydınlığın sembolü olarak kullanılır:

*Ben, deniz ülkesinin padişahu,
Sonsuz aydınlığın oğlu, maviyim⁷⁷*

*İlk sarhoşluğunda mavi umutların
Süzülür, yavru bir güvercin⁷⁸*

*Ellerinden mavi musralar iniyor,
Kin ve kavgalara inat⁷⁹*

⁷⁷ Aldı Deniz Mavisi, Sevmek Varken, s. 51.

⁷⁸ Uzak Nisanlarda, Sevmek Varken, s. 66.

⁷⁹ Ağır Sular Yorgunuyum, Güvercin Uçurmak, s. 36.

Şair, mavi renkle sembolize ettiği duyguların zıttı olan “acı, hüznün, ölüm isteği” gibi duyguları “mor” la ifade ederek, şahsî bir söyleyişe ulaşır:

*Mor mendille gözlerimi bağlayıp
Attılar ortasına mor denizin⁸⁰*

*Şimdilerde oldu bu iş,
Her şey mora dönük, her şey biraz mor,*

.....
*Mora çalıyor nedense
Tabancamın yüzündeki meneviş,
Mora çalıyor⁸¹*

“Mor” un yanında “kara” da, “kötülük, sıkıntı, uğursuzluk” ifâdesi olarak, alışılmış mecazî anlamlarıyla kullanılır:

Seni kara donlu, kara dinli keşiş !⁸²

Kara atından inen kara keşiş⁸³

Kapkara bir düşünce bize karşı apaşikâr⁸⁴

İstanbul Destanı, Kuşlar ve İnsanlar, s. 30.
Bir Kibrit Çakılıyor, Güvercin Uçurmak, s. 101.
Koca Han Buyruğu, Kerem ile Aslı, s. 66.
Söz Kesildi, Kerem ile Aslı, s. 45.
İstanbul Kapılarında, Sevmek Varken, s. 128.

“Kara” ve “mor” renklerin dile getirdiği karamsar tablo zaman zaman “neşe, mutluluk, sevinç” duygularını yüklenen “beyaz” la aydınlanır:

Mayıs ayları hürriyete gebe

Mayıs ayları beyaz⁸⁵

Beyaz şarkularla el ele,

Bir kadın çamaşır aslı⁸⁶

Sanatçı, “kara” ve “ak / beyaz” renklerin mecazî olarak ifade ettikleri olumlu ve olumsuz tabloyu bir arada kullanmak suretiyle, tezada dayalı terkipler de kurar:

Pirinç tarlasının beyazlığında

Kara şeyler düşünürsün Nobuka⁸⁷

Otururdu ak çadırın önünde

Kara düşüncelerle Koca Han⁸⁸

sker Uyumaz, Sevmek Varken, s. 126.

lüm Pencereden Gelecek, Sevmek Varken, s. 137.

ıpon Oyunağı, Sevmek Varken, s. 94.

oca Han'ın Düşüncesi, Kerem ile Aslı, s. 11.

2.4.2.2.1.5. Zaman

Mustafa Necati'nin şiir dünyasında “zaman “ unsurunun önemli bir yeri vardır. Olgunluk devresine ait şiirlerin % 16'sında “zaman” temasını işleyen şair, “*Zaman Sarkısı*”, “*Zaman Denizi*”, “*Zaman Merdiveni*”, “*Zaman Köprüsü*” gibi şiir isimlerinden başka, “*zaman sarması*”, “*zaman ağacı*”, “*zaman dağları*” gibi ilgi çekici terkipler de kurarak; bu temaya şahsî üslûbunun damgasını vurabilmiştir.

Şiirlerinde “zaman” kelimesini 115, “vakit” kelimesini de 33 kere tekrar eden sanatçı, felsefî mânâda zamanın kendisini değil de, insan ve toplum hayatına olan tesirlerini işlemiştir.

Şair, hızla akıp giden zamanın, birtakım değerleri ve güzellikleri alıp götürmesinden de şikâyetçidir:

Zaman Merdiveni

(...)

Ne Boğaziçi'nde Kafiz Burhan var

Ne eski Kalamış'ın güzelliği...

(...)

Gitti mi dersiniz Ahmet Kaşim'le

Göldeki son kamışın güzelliği?

(*Türk Edebiyatı D., Kasım 1989*)

Sanatçı, “dün, bugün ve yarın” ı kaynaştırmak surciyle millet hayatındaki sürekliliğe işaret eder:

*Görünür ufukta dün, bugün ve yarın,
Üç ırmak birleşir acı gölde...⁸⁹*

Şair, vakitlerden en çok gece (200), akşam (64); sabah (96), gündüz (38) isimlerini tekrar eder. Mustafa Necati'nin şiirinde gece, “Sevmek Varken” isimli eserinin “Gecelerle Gelen” bölümünde topladığı şiirlerde de görüldüğü gibi, “ölüm yalnızlık ve hüznün” duygularının yoğunlaştığı ve beslendiği bir vakittir.

Sanatçı, “Gecelerle Gelen” adlı şiirinde uykusuz geçen ve bir türlü bitmek bilmeyen geceyle ilgili olarak, alışılmışın dışında bir teşbihte bulunur:

*Uyku gülleri uzak bahçelerde,
Uzansan el yetmez.
Bir gözü kör, yorgun bir at gece
Sür sür gitmez.⁹⁰*

“Sabah” gecenin sonunda kavuşulacak olan aydınlığın, mecazî anlamda, “acı” ların son bulmasıdır:

*Gül kurusuna dönerek acılar,
Bir gün sabaha açılır kapılar
Ardında bırakıp ayrılıkları...⁹¹*

Sultanahmet Meydanı, Güvercin Uçurmak, s. 76.
Gecelerle Gelen. Sevmek Varken, s. 133.
Sâdullah Ağa, Ses Mimarlarımızdan Şiirler, s. 11.

Şiirlerde en çok tekrar edilen ay isimleri (19), temmuz (18), mayıs (11) ve kasım (10)' dır. Bunlardan nisan; baharın müjdecisi, mayıs; zaferler ayı; temmuz, yaz mevsiminin en güzel ayı ve kasım da, Atatürk'ün vefat ettiği ay olarak kullanılır.

2.4.2.2.2.İç Âleme Ait Unsurlar

2.4.2.2.1.1 Aşk

“Bir şeye karşı duyulan aşırı sevgi ve bağlılık” olarak tanımlayabileceğimiz aşk kavramını, Mustafa Necati'nin şiirlerinde, “kadın” a ve “hayat” a duyulan aşk tasnifi içinde ele alacağız.

2.4.2.2.1.1.1.Kadın ve Aşk

Mustafa Necati, “karşı cins” e duyulan aşk temasını, hazırlık devresi ürünleri olarak değerlendirebileceğimiz 1942-1950 yılları

arasında yayınlanan şiirlerinde % 36; şahsî bir üslûba ulaştığı 1950'den sonraki şiirlerinde ise, % 20 nispetinde kullanır. Sanatçının lise yıllarını da içine alan 1. devrede hayli yüksek olan bu nispet, ileriki yıllarda “zaman, yalnızlık, hüznün” gibi temaların da işlenmesiyle biraz düşmüştür.

Sanatçı, başından geçen aşk maceralarını Hisar dergisinin Kasım - Aralık 1966 tarihli sayılarında yayınlanan “*Bir Albümden Resimler -1,2*” isimli şiirlerinde temalaştırır. Eski bir albüm sayfalarının rüzgârda açılması, şairi geçmişe götürür:

*Yaptığının farkında mısın rüzgâr,
Durmaz artık anılar çeşmesi,
Durmaz kemanlar.
Ayten'ler, Zerrin'ler, Perihan'lar?⁹²*

Şiirin sonunda “hâl” e dönen şair, “aile saadeti” ni yardıma çağırır:

*Deli-dolu yağmurlar dindi artık,
Çocuklarımız var türkü çağırın
O ebemkuşağının altında.
.....
Sen, bir daha bırakma elimi,
.....
Evimi dolduran güzel aydınlık.⁹³*

⁹² Bir Albümden Resimler-2, Sevmek Varken, S. 62.

⁹³ Aynı, S. 62.

Karşı cinse beslenen hissin “şhvət” hâlini aldığı mısralar da vardır:

*Ve ateşe verilmiş tepelerde,
İflar sularından iki zeytin
Çıkıp karşısına oturmuş açlığın.
Ağzında ırmakların uzunluğu,
Adamın rüzgârı gelmiş, delirgin.*

*İzler, pembe duvarlarını havuzun,
Derisi keman tellerince gergin,
Uzun yeleti, uzun soluklu bir doru at.
Kavalanır aklın penceresinden
Kuş ordusu: Kırılma, serçe, güvercin.⁹⁴*

Mustafa Necati'nin şiirinde kadın, sadece “sevgili” olarak yer almaz. Şair, “Kadınlar” isimli şiirinde, “boş evlerin bereketi kadınlarım”, “güzelliğin memleketi kadınlarım” ve “bahtı kötü kadınlarım” diye vasıflandırdığı bütün kadınları ele alarak, onların cemiyet hayatındaki statülerini de sorgular:

*Ay ışığı değil, gün ışığı değil
Her açılan pencerede siz varsınız:
Poz poz boy fotoğrafları, poz poz yarım
Bana hepsinden de mahzun bakarsınız,
İster kızkardeşim olun, ister harım.⁹⁵*

¹ Yeniden Doğmak, Güvercin Uçurmak, S. 63.

⁵ Kadınlar. Güvercin Uçurmak, S. 85.

2.4.2.2.1.1.2.İnsan Sevgisi

Mustafa Necati, şiir kitaplarına verdiği “*Sevmek Varken, Güvercin Uçurmak*”, “*Kuşlar ve İnsanlar*” isimlerinden de anlaşılacağı üzere, insanların kin ve kavgadan uzak; barış, sevgi ve kardeşlik duyguları içinde yaşamalarını isteyen bir şairdir.

İlk şiir kitabının ilk şiiri olan “*Samanyolu ve Şiir*” de;

*İşte ikiye bölünmüş bir dünya,
Başka rüzgârlar, başka türküler,
Ateşle oynuyor insançiller
Düşen cemre filân değil suya
Korkular, korkular, korkular...
Artık baharlar gelmeyecek dünyamızı
Bütün kapılar kilitle,
O sihirli anahtarını çevir
Umudum bir sende kaldı şiir⁹⁶*

mısralarıyla bütün dünyayı kaplayan bir insan sevgisiyle, savaşımlardan şikâyet etmekte ve umudunu bir tek “şiir” e bağlamaktadır. Sanatçı, şiirin bu sihirli gücüne inancından olsa gerek, sık sık “insan sevgisi” ni işleyen şiirler yazarak, mesajlar gönderir:

⁹⁶ Samanyolu ve Şiir. Sevmek Varken., S. 8.

*Bu çeşmeler hep böyle akmayacak!
Bunca tedirginlikler, bunca yasak,
Sevmek varken.⁹⁷*

1962'de yazılan "Samanyolu ve Şiir" de bütün insanlardan (insangiller) umudunu kesen şair, 1967'de yazdığı "Çağların Türküsi" nde, daha ümitlidir. Bu kez şair şiirin yanına "çocuklar" ı da katar:

*Çağların penceresinden bir kuş,
Çocuklar diyor, siz isterseniz çocuklar
Bütün çeşmelerinden dünyanın
Masmavi kuş sütü akar.⁹⁸*

2.4.2.2.1.1.3. Yaşama Sevinci

Şiirlerinde karamsar bir ruh tablosu hâkim olan Mustafa Necati'nin 1950' den sonra yazdığı şiirlerde, "yaşama sevinci" ni dile getirenler % 7 nispetinde iken, "hâlden şikâyet, hüznün" duygularını işleyenlerin oranı % 23'tür.

Sevmek Varken. Sevmek Varken, S. 43.
Samanyolu ve Şiir , Sevmek Varken, S. 8.

Şiirlerini “melankolik” bir ruh hâli üzerine kuran, âdeta “kendi hüznünü kendisi yaratan” şair, zaman zaman, yaşamaktan duyduğu mutluluğu, hazzı dile getirdiği şiirler de yazmıştır:

*İyi şartlar söylemeli sabahları,
Ne varki şu dünyada, yaşamak kadar güzel? ²⁹*

*Yaşamak, ölüncesine yaşamak,
Başında deniz, ayaklarımda kum.¹⁰⁰*

Ağır bir mide kanaması geçiren ve ameliyatla da mide ağrısından kurtulamayan şair, yaşının da ilerlemesi üzerine artık doğan her güne şükretmektedir:

*Bu Sabah da
Ses bulutları ki, gönüllerce gür,
Yeditepe'den evlere dökülür;
Ah şadırvanlarla minarelerle,
Bu sabah da ayaktayım, çok şükür.
(Hisar D., Temmuz 1978)*

2.4.2.2.2.2. Şikâyet

Mustafa Necati, şiirlerinde hem insan, hem de toplum hayatında meydana getirdiği tahribat sebebiyle “zaman” dan; geniş bir dost çevresi olduğu halde “yalnızlık” tan ve “vefasızlık” tan şikâyet eder.

Sanatçının dile getirdiği sızlanmaları, “Zamandan Şikâyet” ve “Yalnızlık ve Hasret Duygusu” başlıkları altında ele alacağız.

2.4.2.2.2.2.1. Zamandan Şikâyet

Mustafa Necati'nin dile getirdiği zamanla ilgili şikâyetleri, şahsî ve içtimaî olmak üzere iki grupta incelemek gerekir. Zamanın şair üzerinde meydana getirdiği olumsuz tesirler “şahsî” toplum hayatında meydana getirdiği kültür erozyonları ise “içtimaî” şikâyetler olarak değerlendirilebilir.

“Hâl (bugün)” den hoşnut olmayan şair, özellikle “Ses Mimarlarımızdan Şiirler” isimli kitabındaki şiirler, mâzide kalan, bugüne taşıyamadığımız değerleri ve güzellikleri aramaktadır:

Neler olmuş, neleri unutmuşuz,

Masal köşkleri gibi her şey tuz-buz

Sisler arasında dün, bugün, yarın ?¹⁰¹

mısralarında, millet hayatının sürekliliği için kullandığı “dün, bugün ve yarın” ı sisler içinde gören şair, istikbâle de ümitsiz bir gözle bakar.

Şair, geçmişten bugüne ulaştırılamayan güzelliklerin “belki de bir rüya, bir masal” olduğunu söyleyerek, tirajik bir tablo çizer:

Geşmeler misâli suyu kesilen

O günleri, ne gören var ne bilen,

Belki rüya belki de bir musalması?¹⁰²

Şair, bu güzelliklerin kaybolma sebebini sorgular:

Kapısına kilit vurulmuş günler

Nerde o sevgililer, o hüznüler,

Değişen zamanlar mı, insanlar mı ?¹⁰³

Mustafa Necati, zamanın “cemiyet” hayatı üzerindeki menfi tesirlerini dile getirdiği gibi, kendi üzerindeki “şahsî” tesirlerin de işler. Ancak, şairin zamanla ilgili olarak “çocukluk günlerince özlem”, “yaşlanmaktan şikâyet” gibi temalarını ihtiyatla yaklaşmak gerekir. Nitekim;

Mevsimler eskir, yollar kısalar,

Zamanla güzelleşir hatıralar;

¹⁰¹ Hâfız Post, Ses Mimarlarımızdan Şiirler, S.7.

¹⁰² Zekai Dede, Ses Mimarlarımızdan Şiirler, S. 20.

¹⁰³ Lav tacı Hristo, Ses Mimarlarımızdan Şiirler, S. 24.

*İlk sevgim, ilk şürim, ilk kederim,
Ben eski günlerimi isterim
Yullar, of yullar¹⁰⁴*

diyen şair, henüz 24 yaşında genç bir insandır. Bu mısralardaki sızlanmayı, şairin “hüzün yaratma” tecrübesi olarak değerlendirmek gerekir. Ancak sanatçının “altmış” ından sonra yazdığı;

*Gökten üç kırmızı elma düşer mi,
Çocuklar mı, kuşlar mı, şürler mi
Kimler getirebilir yirmi yaşımı¹⁰⁵*

mısralarındaki “yirmi yaş” özlemine, duyguların samimî ifâdesi olarak kabul etmek gerekir.

2.4.2.2.2.2.2. Yalnızlık ve Hasret Duygusu

Mustafa Necati Karaer'in seveni çoktu. Ancak sevenlerini, onun sürekli içe kapanık olması, sosyal ilişkilerden uzak durması üzerdi. Tek anlamıyla bir yalnız adamdı.¹⁰⁶

Ahmet Özdemir'in de belirttiği gibi Mustafa Necati, seveni çok olduğu halde yalnızlıktan hoşlanan, âdeta “kendi yalnızlığını kendisi yaratan” bir şairdir.

¹⁰⁴ Geçen Bahar, Hisar D., Temmuz 1953.

¹⁰⁵ Güz Yorumu, Türk Edebiyatı D., Kasım 1992.

¹⁰⁶ Ahmet Özdemir, “Mustafa Necati karaer'in Ardından”, Türk Edebiyatı D., S: 258 (Nisan 1995), s. 14.

Yetmiyor

*Acılara bunca acı yetmiyor,
Yol yetmiyor, arabacı yetmiyor:
Kişi yalnızlığı yurt belledi mi
Başka yurt tutmaya gücü yetmiyor.*

(Kuşlar ve İnsanlar, s. 71.)

dörtlüğü, şairdeki yalnızlık duygusunun ne derece kuvvetli olduğunu göstermektedir.

Yalnızlık duygusunu şiirin muhteva unsurları arasına katan şair, orijinal teşbihler de kurarak, bu temayı şiir üslûbunun bir parçası hâline getirebilmiştir..

*Yalnızlığı emziriyor parmak uçları,
Parmak uçların ne iyi¹⁰⁷*

*Bir yarısı orda yalnızlığımın,
Süt dişi çıkarırken gecelerde,
İkinci yarısı benim.¹⁰⁸*

mısralarında şair, “yalnızlık”ı büyümekte olan bir bebeğe benzettir.

¹⁰⁷ Sonbahar Değirmeni, Sevmek Varken, s. 22.

¹⁰⁸ Bir Yarısı Orda. Kuşlar ve İnsanlar, s. 20.

Öğrencilik yıllarında Hrp Okulu'nu okumak üzere Ankara'ya giden Mustafa Necati, sıla hasretini dile getiren şiirler yazar. 10 Ocak 1948 tarihli Bayrak Gazetesinde yayınlanan “ Erciyes’e Hasret” isimli şiir, aile ocağından ayrılmış olan genç şairin “ sıla” hasretini dile getirmektedir.

*Toprağında yağmur kokar, kar kokar,
Yaprağında güneş kokar, ter kokar,
Sıla kokar,i gurbet kokar, yar kokar
Karlı bellerine gidelim atım!*

1950-1952 yılları arasında, Eyüp'teki İstahkâm Okulu'nda temel eğitim kursu gören ve İstanbul'a hayran kalan Mustafa Necati, ilk kıta görevine tayin edildiği Bursa'nın Karacabey ilçesinde, İstanbul'un hasretini çekmektedir:

*Uzaktarda kaldı ağlayası gözüüm,
Ayaklarım Kâliç'e baharı tepelerde geziyor,
Sırtım, yumuşak otlar üzerinde.¹⁰⁹*

1.4.2.2.2.3. Dinî ve Millî Unsurlar

“Yunus Toprağı'nu sevmiş ve o toprağın insanlarına gönül vermişim. Onların aşkları da mutlulukları da, derterleri de acıları da, yoksullukları da gönül zenginlikleri de benimdir.”¹¹⁰ diyen Mustafa Necati, şiirlerinde

Bir Kasabadan, Sevmek Varken, s. 71.
Türk Edebiyatı D., Ağustos 1981, s.25.

“aşk” duygularıyla bağılı olduğu milletinin maddî ve manevî değerlerini de dile getirmiştir.

Sanatçının şiirlerinde yer alan “dinî” ve “millî” unsurlar, “Dinî Unsurlar- Dinî Duyuş” ve “Millî Unsurlar” başlıkları altında incelenecektir.

2.4.2.2.2.3.1. Dinî Unsurlar-Dinî Duyuş

Mustafa Necati’de doğrudan dinî temalara tahsis edilen şiir yoktur. Ancak, dinî duyuş etrafında gelişen ve bu suretle “inanmış bir insan” la karşı karşıya olduğumuzu açıkça gösteren muhtelif mısralar ve kıtalar da az değildir.

Şiirlerinde Allah (17), Tanrı (9), Yaradan (4), Hakk (1), Rab (1) isimlerini toplam olarak 32 defa kullanan şair, İslâmiyet’e tereddütsüz inanır. Sıkıntılı bir ruh hâlinden kurtulduğunda, dinî duyuş tarzının da bir ifadesi olarak, Allah’a şükreder..

Toprağı avuştadım yalınayak

Allah’a çok şükür, kalmadı korkum!”

Şair, imanım da şartlarından biri olan “kader” e inancımı, muhtelif şiirlerde dile getirir:

İkinci Dünya Harbi başlamış, kader¹¹²

Çaresiz, bel bağlayıp kaderimize

Duruyorduk, burun buruna, göz göze.¹¹³

2.4.2.2.2.3.2. Millî Unsurlar

Mustafa Necati, derin bir “vatan, bayrak, istiklâl” sevgisine; kuvvetli bir “mâzî-tarih” bilgisine ve şuurlu bir “milliyet” duygusuna sahip bir sanatçıdır.

Şairin, “hazırlık devresi” ürünleri olarak değerlendirdiğimiz 1950’ye kadar yazılan şiirlerinde “vatan, millet, bayrak, Türk büyükler” sevgisini işleyen şiirler % 24 nispetinde iken; 1950’den sonraki şiirlerde, “içe dönüş” ün de bir ifadesi olarak daha çok “ferdî duygulanmalar” dile getirildiğinden, bu nispet % 8’e düşmüştür. Sanatçı, şuurlu bir “milliyetçilik” fikrine sahip olmakla birlikte, olgunluk devresinde ulaştığı, “Şiir yazıldığı dilin musihisidir”¹¹⁴

Malvi, Sevmek Varken, s. 84.

Bizim Destan’dan, Sevmek Varken, s. 124.

Türk Edebiyatı D., Ağustos 1981, s. 24.

düsturunun ve “Bazı günlük kavgalara (yani politika ve ideoloji) süre sokmak, ona kendi amacı dışında ödev vermek demektir.”¹¹⁵ anlayışının da bir sonucu olarak, daha çok, “ferdî ihlaslar”ı dile getiren şiirler yazmıştır.

Sanatçı, Sevmek Varken adlı eserinin “Anadolu Penceresi”; Güvercin Uçurmak’ın “Yunus Toprağı”; Kuşlar ve İnsanlar’ın “Kuşun Düşüncesi” bölümlerinde ve Ses Mimarlarımızdan Şiirler adlı eserinde de görülebileceği gibi, “milliyet duygusu” nu, “Türk büyükleri” ni, “vatan, bayrak ve istiklâl” sevgisini estetik ölçüler içinde işleyen şiirler de yazmıştır.

2.4.2.2.2.3.2.1. Milliyet Duygusu

“Bazen bir türküden, bazen bir halıdan, bazen de kuşlardan ve kuşluklardan yola çıkarak, benim insanlarımı anlatmaya çalışıyorum”¹¹⁶ diyen Mustafa Necati’nin şiirinde, her kesimden insanımızı görmek mümkündür: asker (43), çoban (17), terzi (7), bekçi (4), balıkçı (4), bakkal (3), öğretmen (2), sütçü (2), kasap, manav, berber, şair, başkomutan, şoför, postacı, mimar, sıvacı, bahçıvan...

Kendisi de bir “asker” olan Mustafa Necati, vatan ve millet sevgisini, daha çok, ülkemizin her köşesinden vatanî görevlerini

Aynı. s. 24.

Aynı. s. 25.

yapmak üzere “asker ocağı” na gelen “Mehmetçik” i merkeze yerleştirerek dile getirir:

*Gün oldu yokları bölüştük
Ekmeğ yerine, sigara yerine, su yerine
Gün oldu kuşlarla türkülerle
Dillenip yeniden sevdalandık
Dağların sürmeli gözlerine¹⁷*

1947’de yazılan ve Türklerin ana yurdu “Altay” lara işaret eden “Hele Bir Uyanmasın” isimli şiirdeki,

*Dedem Budin’de kalmuş adsız bir kahramandı
Ninemse Altayların vefalı bir yoldaşı¹⁸*

mısraları, şairin şuurlu bir “Türk milliyetçisi” olduğunu göstermektedir. Sanatçı, kökleri mâzîye dayanan “milliyet” duygusunu, “Kerem ile Aslı” hikâyesinde, “Koca Han” ın ağzından da dile getirir:

*-Atalarımızın da ataları
At üstünde yer, içer, uyurlarmış,
Vakitleri yokmuş ki şenlik için?
Geçmişler Asya’yı bir uçtan bir uca,
Kem birlik hem dirlik düzenlik için¹⁹*

⁷ Trakya’dan Köprü Kurduk, Güvercin Uçurmak, s. 88.

⁸ Hele Bir Uyanmasın, Davran D. ,15 Haziran 1948.

⁹ İki Kapı Arasında. Kerem ile Aslı, s. 84.

Mustafa Necati, Türkiye ile sınırlı olmayan, bütün Türk dünyasını içine alan bir milliyet anlayışına sahiptir. Sanatçı, bütün Türk boylarının dertleriyle, sevinçleriyle ilgilidir. “Kerem ile Aslı” isimli eserinin ilk mazumesinde, “sağ kolu olacak bir erkek evlad” ı olmadığı için kara kara düşünen İsfahan şahına;

Senin yurdun bizim yurdumuz değil mi?

*Senin derdin bizim derdimiz değil mi?*¹²⁰

diye seslenen şair, bütün Türklük âlemini kucaklayan bir millet sevgisini dile getirir.

2.4.2.2.2.3.2.2. Mâzî Fikri-Tarih Şuuru

“Geçmişle günümüzü kaynaştıran ve yarına açık kapı bırakan şiirler” i seven Mustafa Necati, şiirlerinde “üç zaman” ı (dün-bugün-yarın) birden yaşayarak, millet hayatındaki sürekliliği dile getirir.

Sanatçının, kendisiyle yapılan bir mülâkatta söylediği, “*Milletlerin hayatı dün’le başlayıp bugün’den geçerek yarın’lara ulaşır.*”¹²¹ sözleri ile,

Bir Malazgirt ağustosu, bir Dumlupınar,

Dünleri yarınlara bağlayarak

*Trahya’dan köprü kurduk Kıbrıs’a...*¹²²

¹²⁰ Koca Han’ın Düşüncesi, Kerem ile Aslı, s. 12.

¹²¹ Türk Edebiyatı D., Ağustos 1981, s. 25.

¹²² Tarakya’dan Köprü Kurduk, Güvercin Uçurmak, s. 88.

mısralarının örtüşmesi, şuurlu bir tarih anlayışına sahip olduğunu göstermektedir. Mustafa Necati'nin şiirinde bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Yukarıdaki mısralarda “ağustos” un zafer ayı olarak Türk tarihindeki önemine işaret eden şair,

Bir Mayıs'ı vardı Fatih'in

İstanbul'a bakar,

Bir Mayıs'ı vardı Mustafa Kemal'in

Samsun'a çıkar.

Mayıs ayları hürriyete gebe¹²³

mısralarıyla da, “mayıs” ayının benzer özelliklerini dile getirir. Şair, Türklerin “Altay”lardan başlayıp Avrupa içlerine kadar uzanan tarihî yürüyüşünü,

Dedem, bir Uç Bey'in adsız oğlu

Zamanın terkisinde uçuyorum

Anadolu'dan Rumeli'ye doğru¹²⁴

mısralarıyla dile getirir.

Millet hayatını, “dün-bugün ve yarın” perspektifiyle bir bütün olarak idrâk ettiğini söylediğimiz sanatçının zaman zaman “mâzî” nin milletimize gurur veren altın sayfalarıyla, “hâl”i karşılaştırdığı ve ortaya çıkan tabloda pek de memnun kalmadığı görülür:

Asker Uyumaz, Sevmek Varken, s. 126.
İstanbul resimleri, Türk Edebiyatı D., Şubat 1992.

*Neler olmuş, neleri unutmuşuz,
Masal hoşkleri gibi her şey tuz-buz,
Sisler arasında dün, bugün yarın?*¹²⁵

mısralarında şairin, millet hayatının sürekliliğini ifade etmek için kullandığı “dün-bugün ve yarın”ı “sisler” içinde görmesi, “hâl”den memnun olmadığını ve “gelecek”le ilgili endişeler taşıdığını ortaya koymaktadır. Aynı karamsar bakış açısı, “Sultanahmet Meydanı” isimli şiirde de kendini gösterir. Şiirin bütününde, Türklerin zaferlerle dolu tarihî macerasını gözler önüne seren şair,

*Görünür ufukta dün, bugün ve yarın,
Üç ırmak birleşir acı gölde...*¹²⁶

mısralarıyla “hâl”den hoşnutsuzluğunu “acı göl” terkihiyle dile getirir. “Göl”, “dün- bugün ve yarın” ırmakların doldurduğu “millet hayatı”nı sembolize etmektedir. Şiirlerinde “dün”le ilgili hiçbir olumsuz tablo bulamadığımız sanatçı, “göl”ün “acı”lığından “bugün ırmağı”nı sorumlu tutmaktadır. “Kâğıthane Zamanı” isimli şiirdeki,

*Ağzı kurumuş havuz başındaki aslanın
Elsiz, ayaaksız, şaşsı;
Zamana hayrat*¹²⁷

⁵ Hâfız Post, Ses Mimarlarımızdan Şiirler, s. 7.

⁶ Sultanahmet meydanı, Güvercin Uçurmak, s. 76.

⁷ Kâğıthane Zamanı, Sevmek Varken, s. 102.

mısraları, sanatçının “hâl”i ne şekilde gördüğünü daha açık bir şekilde ifade etmektedir.

2.4.2.2.2.3.2.3. Türk Büyükleri-Atatürk

Mustafa Necati'nin şiirinde, tarihimize altın sayfalar yazdıran Orhan Bey (1), İshak Bey (1), Ulubatlı Hasan (1), Fatih Sultan Mehmet (4) ve Mustafa Kemal Atatürk (36) gibi askerî ve idarî; “Ses Mimarlarımızdan Şiirler” adlı eserinde topladığı “Hafız Post’tan Leylâ Hanım’a kadar uzanan 25 Türk bestekârı”ndan başka Yunus Emre (10), Karacaoğlan (4), Koroğlu (3), Nedim (3) gibi kültürel sahada otorite olabilmiş pek çok Türk Büyüğünün isimleri -onlara beslenen hayranlık duygularıyla- anlatılmaktadır.

sanatçı, “İstanbul kapılarında” isimli şiirinde, Türklüğün gurur kaynaklarından biri olan “İstanbul’un fethi”ni ve “Fâtilh”ini ele alır:

Deniz kıyısında devrin askerleri,

Beyaz atlı adam dalmuş uzaklara,

Durgun sularla büyür düşüncesi.

Aşkın, sabahın, kalbin bulutlarında

Gürül gürül bir gök gürlemesi:

- Mehmet, ilk işin İstanbul'u almak ola!

Beyaz atlı adam dalmuş uzaklara¹²⁸

⁸ İstanbul kapılarında, Sevmek Varken, s. 127.

Şair, Türk milletinin yakın tarihte yetiştirdiği, asker ve devlet adamı “Mustafa kemal Atatürk”e, samimî duygularını dile getiren çok sayıda şiir yazmıştır. Mehmet Çınarlı'nın, *“Karaer, Hisarcılar içinde Atatürk'e en güzel şiirleri yazanlardan biridir.”*¹²⁹ sözleri de, Mustafa Necati'nin şiirinde “Atatürk” temasının yerine işaret etmektedir.

Mustafa Necati, Atatürk'ü ele aldığı şiirlerini daha çok Hisar dergisinin “kasım” sayılarında yayınlamıştır. “Atatürk, İnanmak Gibi”, “Mustafa Kemal'i Düşünürken”, “30 Ağustos”, “Kasım Düşüncesi”, “Mustafa Kemal Rüzgârı”, “Bizim destan'dan” isimli şiirler, bunlardan bazılarıdır. Sanatçı, “Kuşlar ve İnsanlar” adlı eserinin “Kasım Düşüncesi” bölümünü, “Atatürk” temalı şiirlerden oluşturmuştur.

Sanatçı, “Mustafa Kemal Mayısı”, “Mustafa Kemal Rüzgârı”, “Mustafa Kemal'in Oğlu Hürriyet” gibi teşbih ve telmihler de yaparak, “Atatürk” temasını, şahsî üslûbunun bir parçası hâline getirebilmiştir.

1.4.2.2.2.3.2.4. Vatan-Bayrak-İstiklâl

“Vatan-bayrak ve istiklâl”, milletin varlığını ortaya koyan üç temel unsurdur. Bunlar, biri eksildiğinde diğerleri de ortadan kalkacak olan “hassas” denge unsurlarıdır. Tek başına bayrak, bir kumaş parçasından; ülke de toprak parçasından öte bir anlam ifade etmez; bunları anlamlı kılan “terkip”tir.

Türk milleti,tarihinin her safhasında bu “üç kavram” a birden sahip olmuş, “kutsal” saydığı değerler için, gerektiğinde hiç çekinmeden “topyekün” canını ortaya koymuştur. Tarihimiz bunun örnekleriyle doludur.

“topyckün” canını ortaya koymuştur. Tarihimiz bunun örnekleriyle doludur.

“Asker” şairlerimizden olan Mustafa Necati, Türk milletinin “*şehitlere toprağın bolu nasip olur*” düsturundan hareketle, kutsal bildiği değerler için seve seve can verecek yapıdaki “millî karakter”ini,

*Askere nasip olur toğrağın bolu,
Bir rüzgâr eser şehit kanı kokulu,
Mehmed'in gömleği, Mehmed'in kâkülü
Bir çalya tahılmuş bayraklaşıyor.¹³⁰*

mısralarıyla dile getirmektedir.

Şair, halk arasında söylenen askerlik görevinin kutsallığını dile getirmek için söylenen, “asker yorulmaz”, “asker acıkmaz”, “asker uyumaz” sözlerini,

*Anne meme yerine hürriyet verir de önce
Asker acıkmaz*

.....
*Bir başka renk verir yalın ayaklara
Bir başka güç, vatan toprağı,
Asker yorulmaz.*

.....
*Su uyur, düşman uyur, ağam
Asker uyumaz¹³¹*

3izim Destan'dan. Sevmek Varken, s. 124.
Asker uyumaz, Sevmek Varken, s. 125.

mısralarıyla şiirleştirir ve Türk askerinin bu gücü, “vatan ve istiklâl” aşkından aldığını söyler.

Sanatçı, “Anadolu toprağı”nın Malazgirt zaferiyle “Türk yurdu” hâline gelişini de -Yahya Kemal’i çok yakından hatırlatan- şu mısralarla dile getirir:

*İşte Malazgirt'ten gola çıkan / ay
Işığundaki Müslüman ordu
Ki Türk eden rüzgâr, Türk eden su
Baştan başa Anadolu toprağını¹³²*

3. SONUÇ

Mustafa Necati'nin çocukluk yılları, kış geceleri yakacağı bol evlerde toplanılarak, halk hikâyeleri ve masalların anlatıldığı, Karacaoğlan'dan koşmaların ve türkülerin çalınıp söylendiği bir muhitte geçmiştir. Sanatçının ilkokul ikinci sınıftan vefatına kadar kesintisiz olarak şiir yazmasında, böyle bir “mahalle atmosferi” nin büyük rolü olmuştur.

Sanatçı, şahsî bir üslûba ulaşmıca kadar, şiirinin iç ve dış yapısında yoğun çalışmalar yapmıştır. Karaer'in şiir hayatını, “hazırlık” ve “olgunluk” devresi olmak üzere iki döneme ayırmak mümkündür.

1938-1950 yılları arasında yazılan ve iç ve dış yapı özellikleriyle henüz şahsî bir terkibe ulaşılammayan şiirler, “hazırlık devresi” ürünleri olarak değerlendirilebilir. Şair, üslûp arayışı içinde olduğu bu şiirlerde, vezin -kafiye ve nazım birimi gibi - henüz şekil yapısını şekil yapısını kuran- unsurları, geleneğin kuvvetli tesiri altında kullanır. Şiirin iç ve dış yapısı zamanla tekâmül eden sanatçı, halk şiirini taklit etmektan kurtularak, şuurlu bir senteze dayalı, şahsî bir üslûba ulaşır. Bu devrenin sonlarında şekil ve muhteva, şiirin iki ayrı unsuru olarak kalmamış, estetik terkibe kavuşarak, “âhenkli bir bütün” hâlini almıştır.

Sanatçının 1950'den sonra yazdığı şiirler ise, artık şahsiyet teşekkülünün tamamlandığı, “Mustafa Necati Karaer” damgasını taşıyan “olgunluk devresi” ürünleridir. Önceleri umumiyetle halk şiiri tarzında manzumeler yazan şair, geline bu merhalede, şiirinin iç ve dış yapısını şahsî üslûp anlayışına göre kendisi tesis etmeye başlamıştır.

Düşük bir nispette de olsa, olgunluk devresi şiirlerinde geleneğe ait nazım şekillerini aynen ya da üzerinde değişiklikler yaparak kullanan şair, şahsî üslûp özelliklerini asıl ortaya koyan şiirlerini, büyük bir nispette (% 80'in üzerinde), “serbest düzenli nazım şekilleri” yle yazmıştır. Eşit sayılı mısralardan meydana gelen bentlerle ve kaideleri geleneğe bağlı veya şair tarafından tespit edilmiş kafiye örgüsüyle vücuda getirilen bu nazım şekilleri, serbest vezinle esnetilmiş ve Mustafa Necati'nin şahsî üslûbunu oluşturmuştur. Nazım birimi ve kafiye ile kurallara bağlanırken, serbest vezinle sınırları genişleten bu şiir anlayışı, şairin olgunluk devresi şiirinin şekil yönünden temel vasıflarını meydana getirmektedir.

Mustafa Necati'nin olgunluk devresi şiirlerinde yerleşerek üslûbunun orijinalliğini sağlayan ve edebî şahsiyetin en belirgin özelliklerinden biri olan hususî duyuş tarzı, şiirinin her devresinde görülen “yalnızlık, can sıkıntısı, hüznün, korku, ölüm” gibi temalarla tezahür etmiştir.

Şiirlere hakim olan bu karanlık ruh tablosu, şairin çocukluk yıllarına kadar uzanan bir alt yapıya sahiptir. Vefat eden babasının acısına henüz ortaokul birinci sınıf öğrencisiyken katlanmak zorunda kalan Karacır, 2. Dünya Savaşı'nın ülkemizde meydana getirdiği ekonomik darboğazı, yetim bir çocuk olarak yakından yaşar.

Sanatçı, tahsilini askerî okullarda tamamlamak üzere aile ocağından ayrılarak , başka şehirlere girmiş ve böylece, o dönem

şairlerinde “gurbet acısı, sıla hasreti” gibi duygular, hakim tema hâline gelmiştir.

Mustafa Necati, hayatının büyük bir kısmında, sebebi kesin olarak teşhis edilemeyen mide ağrısından şikayetçi olmuş, biri çok ağır olmak üzere iki ameliyat geçirdiği halde, bu ağrıdan kurtulamamıştır. Sanatçının şiirlerinde görülen “ölüm” temasında, yaşamış olduğu sağlık probleminin izlerini görmek mümkündür. Çocukluk yıllarında çekilen sıkıntılara, sağlık problemi de katıldığında, şiirlerindeki karamsar ruh tablosunun izahı kolaylaşmaktadır. Zira, “aile, çevre ve okul” un insan şahsiyetinin teşekkülünde ne derece rol oynadıkları; beden “sağlığı ile ruh sağlığı arasında nasıl bir denge kurulduğu, ilgili bilim dallarınca aydınlığa kavuşturulmuştur.

Mustafa Necati'nin üslûbunu kuran unsurlar arasında, zengin muhayyilesinin önemli bir yeri vardır. Çocukluk ve gençlik yıllarını, “hikâye ve masal” atmosferinin hakim olduğu bir muhitte geçiren şair, edebî faaliyetinin her safhasında bu zengin ve köklü kaynaktan faydalanmasını bilmiştir.

Karaer, şiirin hammaddesi olan dilin, aynı zamanda toplumun fertleri arasında anlaşmayı sağlayan sosyal bir görevi olduğunu, sadeleştirme hareketlerinin ilmî temeller üzerinde yapılması gerektiğini her fırsatta dile getirir.

Sanatçı, dilimize başka dillerden geçmiş, ancak Türkçeye mal olmuş kelimelerin tasfiye edilmesine her zaman karşı çıkmıştır. Şairin,

menşei ne olursa olsun, dilimizdeki yabancı kelimeler karşısındaki tavrı, “Genç Kalemler”in “Yeni Lisan” prensibi ile uygunluk gösterir.

Mustafa Necati'nin şiirlerindeki kelime kadrosu, % 78 Türkçe, % 22 de yabancı menşeli kelimelerden oluşmaktadır. Bunlar, - gerek Türkçe, gerek yabancı menşeli olsun- halkın büyük bir kesimi tarafından bilinen ve günlük hayatta da kullanılan, yaşayan kelimelerdir. Bu tutumun sebepleri arasında, “Türkçenin bilim ve kültür dili olarak yetersiz bir dil” olduğu iddiasına ,cevap verme gayretinin de bulunduğunu düşünmek yanlış olmaz.

Şiir, temel malzemesi olan dilden seçmeler yapılarak vücuda getirilen bir kompozisyonudur. Gerçi, her türdeki edebî eserin temel malzemesi dildir. Ancak, bu temel malzeme, şiir için çok daha şahsî ve hususî olarak kullanılmayı gerektirir. Kelimeler, şiirdeki yerlerini sadece “mânâ” değil, “ses” yapıları da değerlendirilerek alırlar. Böyle bir yapı içinde birbirleriyle temasa geçen kelimeler, ses ve mânâ kompozisyonundan doğan bir iç ahenk meydana getiriler ki, şiiriyeti sağlayan asıl unsur da budur.

Dilin “şahsî ve hususî” bir şekilde kullanılması “üslûp”u doğurmaktadır. Şahsî üslûp sahibi her şair gibi Mustafa Necati de, duygu, düşünce ve hayallerini dilden süzmeçler yaparak seçtiği kelimelerle, kendisine has, sağlam bir şekil yapısı içinde dile getirir.

Şiir dili, tesir gücünü daha çok “ses” unsurundan alır. Mustafa Necati'nin üslûbunda, hem anlamı kuvvetlendirmek, hem de musikiî temin edebilnek gayesi ile kelime, kelime grubu ve mısra tekrarları

hususî bir yere sahiptir. Sanatçı, olgunluk devresinde ulaştığı, mısra uzunlukları belirli bir ritme bağlı olmayan serbest vezinli şiir yapısı içinde, ritim unsuru olarak tekrarlardan şuurlu bir şekilde faydalanmıştır.

Sanatçının, uzun bir arayış devresinden sonra karar kıldığı serbest vezinle kurulan şiir yapısı içinde, bir ahenk unsuru olarak kafiyenin önemli bir yeri vardır. Şair, kafiye'nin ses tekrarı yoluyla doğurduğu musiki değeri yanında, “ bünyesinde bulunduğu kelimenin anlamını destekleyerek, daha etkili kılabilme” özelliğinden de geniş ölçüde faydalanabilmiştir.

Gençlik dönemi ürünlerini, Garipçilerin şiiriyeti sağlayan ne varsa atarak, temelsiz bir şiir yaratmaya çalıştıkları 1940'lı yıllarda halk şiiri tarzında yazan Mustafa Necati, giderek, geçmişle bugünü kaynaştıran bir şiir anlayışına ulaşmış ve senteze dayalı, orijinal bir kompozisyon vücuda getirmiştir.

Ulaşılan bu kompozisyon, “yenilik” adı altında -Garip'le başlayan ve İkinci Yeni'yle devam eden- Türk şiirini ve dilini tahrip edici anlayışlara ve uygulamalara -Hisar şairlerinin ortak tutumuyla destekli- bir set olmuş ve hâsıl olan yenilik ihtiyacını doğru mecraya sevk etmiştir.

Şiiri meydana getiren unsurlardan biri de, “hayal”dir. Sanatçılar, zengin, kuvvetli ve çok yönlü tahayyül kabiliyetleri sayesinde, dış dünyadaki varlıkları ve olayları -duygu ve düşüncelerini de katarak; teşbih, istiare ve mecazlarla- daha farklı gösterebilme (imajlaştırma)

yeteneğine sahip insanlardır. Sanatkârın hayal unsurlarını kullanmada gösterdiği orijinallik, şahsî üslûbu kuran temel unsurlardan biridir.

Üslûbu üzerinde yaptığımız çalışmalar gösteriyor ki, Mustafa Necati, hayal dünyası zengin bir şairdir ve şiir üslûbunu kuran unsurlar arasında zengin “muhayyile”sinin önemli bir yeri vardır. Şair, duygu ve düşüncelerini kendine has (özellikle sevgili ve zaman etrafında geliştirilen) imajlarla süsleyerek, muhtevayı şiir sınırları içinde ele almayı başarabilmiştir.

Bütün bu çalışmalara dayanılarak, Mustafa Necati'nin şiirin temel malzemesi olan dili ve duygu-düşünce ve hayalleri şahsî bir şekilde kullanarak orijinal bir terkibe ulaştığı söylenilebilir.

Mustafa Necati Karaer, gerek dil ve üslûbundaki şahsîlik, gerek şekilde gösterdiği titizlik ve gerekse şiir cehdinin bütünündeki sağlam kompozisyon ile, 1950 sonrasında gelişen Türk şiirinde önemli bir yere sahip olabilmiş şairlerden biridir.

4. EKLER

EK	Sayfa
1. Mustafa Necati Karaer'in Bir Fotoğrafi.....	200
2. a) Nüfus Hıviyet Cüzdanı Sureti.....	201
b) Emekli Subay Kimliği	202
c) Askerî Liseyi Bitirme Diploması	203
d) Harp Okulu'nu Bitirme Diploması	204
3. Ankara Üni. Hukuk Fakültesi'ni Bitirme Diploması	205
4. Yazarlar Birliği'nce Verilen “Yılın Şairi Ödülü” (1985).....	206
5. Müzik-San Vakfı Tarafından Verilen “Üstün Hizmet Armağanı”	207
6. Mustafa Necati Karaer Biyografisinin, “Büyük Biyografi Ansiklopedisi” ne Kabulü	208
7. a) El Yazısı Örneği	209
b) Kendi El Yazısı ile Bir Şiiri	210
8. Bestelenmiş Bir Şiirinin Notaları	211
9. Vefat İlânı	212

I. Mustafa Necati Karaer'in Bir Fotoğrafi

Cüzdan No. ... 81697 - I

NÜFUS HÜVİYET CÜZDANI SURETİ

Soyadı	KARHER
Adı	MUSTAFA
Babasının adı	HASAN HÜSEYİN
Anasının adı	LATİFE
Doğum yeri ve yılı	KAYSERİ 2-4.1929
Dini	İSLAM
Medenî hali	EVLİ
Vilâyeti	KAYSERİ
Kazası	-
Mahalle veya köyü	-
Nahiyesi	TACEDDİN
Sokağı ve ev No.	- 49
Cilt ve Sayfa No.	9 8
Ne suretle verildiği	ZARFI

Bu Nüfus cüzdanında adı ve hüviyeti yazılı olan *MUSTAFA KARHER* *KAYSERİ* Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak Nüfus kütüğünde kayıtlıdır. Bu cüzdan *KAYSERİ* Nüfus idaresinden verilmiştir. 16-8-1951

2. a) Nüfus Hüviyet Cüzdanı

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

EMELİ SUBAY	
	
	
KART № 188120 K.	
SNF. RÜTBESİ	İs. Kd. Bnb
ADI	Mustafa
SOYADI	KARAER
BOYU GÖZ R.	1.69 kahverengi
ORGAN VE DOKU BAĞIŞI	EVET ☐ HAYIR ☒ BÜBREK ☐ HEPSİ ☐
İMZASI	
VEREN MAKAM RÜTBESİ, ADI SOYADI, İMZASI	Omer İÇDEMİR Per. Kd. Bnb AKsaray As. S. B.
KİMLİK KARTI	

BULANIN EN YAYIN ASKERİ BİRLİĞE TESLİMİ GEREYİR	
NOFUS COZ. NO	181697
İLİ	Kayseri
İLÇESİ	
KOYU/MAH.	Tacettin mah.
KOTOK SIRA NO.	49
CİLT NO.	9
SAYFA NO	8
SİCİL NO:	949-3
İHDİS HALLİ	Evli
BABA ADI	H. Hüseyin
DÜĞÜN TARİHİ	1929
EM. S. SİC. NO:	29-511-02
VERİŞ TARİHİ	
TABANCA NO	
KAN GRUBU	O Rh(-)
BULANIN EN YAYIN ASKERİ BİRLİĞE TESLİMİ GEREYİR	

2. b) Emekli Subay Kimliği

Türkiye Cumhuriyeti
Millî Eğitim Bakanlığı
Askerî Liseyi Bitirme Diploması

Diploma Genel Numarası **4443**

(**Kubuk**.....) Askerî Lisansından **Hürşeyin**..... sıfılı
Mustafa Karer Liseste Felsefe, Felsefe, Fizik, Sosyoloji,
Psikoloji, Tarih, Coğrafya, Matematik (Çebir, Geometri ve
Astronomi) Fehal sıfısı (Fizik ve Jeoloji) Fizik, Kimya,
Yabancı dil (.....**Almanca**.....) Askerî ve Belen eğitim
derslerinden imtihanlar geçterek (**Rahmi**.....) derecede liseyi
bitirme diploması almışın hak kazanmıştır.

11.2.1947

Lise Müdürü
Kur. Alb.
[Signature]

Tedrisat Müdürü
[Signature]

Askerî Liseler Müfettişi
[Signature]
Hacı Şeyyaz

[Signature]

Adı ve soyadı	Mustafa Karer
Babasının adı	Hürşeyin
Doğduğu yer	Kayseri
Doğduğu yıl	1929
Diplomayı veren Lise	Kubuk As. Lisesi
Talebinin okutulduğu okul ve kesim No.	No=1642 K3. 6
Bitirme Ders yılı	1946-1947

2. c) Askerî Liseyi Bitirme Diploması

T. C.

Dönem : 104
Genel mercut : 623
Genel derecesi : 19
Sınıf mevcudu : 49948-3
Sınıf derecesi : 949-3
Disiplin notu : 97.33
(Bütün 100 olan numaranın)

İstiklâm :
Abdi saygıde : Mustafa Karar
Baba adı : H. Hüseyin
Memleketi : Kayseri
Doğum : 1929

Diploma No. 42691

Yukarıda künyesi yazılı ve fotoğrafı bulunan Harp Okulu öğrencisi 1947 - 1949 yılları derslerini görmüş, okulu -Sı- derece ile bitirmiş ve ablık bakımından da subaylığa layık görülmüştür.

30 Ağustos 1949

Harp Okulu Komutanı
Tümgeneral
(Fazil Bilge)

2. d) Harp Okulu'nu Bitirme Diploması

3. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni Bitirme Diploması

M. Necati Karaer
 Sür dalında
 'Kerem ile Aslı' adlı eseriyle
 Yazarlar Birliği tarafından
YILIN ŞAIRİ
 seçilmiştir. 1985

Yönetim Kurulu

W

اتحاد المحررين التركي YAZARLAR BİRLİĞİ

WRITERS UNION OF TURKEY

PK 294 YENİŞEHİR/ANKARA
 P O B. 294 YENİŞEHİR/ANKARA TURKEY

العنوان: ص ب - ٢٩٤ - يكي شهر / انقره - تركيا

4. Yazarlar Birliği Tarafından Verilen "Yılın Şairi" Ödülü (1985)

Üstün Hizmet Armağanı

Türk Folkloruna
Üstün Hizmet veren

Sayın M. Necati Karaer'e

Takdir ve Şükran
Duygularıyla Sunulmuştur

PROF. DR. FARUK K. TIMURTAŞ

Jüri Kurulu Başkanı

TAHIR KUISI MAKAL

Yönetim Kurulu Başkanı

F. Timurtaş

Tahir Kuisi

MÜZİK-SAN
VAKFI

5. Müzik-San Vakfı Tarafından Verilen "Üstün Hizmet Armağanı"

GÜNÜMÜZ TÜRKİYESİNDE
KİM KİMDİR
WHO'S WHO
IN TURKEY

2nci Baskı 1987-88

Büyük Biyografi Ansiklopedisi

Mustafa Necati Karaer

biyografisini oybirliği kararı ile içermektedir.

PROFESYONEL LTD
Yayın Konseyi

"Çağdaş toplumun ileri gitmesinde belirgin hizmeti geçen kişilere saklı olan yayınlanma önceliği kendilerinin gelecek kuşaklar tarafından anılmasını ve öğrenilmesini sağlama amacına yöneliktir."

6. Mustafa Necati Karaer Biyografisinin, "Büyük Biyografi Ansiklopedisi" ne Kabulü

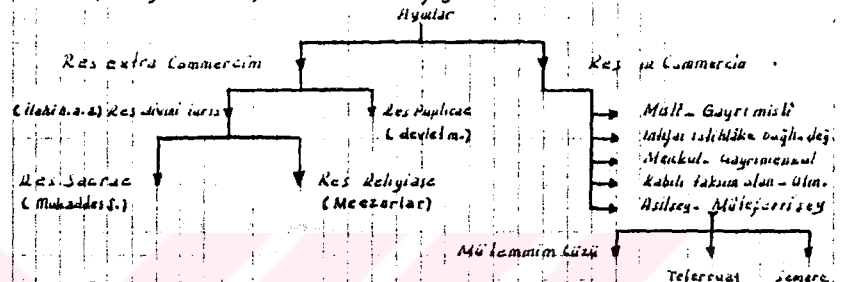
tek bir ayın kabul edilir. Misâller: Bina, araba, makine gibi...

Uyuyan Mülkiyet [Dominium Dormiens]: Kısımlar bir araya getirilmeden önce başka başka kimselerin mülki ise durum ne olacak!

- o Mülkiye hakkı zayi olmaz. Fakat dermeyanda edilemez. [uyuyan mülkiyet]
- o Parçanın maliki tejjikim dava edebilir. Mülkiyet hakkı yeni devr edilince
- o Büyük: şeyin mülkiyetinin vuzu olup olmadığına bakar. Mülkiyetin vuzü olursa mülkiyet hakkı sübut eder. İr. ve Türk. H. kabul ettiği istisna: yâdücü İr. Hk., yarıya mülki bir zarar vermiyorsa istisnâda çâizdir.

AYINLARIN NEVİLERİ:

Aynaların, işaaların muamelelerine mevzu olmaları lâzım dir. Yoksa ayın sayılmazlar. Bu sebeple aynaları aşağıdaki şekilde tammî gerekir:

A. Res Extra Commercium: Akr. verile mevzu olmayan aynalar dir.

1. Res divini iuris [İlahî hukuka ait aynalar]: Hâkâra ait aynalar olup mülkiyeti, allâka aittir.
 - a) Res Sacrae [Mukadderat]: Doğrudan doğruya ilâhlar tarafından kullanılan şeyler. Misâller: masbeller, dini ayinlere yarayan şeyler, ilâhî cisimleri gibi... Mülkiyet H. yoktur.
 - b) Res Religiose [Mezarlar]: Gayrimenkul mülki, toprağa bir kısmıyi deşarfedikçe öyer, muamelede elverişli hale gelirdi. Bugün mezarlar na. ferdi mülkiyet mevuttur.
2. Res Publicae [Âmmeye ait mallar]: Bunlar, Roma devletine mallarıdır. Hâzineye aittir. Önceleri Roma d. na. hukuki münasebetlerinde Âmma H. tefrik olunurdu. Dolayısıyla bu mallar (res extra commercium idi. Ripahere hususîti. u. alınmaya başlandı. Besebeple mallar. vârinde (devlete ait) devletin ferdi mülkiyeti. m. ün. küen oldu. Daha sonraları da umumuna istifadesine yarayan şeyler tefrik olundu. Yollar, kamantlar, neydaht.

B. Res in Commercio: Muamelede elverişli aynalar.

1. Mülki şeyler - Mülki olmayan şeyler [fungibilis - infungibilis]
 - o Mülki malur, muamelede elverişli, muayyca ölçülerle, muamele görür. Kâmur, kâmus.
 - o Mülki olmayan şeyler, müteferriş parçalar halinde olup satılır. Al. Kitap, kalem... gibi...
 - o Bu tefrik, ayin haklardan ziyade borçlar hukuku için âamliştir.
 - o Mülki şeyleri borçlanmas. olan kimsa kâidolan nevi ile muayyca bir şeyin borçludur. Buza mukabil ferdi ile muayyca bir şeyin borçlusu dünyada bir taze bulunan bir şeyin borçlusudur.
 - o Ferdi ile muayyca ve acı ile muayyca şeyler ile mülki ve gayrimülki şeyler karıştırılmamalı. Bir şeyin mülki olup olmadığı muamelede taysin eder. Hâlbuki (nevi ve ferdi) de bunu taysin eder. Misâli: farap mülki m. idi. Evvâf. feliclip son şeyi vermez ferdi m.
2. İstifade ile ilgili olan ve Qımiyan Mallar [consumptibilis - inconsumptibilis]
 - o İstifade ile ilgili olan mallar. Yani kullanılabilmek, faydalanmak için sarfeleri icâbeder. Gıda maddeleri, para. elbiseler zamanla kullanılmaz hale geldiğinden.
 - o İkiniciler. kullanılabilmek sarf edilmez. Bina, masa v.s...

7. a) Şairin El Yazısı Örneği

EL YAZILARI İLE ŞİİRLERİ

BAHAR KURŞUNLARI

I.

Kulaklarımda ses bulutları,
Orta yerinde vurdular baharları,
Bir danda kurşun almazdı.

İsterseniz kayısı çiçeklerine sorun
Bütün tabancalar boştu, basbelli,
Kurşun çıkmadı, ses çıkmadı.

II.

Çeşmelerin sesi mi, inanamaz;
Ya bu mavî kurşunlar, yeşil kurşunlar, mor kurşunlar,
Yüreğimin dört köşesinde yatar?

Güneşin arasında binmişiz,
Jümün kuyulara girmek bile yücel
Varsa işimizi isten bir keman.

III.

Kanat sesleridir kirlenmişler,
Akyünlüün ilk türküsü, ilk sevinç;
Yağmursuz bulutlar buş bir başın.

Kimselele suçu yok, ben istedim,
Sarımsız yüreğine, sevmiş yüreğine
Bahar kurşunlarıyla delik deşik...

Mustafa Necati Karaer

7. b) Kendi El Yazısıyla Bir Şiiri

Usulü : Düyek

HÜZAM ŞARKI:

Müzik : İsmail STENKAYA

Süre : 4.42

Söz : Mustafa Necati KARAER

♩ : 150

* BU DÜNYADAN BİZ DE BİRGÜN GİDERİZ *

ARANAGME

BU DÜN YA DAN BİZ DE BİR GÜN Gİ DE RİZ

BU DÜN YA DAN BİZ DE BİR GÜN Gİ DE RİZ

(S A Z)...

SÜR GÜN GEL DİK EY DOST (saz) SÜR GÜN Gİ DE RİZ
TÖVBE TUT MAZ Vİ NE - (saz) VUR GÜN Gİ DE RİZ

SÜR GÜN GEL DİK EY DOST (saz ...) SÜR GÜN Gİ DE RİZ SON
- TÖVBE TUT MAZ Vİ NE - (saz ...) VUR GÜN Gİ DE RİZ

(S A Z)...

HER GÜ ZEL DEN AV RI (saz) VUR GÜN YE SEK DE

HER GÜ ZEL DEN AV RI VUR GÜN YE SEK DE

(S A Z)...

BU DÜNYADAN BİZ DE BİRGÜN GİDERİZ,
SÜRGÜN GELDİK EY DOST, SÜRGÜN GİDERİZ;
HER GÜZELDEN AVRI VURGUN YESEK DE,
TÖVBE TUTMAZ VİNE VURGUN GİDERİZ.

8. Bestelenmiş Bir Şiirin Notaları

VEFAT

Kayseri eşrafından, merhum Hasan ve Latife Karaer'in oğlu, merhum Nimet ve Ahmet Altmışyedioğlu'nun damadı, merhum Ahmet, Ali ve Mehmet Karaer'in kardeşi, merhum Av. Mehmet Altmışyedioğlu, Hüseyn Altmışyedioğlu, Nuran Küçükkemal'in enişteleri, Cem ve Can'ın babaları, şükran Karaer'in değerli eşi şair

BASIN İLÂN KURUMU
GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

MUSTAFA N. KARAER

15 Mart 1995 günü Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. Cenazesi bugün (16 Mart 1995. Perşembe) Levent Camiinde kılınacak öğle namazını müteakip, Kağıthane Hasdal mezarlığında toprağa verilecektir. Allah rahmet eylesin.

AİLESİ

ÖZET

Mustafa Necati'nin hayatını, şahsiyetini ve şiirlerini bütün yönleriyle değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışma, iki bölümden meydana gelmektedir.

“Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri” ismini taşıyan birinci bölümde, Mustafa Necati Karaer'in biyografisi verilmiş, şahsiyet özellikleri ve bunları hazırlayan sebepler tespiti çalışılmış ve bütün eserleri kısaca tanıtılmıştır.

“Mustafa Necati Karaer'in Şiiri” isimli ikinci bölümde ise, sanatçıya ait bütün şiirler, “metin tahlilleri” doğrultusunda tahlil edilerek, sanatçının şahsî üslûp özelliklerinin tespitine çalışılmıştır.

Araştırmamız “Sonuç”, “Ekler”, “Bibliyografya” ve “İndeks” bölümleriyle son bulmaktadır. “Sonuç” kısmında, bir özet verilmiştir.

SUMMARY

The aim of this two-part study is to assess in all aspects the life, personality and works of the late 19th century Turkish poet Mustafa Necati Karaer.

The first part consists of a biography of the poet entitled 'Life, Character and Works' in which the nature of the man and the reasons for his uniqueness are examined together with a brief introduction to his entire oeuvre.

The second part entitled 'The Poems of Mustafa Necati Karaer' concentrates on examining in detail the individual aspects of his style by means of Text Analysis applied to all the poems.

At the end can be found chapters containing a Conclusion, Bibliography, Index and Appendices with a summary the researcher's work in the Conclusion section.

BİBLİYOGRAFYA

****HAKKINDA YAZILANLAR***

****BAŞVURULAN KAYNAKLAR***

BİBLİYOGRAFYA

1.MUSTAFA NECATİ KARAER HAKKINDA YAZILANLAR

Mustafa Necati Karaer hakkında yazılanları Şu Şekilde tasnif edebiliriz:

A. Dergi ve Gazete Yazıları

- a) Makale, Hatıra ve İncelemeler
- b) Mülâkatlar

B. Bahis Ayıran Kitaplar

- a) Edebiyat Tarihleri
- b) Edebiyat Antolojileri
- c) Ansiklopediler
- d) Muhtelif Kitaplar

Bibliyografyada her madde, yazarın soyadına göre sıralanmış; aynı yazara ait olanlar, tarih sırasına konulmuştur.

A. DERGİ VE GAZETE YAZILARI

a) Makale, Hatıra ve İncelemeler:

1. AKBAL, Oktay. "Erken Açan Erik Ağacı", Cumhuriyet Gzt., 2 Ağustos 1981.
2. AKDAĞ, M. Zeki, "Güvercin Uçurmak", Her Gün Gzt., 19 Ağustos 1977.
3., "Mustafa Necati Karaer", Türk Edebiyatı D., s.258, Nisan 1995.
4. AKENGİN, Yahya, "Güvercin Uçurmak", Hisar D., Temmuz 1977.
5., "Kuşlar ve İnsanlar", Doğuş Edebiyat D., Ağustos-Eylül 1983.
6. AKKUŞAK, Osman, "Hisar Mektebi ve Hisar Şairleri-5", Zaman Gzt., 6 Şubat 1989.
7., "Hisar Mektebi ve Hisar Şairleri-6", Zaman Gzt., 7 Şubat 1989.
8. Ankara Bayram Gazetesi.(İmzasız), "İşte Yılın Şairi, İşte Yılın Şiiri", 3 Ağustos 1981.
9., "Kültür ve Turizm Bakanlığı Yılın Şiir Kitabını Yayınlıyor", 23 Temmuz 1982.
10., "Kerem ile Aslı ve M. Necati Karaer". 21 Haziran 1985.
11. ANLAROĞLU. Kemal. "Karacaoğlan". Akşam Gzt. 14 Aralık 1973.

12. ARISOY, M. Sunullah, "Sevmek Varken", *Panorama Gzt.*, 4 Nisan 1972.

13. BAKİLER, Yavuz Bülent, "Mustafa Necati Karaer", *Millî Kültür D.*, Ekim 1985.

14. BALTACIOĞLU, Samime, "Mustafa Necati Karaer", *Yeni Adam D.*, Mayıs 1972.

15. BEĞENÇ, Cahit, "Şairler Günü", *Ulus Gzt.*, 19 Aralık 1948.

16. BELLİ, Şemsi, "M. N. Karaer ve İlk Eseri Sevmek Varken", *Memleket Gzt.*, 29 Nisan 1972.

17. BILDIRKİ, O. Hasan, "M. N. Karaer'in Şiiri Üzerine", *Hisar D.*, Ağustos 1969.

18., "Sevmek Varken'in Düşündürdükleri", *Hisar D.*, Aralık 1972.

19. *Birlik Gzt.* (Yugoslavya). "Şiir Akşamlarına Türkiye'den Necati Karaer ile İlhan Geçer Katılıyor", 14 Ağustos 1984.

20., "Uluslararası Struga Şiir Dergisi", 23 Ağustos 1984.

21., "Bahar Kurşunları", 25 Ağustos 1984.

22. BUĞRA, Tarık. "Bir Dergi, Üç Kitap", *Tercüman Gzt.*, 25 Mart 1970.

23., "Vay Namussuz Vay", *Tercüman Gzt.*, 25 Şubat 1979.

24. BÜRÜN, Vecdi. "Güvercin Uçurmak", *Orta Doğu Gzt.*, 12 Temmuz 1977.

25., "M. N. Karaer'in Kerem ile Aslı'sı", *Doğuş Gzt.*, Temmuz 1986

26. *Cumhuriyet Gzt.* (İmzasız). "Struga'da Türkiye'yi Karaer ve Geçer Temsil Edecek", 20 Ağustos 1984.

27., "İnanç'a Göre Yılım Sanatçıları", 8 Ocak 1985.
28. Çağrı D. (İmzasız). "M. Necati Karaer Anlatıyor", Mayıs 1972
29., "Sevmek Varken", Mayıs 1972.
30. ÇINARLI, Mehmet. "Sanatçı Dostlarım: Mustafa Necati Karaer", *Töre D.*, Kasım 1971.
31., "Mektuplar XIII", *Türk Dili D.*, Ekim 1972.
32., "Karaer'in Ardından", *Türk Edebiyatı D.*, s.258, Mayıs 1995.
33. ÇOKUM, Sevinç. "M. Necati Karaer Hakkında", *Türk Edebiyatı D.*, s.258, Nisan 1995
34. Devrim Gençliği D. (İmzasız). "Şiir Üzerine", Mart 1954.
35. Doğuş Gzt. (İmzasız). "Kerem ile Aslı", 13 Mayıs 1985.
36. DSİ Bülteni (İmzasız). "DSİ Sanat gecesi", Ocak 1960.
37. Durum D. (İmzasız). "Kültür Bakanlığının Atatürk Şiir Ödülünü M. Necati Karaer Kazandı", Temmuz 1981.
38. EMİRMAHMUDOĞLU, A. Saim. "Karacaoğlan'ın Yaşadığı Yüzyıl", *Türk Folklor Araştırmaları D.*, s.334, Mayıs 1977.
39. , "Karacaoğlan Seleksiyonu", *Türk Folklor Araştırmaları D.*, s.360, Temmuz 1979.
40. , "Karacaoğlan Seleksiyonu", *Türk Folklor Araştırmaları D.*, Ağustos 1979.
41. ENGİN, Sabahattin. "Karacaoğlan", *Hisar D.*, Mayıs 1974.
42. ENGÜLLÜ, Avni. "Yazınımızdan Örnekler", *Sesler D.*, (Yugoslavya), Aralık 1986.
43. F.A. "Arayı Kapatan Sesler", *Birlik Gzt.*, 3Kasım 1984.
44. GEÇER, İlhan. "Türk Şiirinde Gurbet", *Hisar D.*, Temmuz 1950.

45. , "Sevmek Varken", Hisar D., Mart 1972.
46. , "Güvercin Uçurmak", Hisar D., Ağustos 1977.
47. , "Görmeyen Gözler", Milliyet Gzt., 15 Nisan 1978.
48. , "Asker Şairlerimiz", Orta Doğu Gzt., 2-3 Temmuz .1979
49. , "Kuşlar ve İnsanlar", Kemalist Ülkü D., Mart 1983.
50. , "Kuşlar ve İnsanlar", Türk Edebiyatı D., Ağustos 1983.
51. , "Kerem ile Aslı", Şişe Cam Dergisi, Temmuz-Ağustos 1985.
52. , "Kerem ile Aslı", Türk Dili D., Eylül 1985.
53. , "Karaer'in Ardından", Türk Edebiyatı D., s.258, Nisan1995.
54. , "Ses Mimarlarımız Üzerine", Türk Edebiyatı D., s.268, Şubat 1996.
55. GEDİKOĞLU, C.Şehabettin. "Şiir Günü ve Gençlik", Kudret Gzt., 23 Mart 1949.
56. GERÇEKSÖZ, İsmail. "Karaer'in Kitabı", Orta Doğu Gzt., Ağustos 1977.
57. GÖKÇE, Ufuk. "Kuşlar ve Çocuklar", Türkiye Gzt., 21 Kasım 1986.
58. GÖKHAN, Yücel. "Kerem ile Aslı". İnanç D.. Haz.-Temmuz-Ağustos 1985.
- 59.GÖKŞEN. Enver Naci. "Aşk Şairlerimiz", Son Saat Gzt., 13 Ocak 1951.
60. "Güvercin Uçurmak". Eğitim-Kültür D., Eylül 1977.

61. GÖRKEM, İsmail. "M.Necati Karaer'in Kerem İle Aslı'sı", Erciyes D., Ağustos 1985.
62. GÖZE, Ergun. "Masamın Üzerindekiler", Tercüman Gzt., Ocak 1974.
63. Güney D. (İmzasız). "Sanatçılara Bir Sorumuz Var", Nisan 1972.
64. Haber Gzt. (İmzasız). "İki Güzel Şiir Kitabı", 17 Mart 1972.
65. Hakimiyet Gzt. (İmzasız). "Yalnızlık ve Sevgi Yorgunu M. Necati Karaer", 8 Ocak 1983.
66. HALICI, Feyzi. "Bir Şiirin Hikâyesi: M. Necati Karaer", Türk Dili D., s.497, Mayıs 1993.
67. HALICI, Mehdi. "Hisar ve Sanata Karşı İlgi", Çağrı D., Şubat 1964.
68. Hergün Gzt. (İmzasız), "Dünden Bir Şiir; Bugünden Bir Şiir", 18 Ocak 1978.
69. HIZLAN, Doğan. "Sanatı Yaşama Geçirmek", Hürriyet Gzt., 2 Eylül 1984.
70., "Struga Şiir Akşamları", Gösteri D., Ekim 1984.
71. Hisar D. (İmzasız), "Hisar'dan Biyografiler: M.N.Karaer", Nisan 1966.
72. HÜNALP, Ayhan. "Kuşlar ve İnsanlar", Şişe Cam D., Mart-Nisan 1983.
73. İNAL, Ayhan. "A. Muhip Dıranas", Karmca D., Eylül 1980.
74., "Esintiler", Size D., Ağustos 1985.
75., "Kerem ile Aslı İçin", Karmca D., Ağustos 1985.
76. İNAL. Yaşar Faruk. "Sevmek Varken", Kemalist Ülkü D., Temmuz 1972.

77., “Şiirin İkliminde Yaşamak”, Yeni Adam D., Eylül 1972.
78. İnanç D. (İmzasız). “Aydın Şairi”, Mart 1984.
79., “M. Necati Karaer Radyoda Konuştu”, Nisan 1984.
80., “Yaşamı 14 Yıl Süren Kerem İle Aslı”, Nisan 1984.
81., “El Yazıları ile Şiirler”, Haziran 1984.
82., “Sevgiyi Üstün Tutanlar Çoğalıyor”, Haziran 1984
83., “İnanç Dergisi Yugoslavya Televizyonunda”, Temmuz 1984.
84., “Struga’da Türkiye’yi İki İnanç Mensubu Temsil Edecek”, Temmuz 1984.
85., “Kuşlar Ve İnsanlar”, Eylül 1984.
86., “Struga Şiir Akşamlarında Türkiye’yi Karaer ve Geçer Temsil Etti”, Eylül 1984.
87., “İnanç Yılım Sanatçılarını Seçti”, Ocak 1985.
88., “Karaer’in Şiirleri Sesler’de Yayınlandı”, Ocak 1985.
89. KABAKLI, Ahmet. “Yankılar”, Tercüman Gzt., 5 Şubat 1972.
90., “Çin-Maçin”, Tercüman Gzt., 14Aralık1982.
91., “Hisarcılar”, Tercüman Gzt., 25Haziran 1983.
92., “Ufukta Bir Halı Dokunmaktadır”, Tercüman Gzt., 7Ekim1984.
93., “Karaer Göçtü Dünyadan”, Türk Edebiyatı D., s.258, Nisan1995.

94.KALKANOĞLU,Mehmet. “Türk Şiirinde Halk Tarzı”, Biga Postası, 23 Mart 1949

95.KAPLAN, Mehmet. “Yeni Bir Kerem Aslı Hikâyesi”, Türk Dili D., s.404, Ağustos1985.

96. KARADENİZ, Zeria. “Asker ve Şiir”, Son Saat Gzt., 19 Ocak 1951.

97. KARAER, Cem. “Babam M. N. Karaer”, Türk Edebiyatı D., s.269, Mart 1996.

98.Kitap D. (İsimsiz). “Kuşlar ve İnsanlar”, Kült. Bak. 1983.

99. KOCAKAPLAN, İsa. “Şiir Yarışma Birincisi M. Necati Karaer”, Son Posta Gzt., 18 Eylül 1981.

100. KÖRÜKÇÜ, Muhtar. “Sevmek Varken”, Hisar D., Kasım 1972.

101., “Sevmek Varken”, Hür Anadolu Gzt., 29 Kasım 1972.

102. MAKAL, Tahir Kutsi. “Has Şiirin Ustası”, Maya D., Temmuz 1984.

103., “Şiir Turist Getirir”, Maya D., Eylül 1984.

104., “Amanın Aman”, Türk Edebiyatı D., s.258, Nisan 1995.

105. MERCAN, Hasan. “M. Necati Karaer’in Kuşlar ve İnsanları”, Birlik Gzt. (Yugoslavya), 25 Ağustos 1984.

106. Milli Gzt. (İsimsiz). “Dergâh Yayınları”, 23 Nisan 1985.

107. Milliyet Gzt. (İsimsiz). “Karaer. Kuşlar ve İnsanlarla Birinci Oldu”, Milliyet Aktualite, 9 Ağustos 1981.

108. Milliyet Sanat D. (isimsiz). “Başlıca Edebiyat Dergilerimiz”, 8 Aralık 1972.

109. MİNNETOĞLU, İbrahim. “Kuşlar ve İnsanlar”, Boğaziçi D., Temmuz 1983.
110., “Karaer’in Kerem ile Aslı’sı”, Yeni Defne D., Ekim-Kasım 1985.
111., “İki Şair”, Size D., s.187, Mayıs 1989.
112. MİYASOĞLU, Mustafa. “M. N. Karaer’in Şiiri”, Türk Edebiyatı D., s.269, Mart 1996.
113. NECATİGİL, Behçet. “1972 Edebiyatımızda Hareketsiz Bir Yıl Oldu”, Milliyet Sanat D., 29 Aralık 1972.
114., “Güvercin Uçurmak”, Varlık D., Ağustos 1977.
115. OKUR, Osman. “Karacaoğlan”, Tercüman Gzt., 10 Ocak 1974.
116. Orta Doğu Gzt. (İsimsiz), “Mustafa Necati Karaer’in Kerem ile Aslı’sı”, 24 Nisan 1985.
117. OZANSOY, Gavsî. “Beş Kuşak Konuşuyor”, Haber Gzt., 6 Mart 1967.
118. OZANSOY, Halit Fahri. “Dergi Bolluğu”, Son Saat Gzt., 1 Nisan 1948.
119. Öğüt Gzt. (İsimsiz). “Aynı Seçmesi”, 6 Kasım 1950.
120. ÖNDER, Mehmet. “Karaer’in Kerem ile Aslı’sı”, Türk Edebiyatı D., Temmuz 1985.
121., “M. Necati Karaer İçin”, Türk Edebiyatı D., s.258, Nisan 1995.
122. ÖZBAY, Hüseyin. “Hisar’ın Düşündürdükleri”, Türk Edebiyatı D., Ekim 1983.
123. ÖZDEMİR, Ahmet. “Kuşlar ve İnsanlar”, Orta Doğu Gzt., 7 Aralık 1982.

124., "M. Necati Karaer ve Kuşlar ve İnsanlar", Mızrap D., Ocak 1983.
125., "Kerem ile Aslı'nın Yeni Yorumu", Orta Doğu Gzt., 18 Mayıs 1985.
126., "Kerem ile Aslı'nın Yeni Yorumu", Yeni Düşünce Gzt., 7 Haziran 1985.
127., "Karacaoğlan", Tarla D., Mart 1989.
128., "Mustafa Necati Karaer'in Ardından", Türk Edebiyatı D., s.258, Nisan 1995.
129. Papirüs D. (İmzasız), "Hisar", Şubat 1967.
130. REHA, Akif. "1985'in Şairi", Milli Gzt., 17 Mart 1986.
131. SAKAOĞLU, Güler. "Halk Şiirimizde Romantik Bir Ses: Karacaoğlan", Türk Folklor Araştırmaları D., Ağustos 1974.
132. SAMANOĞLU, Gültekin. "Hisar'dan Portreler: M. Necati Karaer", Hisar D., Eylül 1951.
133. -----, "Karaer'le Yarım Yüzyıl", Türk Edebiyatı D., S. 258, Nisan 1995.
134. -----, "Karaer İçin Gönlümün Söylettikleri", Türk Dili D., S. 521, Mayıs 1995
135. SARAR, İsmail Ali. "Dergiler Arasında", Gösteri D., Ekim 1985.
136. SATOĞLU, Abdullah. "Sevmek Varken", Türk Edebiyatı D., Haziran 1972.
137. -----, "Sevmek Varken", Çağrı D., Ağustos 1972.
138. -----, "M Necati Karaer ve Şiirleri Üzerine". Erciyes D., S. 209, Mayıs 1995.
139. SAYIT, S. "Harp Okulu Şairleri", Pınarbaşı D., 10 Aralık 1948.

140. SEL, Orhan Cemal. "Karacaoğlan", Kemalist Ülkü D., Mart 1974.
141. SEYDA, Mehmet. "Anılar...Çağrışımalar", Varlık D., 1 Ocak 1982.
142. ----- . "Şair Dostlar", Gösteri D., Ekim 1985.
143. Son Havadis Gzt. (İsimsiz). "Haftanın Kitapları", 19 Şubat 1972.
144. ----- . "Struga-84 Şiir Festivalinde Türkiye'yi Karaer ve Geçer Temsil Edecek", 21 Ağustos 1984.
145. ----- . "İnanç Dergisi Yılın Şairini Seçti", 3 Aralık 1984.
146. SOYUER, Halil. "Sevmek Varken-1", Yeni Halkçı Gzt., 8 Nisan 1972.
147. ----- . "Sevmek Varken-1", Yeni Halkçı Gzt., 8 Nisan 1972.
148. ----- . "Karaer'in Şiir Gücü", Yeni Halkçı Gzt., 17 Şubat 1972.
149. ----- . "Güvercin Uçurmak-1", Yeni Ulus Gzt., 3 Ekim 1977.
150. ----- . "Güvercin Uçurmak-2", Yeni Ulus Gzt., 4 Ekim 1977.
151. ŞENDİL, M. Salih. "Kuşlar ve İnsanlar", Yeşil Giresun Gzt., 22 Ekim 1983.
152. ŞENTÜRK, Ahmet Tufan. "Karaer'in Kuşlar ve İnsanları", Orta Doğu Gzt., 24 Ocak 1987.
153. ŞEVKET, Mahmut. "Sevmek Varken", Hareket D., Kasım 1972.
154. TUNCALP, Enver. "Aşk Şairi M. Necati Karaer", H. Kültürü Pmanı D., Ağustos 1977.

155. TUNCOR, Ferit Ragıp. "M. Necati Karaer", Size D., 25 Aralık 1979.
156. ----- . "Kerem ile Aslı", Yeni Defne Gzt., Mayıs 1985.
157. TURANLIOĞLU, Uluğ. "Cumhuriyet Dönemi Türk Şairleri", Gerçek Gzt., 21-24 Aralık 1983.
158. ----- . "Kerem ile Aslı", Önder Gzt., 5 Ekim 1987.
159. TURİNAY, Necmeddin. "Bir Boşluğu Vurgulamak", Türk Edebiyatı D., Ekim 1983.
160. Türk Edebiyatı D. (İsimsiz). "M. Necati Karaer'in Görüşleri", Ekim 1983.
161. ----- . "Halı Destanı", Ekim 1984.
162. ----- . "Yahya Kemal ile İlgili Soruşturma", Aralık 1984.
163. ----- . "Kerem ile Aslı", Haziran 1985.
164. Türkiye Gzt. (İsimsiz). "Kerem ile Aslı", 17 Haziran 1985.
165. Türkiye Gzt. (İsimsiz). "Karaer'e Armağan Kitap", Kültür Sanat, 20 Mart 1996.
166. ULAŞ, Mehmet. "Şair Dostlar-Sevmek Varken", Eflatun D., Şubat 1973.
167. URAZ, Yalçın. "Güvercin Uçurmak", Türk Dili D., Ocak 1978.
168. UYGUNER, Muzaffer. "Sevmek Varken", Hisar D., Nisan 1972.
169. ----- . "Güvercin Uçurmak", Türk Dili D., Ocak 1978.
170. ÜLKÜ, Nusret Dişo. "Şiir Yoluyla İnsana İnanç ve Güvenç İletildi", Birlik Gzt. (Yugoslavya), 28. Ağustos 1984.

171. ----- . “Ozanlar Ver Elini Struga Diyor”, Birlik Gzt., 23 Ağustos 1984.

172. ----- . “Karşılaşmalar”, Birlik Gzt., 22 Eylül 1984.

173. ÜLKÜ, Nusret Dişo, Ali Ffahri ve Abdullah Avni. “Kültürsüz Kalkınma Olmaz”, Türkiye Gzt., 18 Haziran 1986.

174. ----- . “Çağdaş Türk Şiiri”, Sesler D., (Yugoslavya), Ocak-Şubat 1990.

175. YAĞCIOĞLU, Halim. “1967 Biterken Dergilerimiz”, Ulus Gzt., 31 Aralık 1967.

176. ----- . “Sevmek Varken”, Dünya Gzt., 22 Mayıs 1972.

177. ----- . “Karacaoğlan”, Dünya Gzt., 27 Ocak 1974.

178. ----- . “Edebiyat Dünyası”, Dünya Gzt., 22 Şubat 1975.

179. YALÇIN, Alemdar. “Sevmek Varken”, Türk Edebiyatı D., Mart 1972.

180. ----- . “Hisar Şairlerinin 30 Yılı”, Hisar D., Mayıs 1980.

181. ----- . “Garipçiler ve Hisarcılar”, Türk Edebiyatı D., Kasım 1983.

182. YAZICI, O. Olcay. “M. Necati Karaer ve Kerem ile Aslı”, Boğaziçi D., Haziran 1985.

183. ----- . “Sanat Disiplin İster”, Türkiye Gzt., 17 Haziran 1985.

184. Yeni Devir Gzt. (İsimsiz). “Yugoslavya’daki Şiir Festivalinde Temsil”. 23 Ağustos 1984.

185. ----- . “Kerem ile Aslı”. 24 Haziran 1985.

186. Yeni İstanbul Gzt. (İsimsiz). “M. Necati Karaer’in Kerem ile Aslı’sı Yayınlandı”, 22 Haziran 1985.

187. YİVLİ, Oktay. “Mustafa Necati Karaer”, İlkyaş D., Nisan 1992.

188. YORULMAZ, Yaşar ve Necmeddin Turinay. “Dergilerimiz-3”, Orta Doğu Gzt., 9 Ekim 1975.

b) Mülâkatlar:

1. BAYRAM, İbrahim. “Söyleşi”, Tan (Yugoslavya), 13 Eylül 1984.

2. ÇELİK, Ahmet. “Karaer ile Radyo Sohbeti”, İnanç Dç, Ağustos 1984.

3. ERGÜZEL, Mehdi. “Mustafa Necati Karaer ile Sohbet”, Türk Edebiyatı D., S. 156, Ekim 1985.

4. KOCAKAPLAN, İsa. “Mustafa Necati Karaer ile Mülâkat”, S.94, Ağustos 1982.

5. ÖZTÜRK, Zafer. “Sanatçılarla Konuşmalar”, Son Havadis Gzt., 1 Nisan 1972.

6. SUTAY, Hasan ve Süleyman DOĞAN. “Kaybolan Şiir”, Zaman Gzt., 16 Mart 1989.

7. YAZICI, O. Olcay. “Mustafa Necati Karaer ile Sohbet”. Türk Edebiyatı D., Nisan 1985.

B) BAHİS AYIRAN KİTAPLAR

a) Edebiyat Tarihleri :

1. KABAKLI, Ahmet. Türk Edebiyatı, Türkiye Yayınevi, İstanbul-1969, 2. Baskı, C.3, s. 543-557.
2. KABAKLI, Ahmet. Türk Edebiyatı, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul-1991, C.4, s. 293-310.

b) Edebiyat Antolojileri :

1. ALKAN, Necmeddin. Asker Bahçesi, Ankara-1967, C.1, s. 325-338.
2. ATİLLA, Osman. Memleket Şiirleri, Selek Yayınları, İstanbul-1958, s. 142-143.
3. ----- . Büyük Zafer, Ankara-1972, s. 71.
4. AYBERKİN, Ahmet. Sultan Türk Şiiri, Ankara-1968, s. 56-58.
5. BAKİLER, Yavuz Bülent. şiirimizde Ana, Ankara-1967, s. 32-33.
6. BİRİNCİ, Necat. İstanbul Ufku, Türk Kültürüne Hizmet Vakfı, İstanbul-1994, s. 79-82.
7. ÇAĞLAYAN, Faruk. Asker Şiirleri Antolojisi, Ankara-1951, s. 35-36.
8. ÇAKMAK, M. Sırrı, M. Naci KUŞADALI ve Naif TİMUR. Türk Asker Şairler Antolojisi, Öz-Ar Yayınları, Ankara-1952, s. 105-108.
9. ÇETİN, Mehmet. Tanzimat'tan Bugüne Türk Şiiri Antolojisi, Birleşik Dağıtım Kitabevi, s. 598.
10. DİL, Şahinkaya. Çağdaş Türk Şiiri, Ankara-1961, s. 178-180.

11. DİL, Şahinkaya ve Halim YAHCIOĞLU. Türk Kadın Şairleri "Türk Aşk Şiirinden", Gündüz Yayınları, s. 48.
12. ELÇİN, Şükrü. Çocuklarımıza Şiirler, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul-1980, s. 118.
13. ERTEM, Sabri. Adım Adım Yurdumu Dolandım, Ay Yayınları, İstanbul-1965, s. 102.
14. EVLİYAGİL, Necdet. Ajans-Türk Şiir Antolojisi, Ajanstürk Yayınları, Ankara-1963
15. GEÇER, İlhan. Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 785, Ankara-1987, s. 391-398.
16. GENÇ, Vedat. Yunus Emre'ye Şiirler, İstanbul-1972.
17. GÖZLER, Fethi. Yunus'tan Bugüne Türk Şiiri, Ankara-1967, s. 487-489.
18. GÜNEL, Yalçın. Seçkin Devrim, Ankara-1960, s. 153-154.
19. HALICI, Feyzi. Bizim Şairler Antolojisi, İstanbul-1952, s. 12.
20. ----- .İstanbul ve Fetih Şiirleri Antolojisi, Konya-1953, s. 58-59.
21. HATMAN, Aysel. Millî Günler Şiirleri, İstanbul-1983.
22. İNAL, Ayhan ve Ünver NASRATTINOĞLU. Destan Atatürk, Aylık Şiir Dergisi Yayınları, Ankara-1981, s. 121.
23. İNAL, Yaşar Faruk. İki Mustafa Kemal, Ankara-1972, s. 10-11.
24. KAPLAN, Mehmet ve Necat BİRİNCİ. Atatürk Şiirleri Antolojisi, Kültür Bakanlığı Yayınları : 662, Ankara-1990, s. 218-300-403-409-454-455.
25. KAPLAN, Saadettin. Kır Çiçekleri, Türkiye Çocuk Yayınları, İstanbul-1990, s. 11.
26. KARAALIOĞLU, Seyit Kemal. Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi, İnkılâp ve Aka Yayınları, İstanbul-1983, s. 107.

27. KARAKAN, Hüseyin. Şiirimizin Cumhuriyeti- Yeniler Antolojisi, C.2, İstanbul-1958, s. 295-296.

28. KARAKOÇ, Ertuğrul. Yurt Güzellemesi, M.E.G.S. Bakanlığı Yayınları, İstanbul-1988, s. 58-61.

29. MARDİN, Yusuf. The Pocket Book Of Twentieth Century Turkish Poetry, Ankara-1992, Kültür Bakanlığı Yayınları, s. 287.

30. NECATİGİL, Behçet. Atatürk Şiirleri, T.D.K. Yayınları, Ankara-1973, s. 144-145, 212.

31. ----- . Türk Şiirinde Aşk ve Kadın, Özlem Yayınları, İstanbul-1978, s. 220-221.

32. OR, Kemal. Okullar Şiir Antolojisi 1960, Çağrı yayınları, Konya-1960, s. 83.

33. ÖZBAY, Hüseyin, Bahattin Karakoç ve M. Tatçı. Şiir Burcunda Çocuk, M.E.B. Çağdaş Yazarlar Dizisi, Ankara-1994, s. 121.

34. SATOĞLU, Abdullah ve Asım YAHYABEYOĞLU. Kayseri, Erciyes ve Çevresi, Yeni Erciyes Yayınları, İstanbul-1958, s. 59-63.

35. ----- . Kayseri Şairleri, Filiz Yayınları, Kayseri-1962, s. 11,12,107,110.

36. Şairlerin Elyazılarıyla Şiir Albümü, Fakir Hastalara Yardım Vakfı, Ankara-1980.

37. SEZGİN, Ahmet ve Cengiz YALÇIN. Türk Edebiyatında Ölüm Şiirleri Antolojisi, İstanbul-1993, Ünlem Yayınları, s. 198-199.

38. ŞİRİN, Mustafa Ruhi. Kafdağındaki Uçurtma, Erdem Yayınları, İstanbul-1990, s. 49.

39. TERCÜMAN. Türk edebiyatının En Güzel Şiirleri, İstanbul-1992, Tercüman Yayınları.

40. TUNCOR, Ferit Ragıp. Atatürk ve Kahramanlık Şiirleri, İnkılâp ve Aka Yayınları, İstanbul-1981, s. 116-117.

41. ULUKAN, Orhan. Şiirli Gece, D.S.İ. Yayınları, Ankara-1959, s. 45-48.

c) Ansiklopediler :

1. Çağdaş Dünya Edebiyatı Ansiklopedisi, İstanbul-1977, C.2.
2. İl İl Büyük Türkiye Ansiklopedisi, “ 38-Kayseri”, Milliyet Yayınları, İstanbul-1991, C.2, s. 602.
3. Milliyet Edebiyat Ansiklopedisi, Milliyet Yayınları, İstanbul-1991, s. 163.
4. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergâh Yayınları, İstanbul-1982, C. 4, s. 242-244.
5. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergâh Yayınları, İstanbul-1982, C. 5, s. 161-162.
6. Türk Edebiyatı Ansiklopedisi (Haz. Atilla Özkırımlı), Cem Yayınevi, İstanbul-1987, C.5, s. 53.
7. Yeni Türk Edebiyatı Ansiklopedisi, Ötüken Yayınevi, İstanbul-1985, C.5, s. 1698.

d) Muhtelif Kitaplar :

1. AKAR, Metin. Türk Şair ve Yazarlar Sözlüğü, Bulvar Gazetesi Yayını, İstanbul- 1985.
2. ÇALIK, Etem. Edebî Mülâkatlar, Ötüken Yayınları, İstanbul-1993, s. 240-251.
3. ÇINARLI, Mehmet. Sanatçı Dostlarım, Ötüken Neşriyat, İstanbul-1979, s. 83-107.

4. ERCİLESUN, A. Bircan ve Leyla KARAHAN. Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Dili-1 Ders Kitabı, Deniz Yayınevi, 1994, s. 49.

5. GÖKŞEN, E. Naci. Behçet Kemal Çağlar, T.D.K. Yayınları, Ankara-1970, s. 16-17.

6. IŞIK, İhsan. Yazarlar Sözlüğü, Risale Yayınları, İstanbul-1990, s. 249.

7. KAPLAN, Mehmet. Cumhuriyet Devri Türk Şiiri, Kültür Müsteşarlığı Yayınları, İstanbul-1973, s. 526-533.

8. KARAALIOĞLU, S. Kemal. Ansiklopedik Edebiyat Sözlüğü, İnkılâp ve Aka Yayınları, İstanbul-1970, s. 356.

9. KÖKLÜGİLLER, Ahmet ve İbrahim MİNNETOĞLU. Nasıl Yazıyorlar, Minnetoğlu Yayınevi, İstanbul-1974, s. 228-231.

10. KURDAKUL, Şükran. Şairler ve Yazarlar Sözlüğü, 5. Basım, İnkılâp Kitabevi, İstanbul-1989.

11. MAKAL, Tahir Kutsi. Ahmet Haşim, A.Ş.G. Ajans Yayıncılık, İstanbul-1990, s. 49-50.

12. MASALA, Anna La Letterature Turca Moderna e Contemporanea, Roma-1974.

13. MUALLİMOĞLU, Najat. Deyimler, Atasözleri, Beyitler ve Anlamdaş Kelimeler, İlimoğlu Yayınları, İstanbul-1983.

14. MUTLUAY, Rauf. 100 Soruda Türk Edebiyatı, Gerçek yayınevi, İstanbul-1969, s. 170.

15. ----- . 50 Yılın Türk Edebiyatı, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul-1973, s. 378.

16. ----- . 105 Soruda Türk Edebiyatı, Sabah Yayını, İstanbul-1990, s. 378.

17. NECATİGİL, Behçet. Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü, 12. Basım, Varlık Yayınları, İstanbul-1985, s. 184.

18. ----- . Bile / Yazdı, Cem Yayınevi, İstanbul-1983, s. 284.
19. ORDULU, M. Akif. Resimli Şairler ve Yazarlar Sözlüğü, Erdem Yayınları, İstanbul-1002.
20. ÖNER, Sakin, İskender PALA ve Rekin ERTEM. Orta-1 Türkçe Ders Kitabı, Servet Basım Yayın, İstanbul-1992.
21. ÖZDEMİR, Ahmet. Ahmet Haşim, AŞG Ajans Yayıncılık, İstanbul-1990, s. 49-50.
22. SARAÇBAŞI, M. Ertuğrul ve İbrahim MİNNETOĞLU. Türk Atasözleri Sözlüğü, Minnet Yayınları, İstanbul-1978, s. 21-22.
23. SUFFE Kültür ve Sanat Yıllığı 1984, Kuşlar ve İnsanlar, s. 62.
24. Türk Kültür ve Sanat Yıllığı 1984, Yazarlar Birliği, Ankara-1984, s. 493.
25. Türk Kültür ve Sanat Yıllığı 1985, Yazarlar Birliği, Ankara-1985, s. 493.
26. TÜRKISH Literature, TÜYAP Kitap Fuarı Broşürü, 1983.
27. Varlık Yıllığı 69, Varlık Yayınları, İstanbul-1968, s. 44,471.
28. Varlık Yıllığı 73, Varlık Yayınları, İstanbul-1972, s. 60,65.
29. Varlık yıllığı 78, Varlık Yayınları, İstanbul-1978, s. 84-85.
30. Varlık Yıllığı 80, Varlık Yayınları, İstanbul-1980, s. 46.
31. Varlık Yıllığı 81, Varlık Yayınları, İstanbul-1981, s. 63.
32. Varlık Yıllığı 82, Varlık Yayınları, İstanbul-1981, s. 26.

5.2. BAŞVURULAN KAYNAKLAR

1. Akalın, L. Sami. Edebiyat Terimleri Sözlüğü. Genişletilmiş 6. Baskı. İstanbul: Varlık Yayınları, 1984.
2. Aksan, Doğan. Şiir Dili ve Türk Şiir Dili, Ankara:1993.
3. Akyüz, Kenan. Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri. 5. Baskı. İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 1990.
4. Bilgegil, M. Kaya. Edebiyat Bilgi ve Teorileri, 1. Belâgad. Ankara: Atatürk Üni. Yayınları, 1980.
5. Çaplı, Orhan. Çocukların Gençlerin Eğitimi. 4. Basım. Ankara: Kült. ve Tur. Bak. Yay., 1987.
6. Çebi, Yrd. Doç. Dr. Hasan. Bütün Yönleriyle Necip Fazıl'ın Şiiri. Ankara: Kült. ve Tur. Bak. Yay., 1987.
7. Çınarlı, Mehmet. Sanatçı Dostlarım. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1986.
8. Dilçin, Cem. Örneklerle Türk Şiir Bilgisi. Ankara: T.D.K. Yayınları, 1983.
9. Eliot, T.S. Edebiyat Üzerine Düşünceler. (Çev: Sevim Kantarcıoğlu). Ankara: Kült. ve Tur. Bak. Yay., 1990.
10. Enginün, Prof. Dr. İnci. Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri. Çağdaş Türk Şiiri Özel Sayısı, Ocak-Şubat 1992.
11. Ergin, Prof. Dr. Muharrem. Türk Dilbilgisi. 19. Baskı. İstanbul: Bayrak Basım, 1992.
12. Kaplan, Prof. Dr. Mehmet. Kültür ve Dil. 7. Baskı. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1992.
13. ----- . Şiir Tahlilleri-1. 9. Baskı. İstanbul: Dergâh Yayınları. 1985.

14. ----- . Şiir Tahlilleri-2. İstanbul: 1965.
15. ----- . Tevfik Fikret. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1987.
16. Kaplan, M.-Enginün, İ.-Emil, Birol ve Kerman, Zeynep. Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi. C.1-4. İ.Ü.E.F. Yay. , 1974-1982.
17. Kısakürek, N. Fazıl. Çile. İstanbul: Büyük Doğu Yay., 1993.
18. Köklügiller, A. ve Minnetoğlu, İ. Şair ve Yazarlarımız Nasıl Yazıyorlar? İstanbul: Minnetoğlu Yay., 1974.
19. Kudret, Cevdet. Örneklerle Edebiyat Bilgileri. C.1-2. İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitapevi, 1980.
20. Moran, Berna. Edebiyat Kuramları ve Eleştiri. İstanbul: Cem Yayınevi, 1974.
21. Tahirü'l Mevlevî. Edebiyat Lugati. İstanbul: Enderun Kitapevi, 1974.
22. Tanpınar, A. Hamdi. Edebiyat Üzerine Makaleler. İstanbul: Devlet Kitapları, 1969.
23. Tural, Sadık. Şahsiyetler ve Eserler. Ankara: Ecdâd Yayınları, 1973.
24. Wellek, R. ve Warren, A. (Çev: A.E. Uysal). Edebiyat Biliminin Temelleri. Ankara: Kült. ve Tur. Bak. Yay., 1983.
25. Yetkin, S. Kemal. şiir Üzerine Düşünceler. İstanbul: Varlık Yay. ,1969
26. Yıldız, Saadettin. Arif Nihat Asya'nın Şiiri. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Edirne, 1994.

İNDEKS

6. İNDEKS
6.1.Şahıslar

A

Ahmet (Karaer)	13
Ahmet Haşim	121, 147, 169
Akdağ. M. Zeki	11
Altmışyediöğlu. Şükran	5
Asya. Arif Nihat	121
Âşık Veysel	4
Atatürk. M. Kemal	18,29,30,39,40,41,54,60,97 120,146,152,171,180,187,190
Ayrıal. Sabahat	3

B

Bakiler. Yavuz Bülent	15
-----------------------	----

C

Can (Karaer)	6
--------------	---

Ç

Çağlar, B. Kemal	4
Çağlayan, Faruk	4
Çaplı, Orhan	14
Çebi, Hasan	121
Çınarlı, Mehmet	7, 8, 9, 15, 21, 22, 190

D

Dıranas, A. Muhip	72
-------------------	----

E

Erdoğın, B. Sıtkı	3
Erdoğın, İ. Hakkı	3
Erdoğdu, Mehmet	4
Ergüzel, Mehdi	1, 17

F

Faruk Nafiz (Çamlıbel)	38
Fatih Sultan Mehmet	18, 146, 189
Fuzüli	82

G

Geçer. İlhan	4, 7, 10, 24, 52
Griftzen Asım Bey	115
Gökçer. Deniz	64
Güngör. Osman	4

H

Hacı Arif Bey	147
Hafız Burhan	121, 169
Hafız Post	55, 90, 132, 180
Halide Nusret (Zorlutuna)	38
Halman, T. Sait	63-64
Hasan Hüseyin Efendi	2
Hüenalp. Ayhan	4

I

Itrî	90, 147
------	---------

İ

İnönü, (ismet)	41
İshak Bey	145, 146, 180
İsmail Dede Efendi	147

K

Kabaklı, Ahmet	51, 69
Kaplan, Mehmet	94,121,124
Karabeyoğulları	2
Karacaoğlan	32,36,68,69 147,189,193
Karaer, Cem	6
Karaer, Şükran	1, 15
Kocakaplan, İsa	
Köklügiller, Ahmet	51, 52
Koroğlu	63, 147, 189
Kuruç, Bozkurt	64

L

Latif Ağa	114
Latife Hanım	2
Leyla Hanım	55,132,189
Loti, Piyer	147

M

Mehmet Akif (Ersoy)	147
Mısırlı İbrahim	126
Mimar Sinan	121,128,133,147
Minnetoğlu, İbrahim	51,52
Mithat Cemal (Kuntay)	38
Mounfort, Alan	64
Mustafa Çavuş	103

N

Nazım Hikmet	71
Necip Fazıl (Kısakürek)	93,121
Nedim	147,189

O

Orhan Bey	54,147,189
145,146,189	
Orhon, O.Seyfi	4,38
Ortaç, Y. Ziya	38

Ö

Önder, Mehmet	3,4
Özakman, Turgut	7
Özdemir, Ahmet	27,179
Özdemir, Nurettin	7

P

Picasso	147
---------	-----

R

Rahmi Bey	126
Renair	147

S

Saba, Z. Osman	51
Safa, Peyami	38
Sâmanoğlu (Samancı), Gültekin	3,4,7,8,24
Satoğlu, Abdullah	51,52

Schuman	147
Selekler, H. Macit	6

Ş

Şevki Bey	136
Şükûfe Nihal (Başar)	38

T

Tatyos (Efendi)	115
Tecer, A. Kutsi	72
Tevfik Fikret	6,121
Timurtaş	81
Tural, Cemal	7
Tural, S. Kemal	25,139
Turgay, Y. Tahir	4
Türinay, Necmettin	68,71

U

Ulubatlı Hasan	
----------------	--

Ü

Üçok, Coşkun	15
--------------	----

Y

Yağcıoğulları	2
Yahya Kemal	192
Yalçın, Alemdar	51
Yazıcı, O. Olcay	67
Yıldız, Saadettin	121
Yunus Emre	19,24,68, 69,120
	147,165

R
Rumeli 142,187

S
Sakarya 160
Sakarya Caddesi 4
Samsun 18,146,165,187
Sarıkamış 6
Sıhhiye 4
Sivas 160
Struga 10
Sultanahmet 160
Sultanahmet Meydanı 19,114
Süphan Dağı 154

T
Tekirdağ 165
Topkapı 160
Trakya 54,55,186
Türkiye 10,17,186

U
Ulus 4

V
Vietnam 63

Y
Yedikule 160
Yeditepe 22,176
Yenişehir 7
Yeşilirmak 155
Yılanlı Dağ 154
Yıldız Dağı 154
Yugoslavya 10

Z
Zafer Meydanı 7
Zengi Dağı 154

6.3. Edebî Eserler, Edebî Topluluklar, Gazete ve Dergiler

A
Arif Nihat Asya'nın Şiiri 121
Aşık Garip 36,55,139

B
Bayrak Gazetesi 5.83.181
Billür Köşk 36.55.139
Bizim Yaşla 79
Bütün Yönleriyle
Necip Fazıl'ın Şiiri 121
Büyük Çağ D. 41.57.82.110

Ç
Çağrı D. 5
Çınaraltı D. 2.5.38.39.
80.82
Çile 93
Çocukların Gençlerin Eğitimi 14

D
Dağarcık D. 56
Davran D. 185
Devran D. 81
Doğu D. 5.81

E
Elif D. 5
Erciyes D. 3.41.51.80

G
Garipçiler 38.71.197
Genç Kalemler 130.131.196
Genç Kalemler D. 68

H
Her Hafta D. 78.79.110

Hisar D. 5,6,7,8,9,10,
11,15,20,33,
43,56,57,58,61,62,64,67,76,84,87,88,
91,92,106,107,108,113,114,131,165,172
176,179,190

Hisarcılar 69,73,190,197

İ

İkinci Yeni
İnanç D. 71,197
10

K

Kaynak D. 5,62
Kayseri Gzt. 2,38,56,60
Kerem ile Aslı 30,36,55,139
Konevi D. 139

M

Millet D. 39
Millî Kültür D. 33

N

Nur D. 3
Nilüfer D. 5

P

Pınarbaşı D. 5

S

Sanatçı Dostlarım 5

Ş

Şadırvan D. 5
Şahsiyetler ve Eserler 26
Şair ve Yazarlarımız
Nasıl Yazıyorlar? 51
Şiir Tahlilleri-I

T

Tercümman Gzt. 9,51
Türk Dili D. 5,33
Türk Edebiyatı D. 1,4,11,16
27,33,36,51,
121,122,128,

162
Türk Yurdu D. 5,7,33,39,69,
101,108
Türkiye Gzt. 15

Ü

Ülkü D. 39

V

Varlık D. 39

Y

Yedigün D. 5
Yeni Adam 39